Walter Trobisch

M-am căsătorit cu tine

Cluj, 1993

Coperta şi grafica: Dragoş Pătraşcu

Titlul original în limba engleză: / *Married You* by Walter Trobisch Drepturile în limba engleză: © 11973 Editions Trobisch B.P. 2047, 7570 Baden-Baden, Germany

Drepturile în limba română: © 11993, Editura Logos

Editura Logos, Cluj str. Donath Nr. 60/15, 3400 Cluj, România
ISBN 973 – 96066 – 5 – 2

Capitolul I 9
Capitolul II 21
Capitolul III 39
Capitolul IV 51
Capitolul V 69
Capitolul VI 95
Capitolul VII 111
Capitolul VIII 131
Capitolul IX 155

PREFAŢĂ

Nimic nu e ficţiune în această carte.

Tot ce este istorisit în ea s-a întâmplat aievea.

Au avut loc, fără excepţie, toate conversaţiile relatate. Oamenii despre care vorbeşte cartea, mai puţin mama lui Maurice, care a murit în 1972, trăiesc şi astăzi. Din acest motiv nu a fost menţionat numele oraşului în care se desfăşoară acţiunea şi nu s-a făcut niciun fel de descriere a lui. Întâmplările relatate au avut loc în Africa, dar problemele tratate sunt relevante pentru toate zonele pământului şi

pentru toate culturile.

Dorim ca această povestire simplă să fie un mesaj de speranţă pentru toţi cei ce au de înfruntat astfel de probleme.

Walter Trobisch

Capitolul I

Pământul se apropia vertiginos. Se zărea deja betonul pistei de aterizare. Roţile l-au atins, au săltat puţin, l-au atins iar, şi-au continuat traseul. Motoarele ţiuiau. Avionul şi-a încetinit viteza şi s-a îndreptat, rulând pe sol, către clădirea aeroportului. S-a oprit. Ajunsesem.

Mi-am desfăcut centura de siguranţă, mi-am aruncat haina pe braţ, mi-am luat bagajul şi m-am strecurat pe culoar spre ieşirea din spate.

Stewardesa africană mă salută cu un surâs.

— La revedere, domnule. Sper că aţi avut o călătorie plăcută.

— Da, mulţumesc, am răspuns şi am coborât treptele înguste ale scării avionului. Căldura mă lovi dintr-odată.

Orbit de soarele strălucitor, m-am alăturat celorlalţi pasageri, îndreptându-ne spre clădirea aeroportului.

La jumătatea drumului dintre avion şi clădire stătea o tânără, examinând atent pasagerii, ca şi cum ar fi fost în căutarea cuiva anume. Era îmbrăcată în uniformă de stewardesă. Pe neaşteptate, a făcut un pas în direcţia mea şi mi-a pronunţat numele.

— Cum m-aţi recunoscut? am întrebat.

— V-am văzut fotografia pe coperta unei cărţi. Sunt Miriam. V-am scris odată o scrisoare.

— Miriam? mi-am scrutat eu memoria. V-am răspuns?

— Da, mi-aţi răspuns. Spuneaţi că o logodnă desfăcută este mai puţin primejdioasă decât un divorţ.

Atunci mi-am adus aminte de scrisoarea ei. Miriam. Am pus bagajele jos şi am privit-o pe Miriam. Era mică de statură, cu trăsături fine şi ochi căprui, vioi, care străluceau sub fruntea ei inteligenta. Părul lung, închis la culoare, aproape albăstrui, era strâns la ceafă într-un coc îngrijit.

— Aţi scris, am spus eu surâzând, că vi-e teamă că

sentimentele pentru logodnicul dumneavoastră nu sunt destul de profunde pentru căsătorie.

— Şi dumneavoastră mi-aţi răspuns că trebuie să ascult de sentimentele mele. Fetele simt de obicei aceasta mai repede decât băieţii.

Acum mi-am amintit cazul ei în întregime. Era cu un an mai mare decât logodnicul ei, avea 4 ani de şcoală mai mult decât el şi un salariu mai bun. Acest lucru o îngrijora.

— Dar ştiţi, nu pot să-l părăsesc. Mă iubeşte şi, într-un fel, ţin şi eu la el. Uneori nu ştiu ce simt.

— Miriam, nu prea putem vorbi aici. Putem continua în timp ce mi se face controlul paşaportului?

A apucat de un mâner al genţii mele de voiaj, care era foarte grea, iar eu am apucat de celălalt cu mâna dreaptă. Mi-am vârât servieta sub braţul stâng şi am pornit spre clădire.

— Vă rog să mă scuzaţi, spuse ea, dar trebuie să vă vorbesc. Când pastorul nostru mi-a spus că veţi fi aici numai pentru patru zile, am hotărât să vă văd înainte de sosirea celorlalţi. Lucrez la această companie aeriană. De aceea am putut să vin aici.

— Sunteţi membră în biserica pastorului Daniel?

— Da. Şi dânsul a venit să vă întâmpine. Îl l veţi vedea după controlul bagajelor.

În timp ce eram aliniaţi pentru controlul paşapoartelor, am avut impresia că dorea încă să-mi vorbească. Făcuse pentru aceasta un adevărat efort, l-a trebuit mult curaj ca să mi se adreseze, aşa că n-am vrut s-o dezamăgesc.

— Miriam, mă întreb de ce te-ai logodit cu acel tânăr înainte de a şti mai multe despre el?

— În ţara noastră, noi, fetele, nu putem să vorbim sau să ieşim cu un băiat fără a fi logodiţi. Nu putem avea un prieten. În cartea dumneavoastră spuneţi că tinerii nu trebuie să se logodească, dacă nu se cunosc bine unul pe celălalt. Dar noi nu ne putem cunoaşte fără a fi logodiţi.

Acum era rândul meu să arăt paşaportul.

— Sunteţi turist? m-a întrebat ofiţerul.

— Sunt invitat să ţin câteva prelegeri aici, într-o biserică.

— Despre ce?

— Despre căsătorie.

Mi-a aruncat o privire scurtă, apoi mi-a ştampilat paşaportul fără alt comentariu.

Mi-am urmat drumul împreună cu Miriam către locul unde urmau să fie descărcate bagajele, după verificare.

— Mi-a spus că dacă-l părăsesc se va sinucide.

— Se va sinucide?! Şi crezi că o va fage?

— Nu ştiu, mă tem că da.

— Poate ar fi bine să vorbesc şi eu cu el.

— Ar fi minunat. Deseară va fi şi el la biserică.

— Atunci trebuie să mi-l prezinţi după întâlnire.

— Mulţumesc, a spus ea, uşurată. Vă mulţumesc foarte mult. Din tonul mai destins al vocii ei am dedus că aceasta a fost tot timpul dorinţa ei: să aranjeze o discuţie între mine şi logodnicul ei. A sosit şi geamantanul meu cel mare. Miriam îi vorbeşte vameşului în limba lor şi el ne face semn să trecem. Uşa se deschide şi intrăm în sala de aşteptare.

Pastorul Daniel făcu un pas înainte, îmi strânse mâna în amândouă mâinile lui, salutul tipic african, apoi mă îmbrăţişa.

— Bine ai venit! Eşti cu adevărat bine venit.

— Da, în sfârşit am sosit, am spus eu, punându-mi jos geamantanul.

— Sunt bucuros că eşti aici. Îmi dai voie să te prezint soţiei mele, Esther? Arătă spre o femeie înaltă, cu privire inteligentă, de vreo 30 de ani, care stătea în spatele lui. Esther purta o rochie verde închis cu un imprimeu negru şi avea pe cap o eşarfă galbenă. Avea un copilaş în braţe şi ţinea de mână un băieţel de vreo 3 ani.

Îl lăsă pe acesta şi îmi strânse mâna ca în Occident, uitându-se sfios în altă parte.

— Bine aţi venit în ţara noastră! – spuse ea.

Băieţelul mă fixa curios, dar când m-am aplecat să-l salut, s-a ascuns după fusta mamei, apucând-o cu amândouă mâinile.

— Te-am văzut când ai coborât din avion, spuse Daniel. Eram în restaurantul de la primul etaj. Ţi-ai început munca exact la un minut după sosire. O cunoşteai pe Miriam?

— Nu, n-o cunoşteam, dar am corespondat. M-a recunoscut din fotografia de pe coperta cărţii mele.

În tot acest timp, Miriam rămăsese cam stingheră. Se scuză că trebuia să se întoarcă la lucru şi promise că va fi la biserică seara. Noi am ieşit şi ne-am îndreptat spre maşina lui Daniel, parcată în faţa clădirii. Era un Volkswagen.

Soţia lui s-a aşezat în spate, cu cei doi copii. Eu am stat în faţă.

— Cât timp a trecut de când ne-am întâlnit prima dată, Daniel?

— Exact doi ani.

Îl întâlnisem pe pastorul Daniel o singură dată, la o conferinţă internaţională pentru conducătorii bisericilor. Mă invitase atunci să vin şi să vorbesc în biserica lui. Nu reuşisem să răspund invitaţiei până acum.

Urmă un moment de tăcere, după care am încercat să-i spun ce simţeam.

— Mă tem pentru seara aceasta, Daniel. Mă simt complet nepregătit. Aş vrea să ştiu era mai multe despre oamenii de aici, înainte de a vorbi cu ei.

— Dacă stai numai patru zile, trebuie să începem deseară. Prevăzusem asta.

— Acum vii pentru prima oară în oraşul nostru? a întrebat el.

— Da, regret, dar aşa este. Am mai fost în Africa, dar niciodată în ţara voastră. Cunosc câte ceva din obiceiurile de aici, dar nimic din problemele specifice.

— Acesta ar putea fi şi un avantaj, spuse el, clipind şiret din ochi. Tineretul nostru şteaptă cu nerăbdare să-ţi asculte prelegerile.

— Dar cei mai în vârstă?

— Există o oarecare împotrivire. Ei consideră că discuţiile despre căsătorie nu ţin de problemele bisericii. În special problemele sexuale sunt tabu pentru ei. Cred că în toată Africa este la fel. Cum e în Europa şi în America?

— În mare, la fel. Creştinii se jenează să vorbească despre sexualitate, iar cei care o fac, de cele mai multe ori, nu sunt creştini.

— În orice caz, trebuie să fii atent în timpul primei prelegeri, să nu vorbeşti prea mult despre sexualitate. Fii cât mai simplu. Evită substantivele abstracte şi simplifică termenii. Să foloseşti propoziţii scurte, ca să pot traduce propoziţie cu propoziţie.

— Voi face tot posibilul. Aveţi o tablă în biserică? am întrebat eu.

— Se poate aranja.

Ajunsesem în centrul oraşului. Cu excepţia populaţiei, oraşul nu arăta prea diferit de unul european sau american – trotuare, firme cu neon, clădiri înalte ale băncilor şi ale societăţilor de asigurare, hoteluri, restaurante, agenţii de voiaj, mari magazine universale şi zumzetul constant al traficului intens.

— Familia ta e bine?

— Mulţumesc, e bine.

— Câţi copii aveţi?

— Cinci, dar ceva mai mari decât ai voştri.

— Au fost trişti când ai plecat?

— Au vrut să vină cu mine. Patru dintre ei s-au născut în Africa şi o consideră patria lor.

— Va veni şi soţia ta?

— Sper să fie aici la sfârşitul săptămânii.

— Minunat!

Am început să mă gândesc la soţia mea şi la faptul că mi-ar fi mult mai uşor în seara asta, dacă ar fi şi ea cu mine. Dacă am putea discuta împreună! Cu cât mă gândeam mai mult, cu atât mi-era mai dor de ea.

— Am vrut să te invităm să stai la noi, explică Daniel. Dar apoi ne-am hotărât să te găzduim la hotel. Nu prea avem linişte acasă, tot timpul vin musafiri. De asemenea, vor exista oameni care vor dori să-ţi vorbească şi care nu vor accepta să vină la casa parohială.

— Mi-ar fi plăcut să stau cu voi, am răspuns, dar înţeleg situaţia.

— Vă invităm deseară la cină, spuse Esther.

— Mulţumesc pentru invitaţie, mă tem că nu voi avea timp. Acum trebuie să mă schimb. Sunt încă în haine de iarnă.

— Bine, am vrut doar să ştiu. Daniel nu-mi spune niciodată când invită musafiri. Nu ştiu nici ora când va veni la masă.

A urmat o linişte scurtă, forţată, în maşină.

Am oprit în faţa hotelului. Esther a rămas în maşină cu copiii, în timp ce Daniel a venit cu mine înăuntru. După ce am primit camera, mă însoţi până sus. Era o cameră drăguţ aranjată, cu un singur pat, birou şi telefon. În faţa ferestrei era o canapea, un fotoliu şi o măsuţă. Camera avea un aer plăcut. Aici puteam sta de vorbă cu

oricine.

— Regret că nu pot veni să te iau pentru întâlnire, a spus Daniel, dar voi trimite pe unul din membrii noştri să te aducă la biserică.

— Aş fi dorit să poţi rămâne, Daniel, să-mi dai un sfat despre ceea ce trebuie să vorbesc deseară.

Daniel a făcut o pauză de o clipă şi a închis ochii. Apoi m-a privit drept în faţă.

— Dumnezeu îţi va da ce să vorbeşti. Dă-ne şi nouă ce-ţi va da El. Şi cu asta plecă.

E un bun sfătuitor, m-am gândit. Aş dori să-i pot ajuta pe ai lui aşa cum m-a ajutat el acum.

M-am apropiat de fereastră şi am privit afară. Camera mea era la etajul al patrulea, astfel că puteam să privesc peste acoperişurile vecine. Le văzusem de sus, din avion. Acum însă erau mai aproape, mult mai aproape. Eu mă aflu sub unul din ele, m-am gândit eu. Nu deasupra, ci dedesubt.

Am făcut un duş şi m-am schimbat, apoi mi-am scos din servietă notiţele primei prelegeri şi le-am împrăştiat pe birou. Am început să le citesc, dar nu-mi spuneau nimic.

Dintr-odată sună telefonul. Era telefonista.

— Numai o clipă, vă sună cineva. S-a auzit o voce de femeie care a întrebat de numele meu.

— Am citit în ziar că veţi vorbi în seara aceasta despre căsătorie. Este adevărat?

— Da.

— Aş vrea să vă pun o întrebare. Întotdeauna este rău să-ţi părăseşti soţul?

Ce întrebare! am gândit eu, apoi am întrebat-o:

— De ce vreţi să-l părăsiţi?

— Nu vrea să se căsătorească cu mine.

— Am crezut că este soţul dumneavoastră.

— Trăim împreună. El zice aşa: „Când trăieşti cu mine e ca şi cum m-am căsătorit cu tine”, dar încă nu suntem căsătoriţi. Adesea îmi promite că facem nuntă, dar întotdeauna o amână. Aşa că sunt căsătorită şi totuşi nu sunt. Sunt foarte dezorientată. Ce anume face căsătoria să fie căsătorie?

— De cât timp trăiţi împreună?
— De mai bine de un an.
— Aveţi copii?
— Nu, el nu vrea copii.
Mi-am imaginat îndată problemele.
— Este foarte bun cu mine, a continuat vocea. Îmi plăteşte educaţia, mă duce la şcoală dimineaţa şi mă ia seara.
— Te ia de la şcoală? câţi ani ai?
— Douăzeci şi doi de ani. Părinţii mei n-au putut să-mi dea o educaţie ca lumea, aşa că trebuie să fac şcoala acum.
— Unde locuiesc părinţii tăi?
— Într-un sătuleţ, la o distanţă de şapte sute de mile de aici.
— N-ai putea să mergi la părinţi şi să te întorci numai cu condiţia stabilirii căsătoriei?
— E imposibil. Părinţii m-au dat afară din casă, când am început să trăiesc cu el. Ei nu l-au acceptat.
— De ce nu?
— Este european.
Asta explica multe: avea bani, nu voia copii şi prefera amorul liber.
— Da, eşti într-adevăr într-o situaţie dificilă. Ai putea să vii să mă vezi aici la hotel?
— Nu, el n-ar fi de acord. Niciodată nu-mi dă voie să ies singură.
— De ce nu-l aduci şi pe el? A râs.
— Niciodată nu va veni.
— Ai putea să vii la prelegerea mea de astă seară?
— Am ore. Şi apoi, el nu vrea să meargă la nicio biserică.
— Cum îţi petreci sfârşitul de săptămână?
— Stau acasă. Când iese, mă închide în casă.
— Unde merge?
— Nu ştiu. Niciodată nu-mi spune.
A rămas fără grai. Apoi am auzit iar vocea.
— Dar ce să fac, pastore, ce să fac? Vechea întrebare.
— Nu ştiu, am răspuns, realmente nu ştiu.
— Puteţi, cel puţin, să vă rugaţi pentru mine?
— Să mă rog?… Eşti creştină?

De-abia am rostit întrebarea, că am şi regretat. Ce importanţă avea? Răspunsul veni îndată:

— Nu. Părinţii mei sunt musulmani, dar eu am fost educată într-o şcoală creştină. Nu era altă şcoală în sat.

Rugăciune! Trebuie să recunosc că nu mă mai rugasem niciodată la telefon, ca să nu mai spun că era vorba de o persoană pe care n-o văzusem niciodată.

Apoi am reflectat: de ce nu? Avea vreo importanţă că n-o întâlnisem sau că n-o cunoşteam? N-a văzut-o Dumnezeu şi n-o cunoaşte El întocmai cum mă vede şi mă cunoaşte pe mine? Dacă nu ne-am putut întâlni la hotel, de ce nu ne-am putea întâlni în Dumnezeu? Aşa că m-am rugat. Am spus că n-am nicio soluţie. Şi L-am rugat pe Dumnezeu să ne arate soluţia. Când am spus „Amin”, a închis telefonul.

Tăcerea camerei mă învălui. Priveam fix notiţele din faţa mea şi mă simţeam neputincios. Păreau cu totul rupte de viaţă. Mi-am revenit, amintindu-mi brusc că uitasem să-i cer fetei numele şi numărul de telefon. Ce greşeală! Nu mai era nicio posibilitate să iau legătura cu ea. Va reveni oare?

Telefonul sună din nou. Nerăbdător, am ridicat receptorul sperând să fie ea. Era însă telefonista.

— Vă aşteaptă cineva în hol.

— Spuneţi-i că vin imediat.

Mi-am vârât hârtiile în servietă şi am coborât să-l întâlnesc.

Un bărbat cu o înfăţişare distinsă, de vreo treizeci de ani, purtând un costum bine croit, mi s-a prezentat ca fiind Maurice. A venit să mă ia la biserica unde aveam să-mi ţin prelegerea; m-a condus spre maşină.

— Sunteţi căsătorit? am întrebat, pentru a începe conversaţia.

— Nu, încă nu.

— Câţi ani aveţi?

— Treizeci şi patru.

— Treizeci şi patru de ani şi necăsătorit!

Care-o fi motivul? – m-am întrebat. Maurice continuă:

— Mi-am pierdut tatăl din fragedă copilărie. A trebuit să am grijă de mama. Pe lângă aceasta, am vrut să-mi termin mai întâi studiile şi să am o slujbă bună. Sunt director comercial al unei

companii de construcţii. Pe de altă parte, nu e prea uşor să găseşti o fată cu care să te căsătoreşti.

— Ce consideri dificil în această problemă?

— Posibilitatea de a face cunoştinţă. Nu ştiu unde aş putea întâlni o fată.

— Ai vreuna în gând?

— Da, am.

— Şi ea ce spune?

— Nu ştiu, încă nu i-am vorbit.

— De ce nu?

— Singurul loc unde aş putea s-o fac este în autobuz. Ştiu ce autobuz ia când merge la şcoală dimineaţa. Eu iau acelaşi autobuz şi încerc să discut cu ea între cele două staţii.

— Câţi ani are?

— Nu ştiu, cred că nu are mai mult de şaisprezece ani.

Mi se tăie răsuflarea. Ar fi posibil? În faţa mea era un domn cu o înfăţişare plăcută, distinsă, care avea un serviciu bun, de răspundere şi care urmărea o şcolăriţă în autobuz?

— De ce ţi-ai ales o fată aşa de tânără?

— Cele mai în vârstă sunt ori stricate, ori căsătorite. Credeţi că este o greşeală?

— Ei bine, trebuie să te gândeşti că atunci când tu vei avea şaizeci de ani, ea va avea patruzeci şi doi.

— Poate ar trebui să mă gândesc la acest aspect.

— Mergem direct la biserică? Mi se pare că drumul este destul de lung, am spus eu.

— Am făcut un ocol, a răspuns Maurice, ca să vă pun în temă cu una dintre cele mai mari probleme ale noastre. Aceasta este zona caselor de toleranţă.

Părăsiserăm centrul. De ambele părţi ale drumului nepavat se înşirau sute de colibe mici de lut, cu acoperişuri de paie. Mii de oameni trăiau probabil pe acea suprafaţă.

— Ce le determină pe femei să devină prostituate?

— Multe nu pot avea copii şi de aceea sunt alungate de soţii lor.

— Ce anume le face să fie sterpe?

— Doctorii spun că principala cauză o constituie bolile venerice, pe care soţii lor le contractează adesea de la prostituate.

Este un cerc vicios. Altele sunt văduve care încearcă să-şi câştige existenţa în felul acesta, ca să-şi poată întreţine copiii. Dacă s-ar recăsători, şi-ar pierde copiii, pentru că ar fi obligate să-i dea familiei soţului decedat.

Am rămas tăcuţi până ce am părăsit cartierul şi am ajuns din nou la şosea. Apoi am oprit în faţa bisericii.

Când am intrat, oamenii cântau deja. Sala era plină până la refuz. Bărbaţii stăteau în partea stângă, iar femeile în partea dreaptă. În timp ce Maurice mă conducea pe culoarul din mijloc, câteva capete s-au întors curioase, dar cu discreţie.

Daniel era în prima bancă şi mi-a făcut semn să mă aşez lângă el. Mi-a dat o carte de cântări şi îmi arătă strofa pe care o cântau. Puteam citi, dar nu înţelegeam cuvintele. Însă melodia îmi era familiară, aşa că am început să cânt şi eu. Mă bucuram că pot face ceva împreună cu oamenii aceştia, înainte de a trebui să mă adresez lor.

În timpul ultimei strofe, Daniel închise cartea de cântări şi îmi spuse să pornesc eu primul. Am urcat câteva trepte până la amvon. El m-a urmat şi s-a aşezat lângă mine, ca să poată traduce.

În timp ce cântau ultimul vers, am avut posibilitatea să-mi fac o impresie despre credincioşii cărora urma să le vorbesc.

Erau puţini oameni în vârstă, aşezaţi în special pe băncile din faţă. Generaţia tânără, majoritară, stătea mai ales în spate. Stăteau în grup, iar părul lor negru şi des îmi evoca o învelitoare de catifea. Niciunul nu privea în sus, spre noi.

I-am şoptit lui Daniel pasajul pe care intenţionam să-l citesc. Şi-a deschis Biblia. Eu am deschis Biblia mea în engleză.

Apoi am început.

Capitolul II

În Biblie există o afirmaţie foarte clară despre căsătorie. Este simplă, clară şi, cu toate acestea, foarte profundă. E ca o fântână cu apă limpede, bună de băut. Poţi scoate apă din ea toată viaţa şi găleata tot nu se va întoarce goală. Vei avea întotdeauna apă limpede şi proaspătă.

Cântărind această afirmaţie cu inima deschisă, vom descoperi

că ne vorbeşte însuşi Dumnezeu, care vrea să ne îndrume şi de aceea ni se adresează nouă. Dar, mai presus de orice, vorbeşte ca şi cum ar vrea să ne ofere ceva.

Este singura afirmaţie despre căsătorie care se repetă de patru ori în Biblie. Biblia nu vorbeşte foarte des despre acest aspect. Deci este cu atât mai necesar de remarcat faptul că afirmaţia apare de patru ori, în locuri diferite şi decisive. Prima dată, ea încheie relatarea Creaţiei, în capitolul 2 din Geneza. Iisus o citează apoi în Matei 19: 5 şi în Marcu 10: 7, când este întrebat despre divorţ. În sfârşit, apostolul Pavel o leagă direct de Iisus Hristos, în Efeseni 5: 31.

Aceste lucruri au fost scrise ca să ne arate planul lui Dumnezeu privitor la căsătorie. Şi au fost date unui popor care trecea prin perioade de rapide transformări sociale, întocmai ca şi noi astăzi.

Până aici, Daniel mi-a tradus prelegerea propoziţie cu propoziţie, fără ezitare şi aproape fără să gândească. Era ca şi cum mă auzeam vorbind în altă limbă. Numai când am folosit expresia „rapide transformări sociale” a ezitat pentru prima dată şi s-a lansat într-o explicaţie mai lungă. Eu am continuat şi am încercat să descriu o astfel de perioadă, epoca lui David şi a lui Solomon.

Se construiseră noi drumuri comerciale. Culturi diferite au început să se întrepătrundă. Noi idei au influenţat oamenii. Tradiţiile străvechi au încetat să mai fie practicate. Dintr-odată, obiceiuri vechi de secole au părut demodate. Triburile s-au dezmembrat; tabuurile au fost distruse. Erau vremuri de totală confuzie morală. Totul era răsturnat, întocmai ca astăzi. Vechiul model pentru căsătorie oferit atunci de Dumnezeu ne va servi – cred eu – drept ghid în zilele ce vor urma. Aş vrea să vă citesc Geneza 2: 24.

Până în acest moment, n-am simţit niciun fel de reacţie din partea ascultătorilor. Dar acum au început să-şi deschidă Bibliile, pe care mulţi le ţineau pe genunchi. Am aşteptat câteva clipe, după care am citit:

„De aceea va lăsa omul pe tatăl său şi pe mama sa, şi se va lipi de nevasta sa, şi se vor face un singur trup”.

În timp ce citeam, am fost din nou frapat de simplitatea şi claritatea versetului. Am simţit că mi se încredinţa ceva ce trebuia transmis mai departe. Am continuat:

Versetul are trei părţi. El menţionează trei lucruri esenţiale în orice căsătorie: a lăsa, a se lipi şi a deveni un singur trup. Să luăm fiecare punct în parte şi să vedem mai întâi ce înseamnă:

A lăsa

Nu există căsătorie fără lăsare, fără părăsire. Cuvântul „a lăsa” arată că trebuie să aibă loc un act public şi legal pentru a face căsătoria să fie căsătorie.

Odinioară, când mireasa îşi părăsea satul mergând în satul soţului ei, actul acesta era o procedură publică. Uneori, în Africa, toţi nuntaşii parcurg dansând mile în şir, din satul miresei până în satul mirelui. Nu este niciun secret în legătură cu aceasta. În acelaşi timp acest act public al părăsirii legalizează căsătoria. Astfel, fiecare ştie că din acea zi cei doi sunt soţ şi soţie şi că sunt „legitimi”, în zilele noastre, acest act legal de părăsire este înlocuit în multe ţări printr-un anunţ public înainte de nuntă, precum şi printr-un certificat de căsătorie. Forma exterioară nu este de primă importanţă, important este faptul că are loc o acţiune publică şi legală.

„De aceea va lăsa omul pe tatăl său şi pe mama sa”. Căsătoria nu afectează numai cele două persoane care se căsătoresc. Tatăl şi mama reprezintă familia, care, la rândul ei, este o parte a societăţii şi a statului. Căsătoria nu este niciodată o chestiune personală. Nu există căsătorie fără nuntă. De aceea nunţile sunt sărbătorite adesea printr-o mare festivitate.

„Va lăsa pe tatăl său şi pe mama sa”. Simţiţi durere în inimă când auziţi aceste cuvinte, fiindcă, se înţelege, nu e un prilej de bucurie. Acolo de unde vin eu, adesea se varsă multe lacrimi când are loc o nuntă.

Toţi dădeau din cap, în special femeile mai în vârstă. Cineva a spus cu jumătate de gură: „Şi aici este la fel”.

Poate v-aţi aşteptat ca învăţătura cu privire la căsătorie să înceapă cu ceva mai frumos şi mai îmbucurător. Dar Biblia este foarte realistă şi aspră. Ea spune: „Omul va lăsa pe tatăl său şi pe mama sa”. Părăsirea este preţul fericirii. Trebuie să existe o separare clară şi limpede. Întocmai ca un nou născut care nu poate să crească dacă nu i se taie cordonul ombilical, tot aşa nicio căsătorie nu poate să crească şi să se dezvolte atâta timp cât nu are loc o părăsire reală

şi o separare clară de familie.

Nu e un lucru uşor, după părerea mea. Este greu pentru copii să-şi lase părinţii, şi tot atât de greu pentru părinţi să-şi lase copiii să plece. Părinţii pot fi comparaţi cu găinile care clocesc ouă de raţă. După ce ies din găoace, bobocii se îndreaptă spre iaz şi înoată departe.

Dar găinile nu le pot urma. Ele stau pe malul iazului şi cotcodăcesc.

Înainte ca Daniel să traducă ultima propoziţie, se auziră râsete printre ascultători, dar veneau în cea mai mare parte dinspre tineri.

Nu te poţi căsători fără a lăsa, am repetat eu. Dacă nu are loc o adevărată părăsire, căsătoria va fi în impas. Dacă tinerii nu au posibilitatea să plece din casele părinţilor şi să fie complet separaţi de familiile lor, pericolul este mare, deoarece socrii se vor amesteca permanent în viaţa noului cuplu.

În Africa, obiceiul vânzării miresei este adesea folosit ca mijloc de intervenţie a părinţilor. Uneori, părinţii, care nu vor să-şi lase fiica să plece, ridică preţul miresei, aşa încât tinerii căsătoriţi rămân cu datorii multă vreme. Aceste datorii sunt folosite pentru a împiedica adevărata părăsire.

În biserică se lăsă o linişte desăvârşită. În acea linişte am simţit o oarecare împotrivire. Am citit pe feţele lor că nu pot accepta lucrul acesta. Problema „părăsirii” era pentru ei, evident, o pilulă amară. Aşa că am explicat:

Unii dintre dumneavoastră vor spune: „Aşa ceva este împotriva obiceiurilor africane. Noi suntem învăţaţi să ne iubim părinţii, nu să-i părăsim. Noi ne simţim obligaţi nu numai faţă de o familie mică sau, cum este numită uneori, „familie intimă”, formată numai din mamă, tată şi copii. Ne simţim obligaţi şi faţă de marea familie, care cuprinde toate rudeniile noastre”.

Aceasta este o tradiţie foarte valoroasă, care nu trebuie distrusă niciodată. Dar răspunsul meu este că „a lăsa” nu înseamnă „a lăsa baltă”. „Lăsarea” nu presupune abandonarea părinţilor. Dimpotrivă – dacă unor tineri căsătoriţi li se dă ocazia să plece şi să-şi întemeieze căminul lor, mai târziu vor fi în stare să-şi ajute şi părinţii. Numai dacă sunt independenţi şi fără datorii vor fi capabili să-şi asume mai târziu responsabilitatea pentru părinţi şi să-i

slujească. Faptul că au fost capabili „să plece” creează un timp de respiro, de răgaz, în care dragostea dintre copii şi părinţi poate creşte şi prospera. Pot spune din experienţă că familia poate funcţiona numai în măsura în care familia nucleu este intactă şi independentă.

Este aceasta, oare, o concepţie despre căsătorie adusă din Vest? Nu. Eu n-am venit să vă prezint concepţia occidentală despre căsătorie. Am venit să vă prezint concepţia biblică despre. căsătorie. Această concepţie biblică reprezintă o provocare lansată tuturor culturilor.

Fiecare are greutăţi din cauza „părăsirii”. Dacă întrebi pe cineva din Occident, un consilier familial, care este problema cea mai frecventă cu care are de-a face, probabil va răspunde: „soacra”.

Din nou au fost râsete. aceleaşi râsete pe care le produce menţionarea acestui cuvânt şi în publicul european sau american. Am continuat.

În Europa şi America, de obicei mama soţului este cea care se amestecă. Ea nu poate crede că această tânără este în stare să aibă grijă de odorul ei. Va şti ea să-i spele bine cămăşile? Ştie câtă sare să-i pună în supă? Chiar dacă nu trebuie plătit preţul miresei, banii sunt deseori folosiţi ca mijloc prin care să-i ţină dependenţi pe tinerii căsătoriţi şi să-i oblige să locuiască în aceeaşi casă sau apartament cu părinţii.

Adevărata lăsare şi adevărata plecare – nu numai exterioară, ci şi interioară – este dificilă pentru fiecare. În Africa am auzit că, adesea, mama soţiei este cea care cauzează diferite neplăceri. Dacă se iscă ceartă într-o căsnicie, tânăra soţie încearcă să fugă la mama ei.

Astfel, unul din prietenii mei africani a afirmat odată că acest verset biblic ar trebui să precizeze clar că şi femeia trebuie să părăsească pe tatăl şi pe mama sa. De ce fug femeile africane acasă atât de des? Răspunsul este: din cauză că femeia şi-a părăsit familia, în timp ce soţul ei nu şi-a părăsit-o încă. În ţara dumneavoastră bărbatul stă în casa părinţilor lui sau în apropierea ei, femeia trebuind să i se alăture.

Citiţi cartea Genesei şi veţi găsi acelaşi fel de societate. Acolo, desigur, problema era că femeia trebuia să plece şi să devină

membru al tribului soţului ei. Mesajul revoluţionar şi nemaiauzit este că şi bărbatul trebuie să-şi părăsească familia. Asta trebuie să fi rănit atunci urechile bărbaţilor tot atât de mult cum le poate răni şi astăzi.

Acest text protejează drepturile femeii. Şi ţelul lui este o tovărăşie reală între soţ şi soţie. Cu alte cuvinte, mesajul este: amândoi trebuie să plece, nu numai soţia sau soţul; şi după cum amândoi trebuie să plece, tot aşa trebuie ca amândoi să se lipească – nu numai soţia de soţ, ci şi soţul de soţie, aşa cum afirmă în mod desluşit versetul nostru biblic.

Ceea ce ne conduce la partea a doua:

A se lipi

Părăsirea şi lipirea sunt inseparabile. Primul cuvânt se referă mai mult la aspectul public şi legal al căsătoriei, al doilea pune accentul pe aspectul personal. Ele se întrepătrund. Nu poţi să te lipeşti cu adevărat fără să fi părăsit cu adevărat.

Nu poţi să laşi cu adevărat, dacă nu eşti hotărât să te lipeşti. Sensul literal al cuvântului „a se lipi”, în ebraică, este acela de lipire cu clei. Soţul şi soţia sunt lipiţi unul de altul ca două bucăţi de hârtie. Încercând să desparţi cele două bucăţi de hârtie lipite, le vei rupe pe amândouă. Dacă încerci să separi soţul şi soţia care sunt lipiţi, vor fi răniţi amândoi şi, în cazul în care au copii, vor fi răniţi şi ei. Divorţul înseamnă să iei un fierăstrău şi să tai fiecare copil, din cap până-n picioare, drept prin mijloc.

O linişte adâncă se aşternu peste public.

O altă consecinţă a acestei stări de lipire este că soţul şi soţia sunt astfel cei mai aproape unul de celălalt, mai apropiaţi decât de orice sau oricine în lume.

Mai aproape decât de orice altceva. Această relaţie este mai importantă decât munca sau profesia soţului, mai importantă decât gătitul sau decât profesia soţiei, presupunând că lucrează.

Mai aproape decât de oricine altcineva. Apropierea dintre cei doi soţi este mai importantă decât prietenii soţului sau prietenele soţiei, mai importantă decât vizitatorii sau musafirii, mai importantă şi decât copiii.

Când mă întorc dintr-o călătorie, îmi îmbrăţişez mai întâi soţia,

înainte de a îmbrăţişa copiii. Vreau să arăt prin aceasta că tatăl este cel mai apropiat de mamă, iar mama cea mai apropiată de tată.

Deseori adulterul se iveşte într-o căsătorie după ce s-a născut primul copil. De ce? Tânăra soţie face greşeala de a se lipi mai strâns de copil decât de soţ. Copilul devine centrul vieţii ei, ceea ce-l face pe soţ să se simtă eliminat.

Cel puţin din partea bărbaţilor au venit zâmbete de încurajare, arătând că erau de acord din toată inima.

A te lipi" în acest sens adânc, am continuat eu, „a fi sudaţi" nu este posibil, evident, decât între două persoane. Versetul nostru biblic nu admite nicio formă de poligamie. El afirmă: „De aceea bărbatul… se lipeşte de soţia lui".

De asemenea, acest verset este conceput împotriva divorţului, care face posibilă o poligamie succesivă, când un bărbat nu are mai multe soţii în acelaşi timp, ci una după alta.

Poate astăzi am prefera să folosim un alt cuvânt în loc de „a se lipi", verbul „a iubi", de exemplu. Dar este interesant că Biblia nu foloseşte aici acest cuvânt. Lipire înseamnă dragoste, dar dragoste de o natură specială. Este dragostea care a luat o hotărâre şi care încetează să mai bâjbâie căutând. Dragostea care uneşte este dragostea matură, dragostea care a decis să rămână credincioasă unei singure persoane şi să-şi împartă toată viaţa cu această unică persoană.

Ceea ce ne conduce la a treia parte a versetului:

A deveni un singur trup

Expresia aceasta se referă la aspectul fizic al căsătoriei.

Mi-am amintit că Daniel m-a prevenit să fiu atent cu folosirea cuvântului „sex".

Aspectul *fizic* este la fel de esenţial pentru căsătorie ca şi cel *legal* şi cel *personal*. Unirea fizică dintre doi soţi este tot atât de mult după voia lui Dumnezeu în ce priveşte căsătoria, ca şi despărţirea de părinţi şi lipirea unuia de celălalt.

Ştiu că unii se jenează să vorbească despre aspectul fizic al căsătoriei. Consideră că este ceva profan, poate chiar indecent, ceva care nu are de-a face cu Dumnezeu. Mi-ar plăcea să pun acestor oameni aceeaşi întrebare pe care apostolul Pavel o pune bisericii din Corint: „Nu ştiţi că trupul vostru este templul Duhului Sfânt?"

Consider deci că putem vorbi despre trup şi despre problemele pe care le ridică. Trebuie să vorbim despre aceasta chiar şi în biserică. Aş putea aşadar să întreb unde am putea vorbi în altă parte despre aceste lucruri cu reverenţă şi plini de respect, dacă nu în biserică?

Liniştea continua. Am observat că cele rostite erau idei complet noi pentru mulţi.

Veţi spune: „Este împotriva tradiţiilor noastre africane să vorbeşti despre problemele legate de trup. Este interzis”. Dar se întâmplă ceva foarte ciudat. Dacă le vorbeşti părinţilor din Africa şi-i sfătuieşti să-şi înveţe copiii despre aceste funcţii ale trupului, vor spune că părinţilor europeni şi americani le e mai uşor s-o facă, deoarece aceste lucruri li se par mai naturale. Pentru africani, este imposibil. Şi când le vorbesc unor părinţi europeni şi americani, îmi spun: „Domnule Trobisch, aţi trăit prea mult în Africa. Poporul din Africa este mai apropiat de natură. Ei o pot face, dar pentru noi este imposibil”.

Am constatat din experienţa mea că jena este universală. Pretutindeni, părinţii consideră că este dificil să le dai copiilor o educaţie corespunzătoare privind aspectele fizice ale căsătoriei. Motivul este că ele au fost considerate sau ca ceva atât de sfânt, încât nici nu pot fi pomenite, sau ca ceva atât de profan, încât este ruşinos să le menţionezi. Biblia combate amândouă poziţiile. Ea spune că şi aspectele fizice ale căsătoriei aparţin lui Dumnezeu, deci putem şi *trebuie* să vorbim despre ele. Unirea fizică a soţului cu soţia este tot atât de importantă şi de aproape de Dumnezeu ca fidelitatea şi legalitatea căsătoriei lor.

Desigur, „a deveni un singur trup” presupune mult mai mult decât unirea fizică. Asta înseamnă că două persoane îşi împărtăşesc tot ce au, nu numai trupurile, nu numai bunurile lor materiale, ci şi gândirea şi sentimentele lor, bucuria şi suferinţa, năzuinţele şi temerile, succesele şi eşecurile. „A deveni un singur trup” înseamnă că două persoane devin un trup, un suflet şi un spirit, rămânând totuşi două persoane diferite, lată, deci, taina de nepătruns a căsătoriei. E greu de înţeles, poate că nu o înţelegem deloc. Putem doar s-o trăim. Odată am văzut-o redată într-un mod neobişnuit.

M-am întins după servietă şi am scos o sculptură cu două capete, unul de femeie, altul de bărbat. Capetele erau legate cu un

lanţ de verigi de lemn. Le-am arătat sculptura.

Acesta este un simbol al căsătoriei pe care biserica din Liberia îl dă tinerilor căsătoriţi, ca o amintire a jurământului căsătoriei. Dacă aţi veni mai aproape şi aţi cerceta cu atenţie, aţi putea vedea că lanţul nu are nicio îmbinare. Întreaga piesă de artă este sculptată dintr-o singură bucată de lemn şi transmite mesajul: „Acolo unde uneşte Dumnezeu, unirea este totală”.

Niciodată nu am văzut misterul profund al căsătoriei demonstrat mai convingător ca aici. Cei doi devin cu totul una, „un singur trup”, făcut dintr-o singură bucată, rămânând totuşi două persoane distincte. Nu sunt două jumătăţi care să facă un întreg, ci cele două persoane, în individualitatea lor distinctă, formează un tot în întregime nou. Iată ce înseamnă „a deveni un singur trup”.

Am coborât de la amvon şi le-am dat oamenilor din primul rând simbolul căsătoriei. Ei l-au trecut din mână în mână, admirându-l. Am trecut la o tablă mare pe care Daniel o pusese în partea opusă a amvonului şi am luat în mână o bucată de cretă.

Acum urmează cel mai important mesaj al versetului nostru. Am studiat trei părţi: *a lăsa*, *a se lipi* şi a *deveni un singur trup*. Mesajul este că aceste trei părţi sunt inseparabile. Deci, dacă una dintre aceste părţi lipseşte, căsătoria nu este completă.

Toţi cei care au „părăsit”, indiferent de consecinţe, şi numai cei care se „lipesc” exclusiv unul de celălalt pot deveni „un singur trup”; aceste trei elemente: a lăsa, a se lipi şi a deveni un singur trup sunt legate unul de altul, ca cele trei unghiuri ale unui triunghi. M-am întors spre tablă şi am desenat un triunghi mare care arăta în felul acesta:

a lăsa a se lipi a deveni un singur trup

Am putea scrie în dreptul unghiului de sus: „act public şi legal” sau, simplu: „nuntă”, „căsătorie”; lângă unghiul din stânga: „dragoste” sau „fidelitate”; lângă unghiul din dreapta: „unire fizică” sau, simplu… sex”, dar trebuie înţeles ca fiind mult mai mult decât relaţia sexuală a cuplului.

Era pentru prima oară când îndrăzneam să folosesc cuvântul „sex”, dar acum spiritul publicului era aşa de deschis, încât nu mai trebuia să mă tem de rănirea involuntară a sentimentelor lor. Am spus arătând spre triunghi:

Dacă vreţi să aveţi o căsătorie adevărată, aceste trei lucruri trebuie să fie cuprinse în tablou. Pentru tinerii care încă nu sunt căsătoriţi, acesta este ţelul către care trebuie să tindă. Aşa cum un triunghi nu este triunghi dacă lipseşte unul din unghiuri, nici căsătoria nu este căsătorie dacă unul din aceste trei elemente lipseşte.

Acum trebuie să vă atrag atenţia asupra altui element foarte important al versetului nostru biblic. Cum se termină el? Care este ultimul element al versetului din Geneza 2: 24?

Şi-au deschis Bibliile din nou şi au ridicat repede mâinile.

— Este cuvântul „trup”, a răspuns un bărbat mai în vârstă.

— Nu, am răspuns eu, ce urmează după „trup”? A urmat o linişte lungă. În sfârşit, un tânăr a spus:

— Un punct.

Au izbucnit în râs, dar eu am acceptat răspunsul.

Da, am răspuns eu, şi acest punct este extrem de important. Am revenit la amvon şi am citit din nou versetul din Biblie:

„De aceea va lăsa omul pe tatăl său şi pe mama sa şi se va lipi de nevasta sa şi se vor face un singur trup”. Lovind în amvon am adăugat: „punct”.

Am continuat după o scurtă pauză:

În acest verset cheie despre căsătorie, citat de 4 ori în Biblie, nu există niciun cuvânt despre, copii.

Efectul acestor cuvinte a fost teribil pentru public, ca şi cum aş fi aruncat o bombă în biserică. Au început să se agite, să dea din cap, au început să vorbească unul cu celălalt, iar câţiva au scos un sunet făcut cu buzele, a dezaprobare.

Daţi-mi voie să vă explic, am strigat eu în rumoarea aceea. Am aruncat o privire spre faţa lui Daniel. Nu eram sigur ce gândea, dar avea o expresie foarte plăcută. Evident, era foarte fericit de participarea activă a enoriaşilor săi.

punct

Am luat din nou cuvântul:

Să nu mă înţelegeţi greşit! Copiii sunt o binecuvântare a lui Dumnezeu. Biblia accentuează deseori acest lucru. Eu însumi am cinci copii şi sunt mândru de fiecare din ei. I-am primit ca pe un semn al bunătăţii lui Dumnezeu, ca pe o binecuvântare reală în

căsnicia noastră. Copiii sunt o binecuvântare în căsnicie, dar ei sunt o binecuvântare *în plus*. Când Dumnezeu i-a creat pe Adam şi Eva, i-a binecuvântat şi *apoi* le-a spus: „creşte-ţi şi înmulţiţi-vă”. În textul ebraic este clar că această poruncă este o acţiune ulterioară acţiunii de binecuvântare.

Deci, este semnificativ faptul că, atunci când Biblia descrie elementele indispensabile ale căsătoriei, copiii nu sunt menţionaţi în mod expres. Lăsarea, lipirea şi unirea într-un singur trup sunt suficiente. Punct. Chiar dacă nu sunt copii, acea uniune „într-un singur trup” nu devine lipsită de sens. Punctul înseamnă că nu copilul face căsătoria să fie căsătorie. O căsătorie fără copii este totuşi o căsătorie în adevăratul sens al cuvântului. Punctul înseamnă că sterilitatea nu este un motiv de divorţ. Niciun bărbat nu poate spune: Această femeie nu-mi poate face copii. Deci căsătoria noastră nu este validă”; şi apoi să o alunge. Dacă o căsătorie rămâne fără copii, aceasta nu justifică tăierea şi separarea în părţi a elementelor lipite şi nici nu pune la îndoială legalitatea căsătoriei.

Daniel a tradus aceste ultime afirmaţii cu o accentuare specială şi cu o anumită căldură în voce, indicând că divorţul cauzat de lipsa de copii era destul de frecvent în ţara lui.

Şi astfel, deşi timpul meu trecuse repede, am dorit să dezvolt subiectul mai departe. L-am întrebat pe Daniel dacă aş putea continua încă zece minute.

El a spus:

— I-ai captivat. Poţi continua cât doreşti!

Aşa că am mers mai departe.

Grădina sau triunghiul?

Există şi o altă concepţie despre căsătorie. Ea contrazice în toate aspectele ei concepţia biblică pe care tocmai am descris-o. Această concepţie este larg răspândită. Am întâlnit-o în multe părţi ale lumii.

Conceptul de „grădină” – aşa cum îmi place să-l numesc – aplicat căsătoriei este bazat pe lucrarea numită *Căsătoria în Orient şi în* Occident de David şi Vera Mace, doi consilieri americani specializaţi în probleme de căsătorie, care au condus un seminar cu 20 de asiatici în Chiengmai, Thailanda, în 1958.

Această concepţie cu privire la căsătorie, descrisă de soţii

Mace, îşi are rădăcinile în cultura chineză şi se *bazează* pe o înţelegere greşită a biologiei. Bărbatul este considerat drept semănător de sămânţă, iar femeia drept un pământ, o grădină. Bărbatul sădeşte sămânţa în femeie. Corpul femeii hrăneşte şi creşte sămânţa, întocmai cum pământul creşte boabele de orez. După cum planta creşte din seminţe, tot aşa şi copilul creşte din sămânţa bărbatului. Copilul este al bărbatului, este spiritul lui extins, viaţa lui continuată în altul.

Repet: aceasta este o înţelegere dăunătoare şi greşită. Consecinţele unui asemenea mod de gândire sunt îngrozitoare. Daţi-mi voie să le formulez succint:

Întâi de toate, bărbaţii sunt mai importanţi decât femeile. Femeia nu poate fi niciodată la fel de importantă ca bărbatul, aşa cum nici solul nu poate fi la fel de important ca sămânţa. Prin însăşi natura sa, ea este secundară, auxiliară. Aceasta explică, aşa cum nimic altceva nu o poate face, discriminarea între bărbat şi femeie chiar şi astăzi, nu numai în Asia, ci şi în Europa şi America. Dumneavoastră puteţi aprecia dacă este cumva la fel şi în Africa.

În al doilea rând, fiii sunt mai importanţi decât fiicele. Prin fii este continuată linia familiei. O familie care nu are fii şi a cărei linie moare este ca un copac tăiat din rădăcini. Strămoşii acesteia se ofilesc şi nu au pace.

Printre ascultători trecu un freamăt, ca şi când ar fi fost atinşi adânc.

În al treilea rând, relaţia dintre soţi este aidoma aceleia dintre posesor şi obiectul posedat, întocmai cum un semănător de sămânţă este stăpânul pământului pe care-l seamănă. Principala datorie a femeii este să asculte. De asemenea, este privilegiul bărbatului să aleagă. El este cel care alege grădina pe care intenţionează s-o cumpere. Grădina nu are niciun cuvânt. Criteriul alegerii este fertilitatea potenţială a grădinii.

În al patrulea rând, în cadrul conceptului de „grădină”, o căsătorie fără copii este considerată tot atât de nefolositoare şi fără sens ca un câmp neroditor. Dacă o femeie nu poate naşte copii, ea nu-şi împlineşte destinul.

În al cincilea rând, conceptul de „grădină” explică practica divorţului şi poligamia1. Dacă grădina omului nu dă roade, el fie

înapoiază grădina primului posesor şi deci cere tatălui fetei să-i înapoieze preţul pe care l-a plătit pentru ea, fie păstrează grădina, dar îşi mai cumpără una sau două care pot da roade. Poligamia este explicabilă numai în sfera conceptului de „grădină”. Mai mult, bărbatul poate avea mai multe grădini, dar o grădină poate avea numai un singur stăpân. În acest caz, femeia este întotdeauna dezavantajată.

În al şaselea rând, am menţionat obiceiul cumpărării miresei. Obiceiul acesta este strâns legat de conceptul de „grădină”. De fapt, aici nu este vorba de preţul plătit pentru grădină, ci pentru roadele pe care grădina urmează să le dea. Denumirea induce în eroare. Acesta nu este preţul pentru mireasă, ci pentru copiii pe care se presupune că ea îi va naşte. De aceea, uneori. el nu este plătit în întregime, până când ea nu dă naştere primului copil şi atunci, numai

Cuvântul „poligamie” este folosit în această carte în sensul de „poligenie”, forţa unui bărbat cu mai mult de o singură femeie. În Africa se foloseşte în special în această accepţiune, pentru că „poliandria”, căsătoria unei femei cu mai mult decât un singur bărbat, nu este cunoscută decât dacă acesta este băiat. O văduvă îşi pierde copiii, dacă se căsătoreşte în afara familiei soţului decedat, care a plătit pentru aceşti copii. În realitate, ei nu aparţin mamei văduve. Şi, fiindcă veni vorba, o văduvă este cea mai nenorocită făptură, în cadrul conceptului de „grădină”. Ea este o proprietate care şi-a pierdut stăpânul…

În al şaptelea rând, conceptul de „grădină” explică şi de ce femeia este mai vinovată decât bărbatul, în caz de adulter. Amândoi sunt vinovaţi. Dar ce se întâmplă dacă un bărbat comite adulter? îşi seamănă sămânţa într-o grădină care nu-i aparţine. El îi face rău proprietarului altei grădini şi, dacă este prins, va trebui să-i plătească o amendă. Dar nu se consideră că-i face rău propriei sale soţii sau că-şi prejudiciază propria căsnicie.

Pe de altă parte, dacă o soţie comite adulter, îi face soţului său cel mai mare rău cu putinţă. Ea îngăduie sămânţă străină în grădina lui şi periclitează integritatea liniei lui familiale. *Ea* îşi prejudiciază propria căsnicie.

În fine, în cadrul conceptului de „grădină” nu este loc pentru o

persoană necăsătorită. O fată necăsătorită este o grădină care ar putea da rod, dar care nu este dată unui semănător. Este absolut fără rost. Însă cel mai nefericit caz la care se poate gândi cineva este bărbatul necăsătorit. El este un semănător de sămânţă care nu-şi ia o grădină în care să-şi semene sămânţa. Incredibil!

Un hohot de râs izbucni după această ultimă afirmaţie. L-am zărit pe Maurice, cel care m-a adus la adunare, radios peste poate, cu toate că prietenii îl băteau pe umăr.

Conceptul biblic de căsătorie contrazice conceptul de „grădină" în fiecare dintre punctele sale.

Mai întâi de toate, Biblia spulberă concepţia greşită despre reproducere. Copilul nu se naşte din sămânţa bărbatului, ci, potrivit Bibliei şi dovedit de ştiinţa modernă, soţul şi soţia contribuie în mod egal la crearea unei vieţi noi. Copilul nu este numai al bărbatului, ci aparţine amândurora, atât soţului, cât şi soţiei. Întocmai cum *amândoi* trebuie să-şi lase părinţii, *amândoi* trebuie să se lipească unul de altul şi *amândoi* să devină un singur trup, tot aşa şi copilul aparţine *amândurora*, atât soţului, cât şi soţiei.

Conceptul de „grădină" discriminează femeia. În concepţia biblică, ea este văzută ca un partener egal al soţului; nu o fiinţă inferioară sau un obiect, ci o persoană de sine stătătoare.

Conceptul de „grădină" încurajează căsătoriile multiple, deoarece femeia este considerată o proprietate ce poate fi multiplicată numeric, după voie. Concepţia biblică promovează monogamia.

Alegerea se face între „grădină" şi „triunghi". Îţi consideri soţia o „grădină" sau „partenerul" pentru care îţi părăseşti părinţii, de care te lipeşti, cu care devii un singur trup?

Am făcut o pauză. Se aşternu o linişte totală. Mulţi se uitau la desenul triunghiului meu şi în ochii lor am putut citi o mare întrebare. Aşa că am continuat:

A mai rămas o singură întrebare. Unde este locul copilului în acest triunghi? Ar vrea cineva să răspundă?

S-au ridicat multe mâini; am făcut semn unei femei de vreo 20 de ani care avea un copil în spate. S-a sculat în picioare, a venit în faţă şi a trecut la tablă. Apoi, fără ezitare, a arătat spre centrul triunghiului.

Da, am răspuns şi am simţit un sentiment de uşurare care trecea prin public. Locul copilului este în centrul triunghiului. El începe în unirea fizică dintre tată şi mamă. Este înconjurat de dragostea şi fidelitatea ambilor părinţi şi este protejat şi adăpostit prin legalitatea certificatului de căsătorie. Acesta este locul copilului în triunghiul căsătoriei. Aici i se asigură atmosfera în care se poate maturiza şi în care poate fi pregătit pentru propria lui căsătorie de mai târziu.

Capitolul III

Publicul încheia întâlnirea cu o cântare, iar eu trăiam un sentiment acut de înfrângere. Toţi fuseseră atât de tăcuţi spre sfârşit… N-am putut rezista şi am încercat să primesc un cuvânt de asigurare din partea lui Daniel.

— A fost tare lung, nu-i aşa? i-am şoptit eu.

— Nu cred, au ascultat foarte atenţi.

— Dar au fost aşa de tăcuţi la sfârşit…

— La noi, când oamenii sunt impresionaţi de ceva, devin mai tăcuţi. Nu eram sigur că Daniel nu încerca decât să fie politicos, aşa că l-am întrebat direct:

— Ce părere ai despre prelegere? A fost foarte rău?

Mi-a surâs cu subînţeles, ca unul familiarizat cu sentimentele pe care le aveam şi a spus:

— Ei bine, un lucru e sigur: ai apucat taurul de coarne.

— Nu crezi că au fost ofensaţi?

— Nu cred. Multe lucruri nu le-ar fi putut accepta ca venind de la mine, dar le vor accepta din partea ta. Şi, chiar dacă au fost ofensaţi, ce contează? A fost mesajul tău, nu-i aşa? Acum trebuie să dai mâna cu oamenii.

S-au încolonat unul după altul şi îmi strângeau mâna cu amândouă mâinile, după obiceiul lor. Miriam a fost ultima care a dat mâna cu mine.

— Îmi daţi voie să vi-l prezint pe logodnicul meu? El este Timotei. Un tânăr în uniformă de soldat s-a apropiat să mă salute. Era destul de negru şi, deşi mai scund decât Miriam, avea un trup puternic, musculos.

— Mulţumesc foarte mult pentru mesaj. Dar mi-ar face plăcere să stau de vorbă cu dumneavoastră.

— Cum să nu. Aţi vrea să mă însoţiţi înapoi, spre hotel? Am mers cu Miriam şi cu Timotei spre maşina lui Maurice.

— Ce crezi despre prelegere? am întrebat-o pe Miriam.

— Am înţeles mesajul foarte bine. Cred că Timotei şi cu mine avem necazuri cu latura stângă a triunghiului. Unghiul lipirii. Noi nu ştim dacă lipirea noastră este destul de puternică pentru a realiza părăsirea.

— În regulă, am spus eu. Timotei şi cu mine vom discuta despre această problemă. Ea păru fericită. Împreună cu Timotei am intrat în maşina lui Maurice. În timp ce ne îndreptam spre hotel, l-am întrebat pe Maurice, zâmbind:

— Ce face semănătorul fără grădină?

— Reflectează adânc, răspunse el. Este atât de adevărat ce aţi spus despre văduve. O proprietate fără stăpân, aşa este. De aceea simt o datorie faţă de mama mea, care este văduvă. Ştiţi, realmente n-ar fi fost posibil s-o părăsesc; iată de ce nu sunt încă lipit de nimeni.

— Şi n-ai avut un tată care să-ţi cumpere o grădină.

— Eu a trebuit să muncesc pentru educaţia mea şi în acelaşi timp să am grijă de mama. Încă simt că trebuie să continui s-o sprijin. Dacă prima condiţie pentru căsătorie este să-ţi laşi mama, mi-e teamă că nu voi putea niciodată să mă căsătoresc.

— Am spus că „a lăsa” nu înseamnă „a abandona”.

— Da, am înţeles, dar cum aş putea pune asta în practică? Dacă m-aş căsători, ar trebui s-o iau pe mama în casa mea. Cum aş putea s-o las şi totuşi să locuiesc cu ea?

— Există o diferenţă. Dacă stai acasă şi soţia ta trebuie să se mute în casa mamei tale, aceasta duce de obicei la necazuri. Dar dacă tu realmente „ai plecat”, ţi-ai întemeiat un cămin al tău, atunci, dacă îi oferi mamei un adăpost în casa ta, neînţelegerile sunt mai puţin probabile.

Ne-am oprit în faţa hotelului meu.

— Bine, a spus Maurice, în timp ce eu şi Timotei coboram din maşină, singurul lucru care îmi lipseşte este fata.

— Eu am crezut că ai una.

— Vă gândiţi la cea cu care stau de vorbă între cele două staţii de autobuz în fiecare zi? Nu ştiu. După prelegerea dumneavoastră mă îndoiesc că ea ar fi cea cu care aş putea deveni un singur trup, aşa cum aţi interpretat dumneavoastră textul. Să împărtăşesc cu ea totul.

— Dacă eşti mai în vârstă cu 18 ani, ţi-ar putea fi fiică. Ai fi tentat s-o tratezi aşa. În cel mai bun caz, ar putea fi o grădină ascultătoare, nu o parteneră.

Maurice a râs.

— Cred că de aceea le place africanilor să se căsătorească cu fete tinere. Ei preferă să aibă o grădină ascultătoare. Necazul este, pastore, că nu ştiu cum să mă apropii de o fată şi cum să vorbesc cu ea.

— Bine, să lăsăm asta pe mâine. Vrei să mă iei din nou? Şi te rog, adu-o şi pe mama ta.

— Mama, de ce? Are 60 de ani. Nu cred că o interesează să asculte o prelegere despre dragoste şi sexualitate.

— În orice caz, adu-o.

Maurice a plecat cu maşina, iar eu cu Timotei am urcat la mine în cameră. Ne-am aşezat şi am început să discutăm.

— Miriam mi-a vorbit azi după-masă la aeroport, am spus eu.

— Da, ştiu. Credeţi că e o fată drăguţă?

— Desigur. Chiar foarte drăguţă.

— Credeţi că ar fi bine să mă căsătoresc cu ea?

— Crezi că o poţi convinge să se căsătorească cu tine?

— Tocmai asta e problema. Ştiu că are anumite îndoieli ale ei în privinţa potrivirii noastre.

— Ţi-a spus de ce ezită?

— Nu. Noi vorbim foarte puţin. Dar îmi imaginez ce este. Eu sunt ceva mai scund decât ea şi am pielea mai neagră.

— Este un dezavantaj să fii mai negru?

— Noi credem că este mai frumos să fii mai deschis la culoare.

— Dar Miriam n-a pomenit despre asta.

— Ce-a spus ea?

— Aş vrea s-o întrebi dumneata.

— Dar, pastore, noi nu putem vorbi despre astfel de lucruri. Cred că Miriam vrea ca dumneavoastră să-mi spuneţi. De aceea a

aranjat această întâlnire.

— Ştiu. Totuşi cred că ar fi bine dacă ţi-ar spune ea, deoarece în felul acesta aţi putea învăţa un lucru indispensabil unei căsnicii: acela de-a împărtăşi toate lucrurile.

A tăcut.

— Câţi ani ai?

— 22 de ani.

— Ştii cumva câţi ani are Miriam?

— Nu, niciodată nu mi-a spus.

— Cât câştigă?

— N-am întrebat-o niciodată. Eu am părăsit şcoala după ce am terminat opt clase. Apoi am mers în armată.

— Ce planuri ai acum?

— Ce înţelegeţi prin planuri?

— Ei bine, la ce te gândeşti pentru viitor? Care sunt speranţele tale pentru viitor?

— Nimic special. Peste câţiva ani poate ajung sergent. Nu ştiu ce să spun.

— Dar, Timotei, Miriam a absolvit şcoala superioară. Câştigă mai mult decât tine şi este cu un an mai în vârstă.

— Să fie oare aşa? se întrebă el meditativ. Şi sunt acestea obstacole pentru o căsătorie?

— În mod normal, nu. Aş putea să mă gândesc la altele mai mari.

— Atunci, credeţi că noi am putea avea o căsătorie reuşită?

— Aţi putea, dar nu uşor. Pentru aceasta va trebui să depuneţi un anumit efort. Totul depinde de întrebarea: vă iubiţi destul unul pe altul pentru a face asta?

— Dar o iubesc, pastore, a spus Timotei energic. Dacă nu mă voi căsători cu ea, nu ştiu ce voi face.

— Te vei sinucide?

— I-am spus asta odată.

— Aici faci o mare greşeală, Timotei. Acest lucru mă face să mă îndoiesc că o iubeşti cu adevărat.

— De ce?

— Deoarece încerci s-o forţezi, ameninţând-o. Aceasta nu este

dragoste. Dragostea adevărată nu-l forţează niciodată pe celălalt, ci dimpotrivă, îi dă libertate completă, chiar libertatea de a spune „nu”. Dacă s-ar căsători cu tine numai pentru a te împiedica să te sinucizi, ar face-o din teamă, nu din dragoste.

— Dar ce pot să fac s-o determin să mă iubească?

— Arată-i dragostea ta. Nu prin ameninţări, ci printr-un efort anume, muncind din greu.

— Muncă? Timotei părea înspăimântat. Ce fel de muncă?

— Cu tine însuţi.

M-a privit fără să mă înţeleagă.

— Ştii, Timotei, ceea ce mă îngrijorează în privinţa relaţiei tale cu Miriam, mai mult decât diferenţa de ani şi de studii, este lipsa ta de ambiţie. Sunt sigur că Miriam vrea să aibă mai mult de la viaţă, în viitor. Dar tu mi-ai spus că vei ajunge numai sergent. Probabil.

Poate nu îţi lipseşte ambiţia. Dacă te vei căsători cu Miriam, lipsa ta de ambiţie va fi cea care va da naştere la necazuri.

— Dar eu nu pot să-mi schimb vârsta şi înălţimea sau educaţia pe care mi-am însuşit-o până acum.

— Dar poţi avea ambiţii. Schimbă lucrurile pe care le poţi schimba. Aceasta îi va arăta lui Miriam, mai mult decât orice altceva, cât de mult o iubeşti.

Timotei a rămas pe gânduri, tăcut. Cred că avea la ce să se gândească.

A plecat, dar tristeţea i se citea pe faţă. Sunt sigur că nu s-a aşteptat ca discuţia noastră să aibă un asemenea rezultat.

După ce a plecat, mi-am dat seama ce zi obositoare avusesem şi m-am aşezat să mă odihnesc câteva minute. Aş fi adormit îmbrăcat, dar a sunat telefonul.

— Sunt fata care v-a sunat azi după-amiază.

— Mă bucur că m-ai sunat din nou. Atunci am uitat să-ţi cer numele şi adresa.

— N-am vrut să vă dau numele şi adresa. Nu vreau ca soţul meu să ştie că port astfel de discuţii.

— De unde mă suni acum?

— De acasă. Soţul meu tocmai a ieşit să bea o bere. Dar când se va înapoia va trebui să închid imediat telefonul.

— Înţeleg.

— Am fost şi eu la prelegere în seara aceasta. M-am strecurat de la şcoală, dar m-am întors înainte de terminarea cursurilor. Aşa că soţul meu n-a observat că am fost la biserică.

— Ei, ce părere ai despre prelegere?

— A fost interesantă. Numai că nu mi-a plăcut triunghiul dumneavoastră.

— Nu ţi-a plăcut? Era ceva în neregulă cu el?

— Nimic, presupun. Dar nu mi-a plăcut. Erau prea multe unghiuri, prea multe colţuri şi puncte. Ele înţeapă. Aţi vorbit ca un bărbat; ceea ce crede el despre căsătorie: numai linii drepte şi colţuri, totul precis. Piesele trebuie să se potrivească exact între ele. Tare neplăcut şi neatrăgător.

— Mulţumesc.

— Eu când mă gândesc la căsătorie mă gândesc la ceva rotund, neted şi moale. Ceva pe care să-l poţi pune în jurul tău, ca o glugă moale şi călduroasă.

— Poate trebuia să desenez un cerc cu trei sectoare.

— M-am gândit la ceva mai bun. Când m-am uitat la triunghiul desenat de dumneavoastră pe tablă, m-am gândit că este aproape ca un cort.

— Un cort?

— Da, un cort. Trebuie să aibă cel puţin trei ţăruşi, altfel nu poate sta ridicat. Dar dacă stă, poţi să te strecori în el şi să te simţi adăpostit şi ferit de furtună. Este foarte plăcut într-un cort, când plouă. Acesta este felul în care îmi place să mă gândesc la căsătorie.

Niciodată nu mă gândisem la asta.

— În casa ta te simţi aşa?

— Nu, nu mă simt. Cortul meu nu este complet. Colţul de sus lipseşte. Colţul pe care îl numiţi colţul părăsirii, colţul public şi legal al căsătoriei, nunta.

— Dacă lipseşte, înseamnă că în cortul vostru plouă.

— Da, pastore, plouă foarte tare. Nu este plăcut deloc. Cine mă poate ajuta să-l repar? (Nu putea ascunde că plângea cu suspine).

— Aş vrea să încerc eu, dacă vrei să mă laşi.

— Dar eu mi-am lăsat părinţii şi totuşi nu sunt căsătorită public şi legal.

— Ei bine, această părăsire a fost diferită de cea despre care

vorbeşte Biblia. N-a fost vorba despre o despărţire mutuală şi voluntară între părinţi şi copii, care în final să-i aducă mai aproape. Tu i-ai lăsat împotriva voinţei lor, iar acum te lasă şi ei singură la nevoie.

— Dar de ce nu închide soţul meu vârful cortului?

— Poate din cauză că nu ştie că nu mai ai cum să te întorci la părinţii tăi.

— Ei bine, cel puţin pot spune că nu mă tratează ca pe o grădină.

— Ce te face să fii sigură de asta?

— Nu vrea copii.

— Poate nu te vrea ca pe o grădină de zarzavat, ci ca pe o grădină de flori. Doar pentru plăcere, în timpul său liber.

— Dar el nu m-a cumpărat, n-a plătit preţul miresei.

— Totuşi, îţi plăteşte şcoala.

— Credeţi că aceasta e o altă formă a preţului miresei, ca să mă facă dependentă?

— Nu pot spune nimic înainte de a vorbi cu el. Însă e imposibil.

— Dar îl iubesc.

Ştiu că-l iubeşti. Altfel nu m-ai fi sunat.

— Şi el mă iubeşte. De aceea plăteşte pentru educaţia mea.

— Aş dori să ai dreptate. Dar atunci de ce nu închide vârful cortului, legalizând căsătoria voastră?

Plângea din nou.

— Ascultă, nu poţi să-mi dai numărul vostru de telefon ca să-l sun?

— În niciun caz. Vine acum. A închis cu violenţă telefonul.

Un cort. Trebuie să fie o fată remarcabilă. Căsătoria ca un cort. Mi-am luat Biblia şi am răsfoit până la concordanţa din spate. Mai mult de 100 de pasaje biblice erau înscrise la cuvântul „cort”. Am citit mai multe dintre ele. Apoi am deschis la Ieremia 10: 20:

Cortul îmi este dărâmat, toate funiile îmi sunt rupte, fiii mei m-au părăsit, nu mai sunt;

n-am pe nimeni care să-mi întindă cortul din nou sau să-mi ridice pânzele!

Acesta este versetul ei, m-am gândit. „N-am pe nimeni să-mi întindă cortul”; dacă i-aş şti numele, telefonul… Tot ce puteam face

era să folosesc *puterea celor fără putere* şi *să mă rog* pentru ea.

Se făcuse ora culcării. În timp ce-mi luam pijamaua din valiză, mi-a căzut în mână un bilet de la soţia mea. „Cu dragoste şi una cu tine. A ta, Ingrid”.

Cortul meu, m-am gândit eu, cortul meu. Apoi am adormit.

M-am trezit destul de devreme dimineaţa următoare şi am servit un mic dejun minunat. Curând după ce am revenit în cameră sosi Daniel.

Auzise o mulţime de comentarii în legătură cu prelegerea mea.

— Cum au reacţionat cei mai în vârstă?

— În general, foarte bine. Unul dintre bătrâni mi-a spus: „Când am auzit prima dată că are de gând să vorbească despre căsătorie în biserică, m-am gândit că trebuie să fie un om periculos. Dar acum văd că şi căsătoria are ceva de-a face cu Dumnezeu”.

— Dacă am reuşit să-l fac să înţeleagă lucrul acesta, este ceva.

— Ştii care a fost lucrul de care m-am bucurat cel mai mult? Au fost în biserică câteva cupluri fără copii. Ei suferă foarte mult din această cauză, dar se iubesc mult şi nu se gândesc la divorţ. Au fost mângâiaţi că triunghiul este complet şi fără copii.

— Nu-i aşa că noţiunea de grădină este înrădăcinată şi în gândirea poporului vostru?

— Da, foarte mult. Aşa gândesc oamenii din toate categoriile sociale. De asemenea, există convingerea că numai din sămânţa bărbatului creşte copilul, că fiii sunt mai valoroşi decât fiicele şi că grădina trebuie cumpărată.

Era o plăcere să vorbeşti cu Daniel. Avea cunoştinţe Pătrunzătoare despre sufletul omenesc şi sunt sigur că era cel mai bun translator pe care mi l-aş fi putut dori. Prin el m-am simţit foarte încurajat. Era un adevărat frate.

— Ştii, Danie! i-am spus, aproape că am ajuns la concluzia că, de fapt, nu există în lume decât două concepţii despre căsătorie: concepţia grădinii şi concepţia biblică, triunghiul. Poţi găsi desigur, tot felul de variante şi derivări.

Daniel s-a gândit o clipă, apoi a zis:

— „Lăsarea” este cea mai mare problemă în oraşul nostru. Aici căsătoriile sunt „bolnave de lăsare”. Copiii noştri ori pleacă fără consimţământul părinţilor, ori nu pleacă deloc. În ambele cazuri,

căsătoriile au de suferit. Poporul nostru nu înţelege cum poţi să pleci şi să rămâi unit sau să te simţi unit şi cu toate acestea să pleci.

— Nu cred că poate fi explicat. Este un paradox. Singurul mod de ilustrare este prin Hristos. În Epistola către Efeseni, Pavel spune clar: „De aceea va lăsa omul pe tatăl său şi pe mama sa… vorbesc despre Hristos…” Hristos a lăsat pe Tatăl Său şi totuşi a rămas una cu El. Noi avem un verset de cântare în germană care, tradus, sună aşa:

Deşi Fiul pleacă de la Tatăl, Totuşi rămâne veşnic alături de El.

— Frumos, dar poţi explica acest lucru poporului nostru?

— Voi încerca, am spus eu. Daniel, aş putea să-ţi pun o întrebare? Care a fost aspectul care te-a atins aseară, pe tine personal? Avea răspunsul gata.

— Acela de-a fi cel mai apropiat unul de celălalt, mai apropiat decât de oricine sau orice. Îmi este foarte greu să-mi pun munca de pastor în cumpănă cu căsătoria. Nu am destul timp pentru soţia mea. Munca mea se află pe primul loc, iar ea pe al doilea. Când se plânge că niciodată nu poate conta că vin la timp la masă, are dreptate. Ba, chiar în timpul meselor trebuie să mă ridic de trei-patru ori, dacă vin vizitatori sau sună telefonul.

— Nu ştiam ieri, în maşină, dacă Esther a glumit sau vorbea serios.

Vorbea serios, Walter. Şi are dreptate. Dar nu ştiu cum aş putea să schimb situaţia. De asemenea, ce ai spus despre împărtăşire m-a impresionat foarte mult. Noi nu cunoaştem aşa ceva. Nu avem timp pentru asta.

În timp ce vorbea a sunat telefonul. Era din nou fata.

— De unde suni acum? am întrebat.

— De la şcoală, avem pauză.

— I-ai spus aseară soţului tău să vină să mă vadă?

— Nu.

— Aseară am găsit ceva pentru tine. Ai o Biblie?

— Da, am una de pe vremea când eram la şcoala din sat.

— Atunci citeşte Ieremia 10: 20. Versetul este pentru tine.

— Voi citi. La revedere. Sună clopoţelul pentru intrarea în clasă. Am vrut doar să vă salut.

Am închis telefonul.

— Este o necunoscută, i-am spus lui Daniel. Mă sună pentru a treia oară. Trăieşte cu un bărbat care nu vrea să legalizeze căsătoria lor. Dar o trimite la şcoală, iar ea consideră asta o dovadă că el o iubeşte.

— Nu e ceva neobişnuit în oraşul nostru, a spus Daniel. Rareori se întâmplă să am o nuntă în biserică. Oamenii ezită, deoarece divorţul este mai complicat. Se întâmplă ca unii să ceară oficierea căsătoriei doar când au deja mai mulţi copii. Vezi, aici viaţa nu este aşa de rectilinie şi de precisă ca în triunghiul tău. Există tot felul de stări intermediare.

— Îţi mulţumesc că mi-ai spus. Nici acestei fete nu i-a plăcut triunghiul. Spunea că o înţeapă colţurile.

— Şi pe mine m-au înţepat destul de serios, a spus Daniel râzând.

— Bine, să revenim la problema ta. N-am putea lua cina împreună după prelegere, după ce copiii vor merge la culcare? Mi-ar plăcea să stau de vorbă cu amândoi.

Când a venit să mă ia în seara aceea, Maurice era însoţit de o doamnă mai în vârstă. Era mică de statură şi subţire, iar părul îi era în întregime acoperit cu o eşarfă albă. Ochii străluceau pe faţa zbârcită. M-a salutat şi mi-a vorbit ca şi cum aş fi înţeles limba. Maurice traducea.

— Vă salută şi zice că este ca o proprietate fără stăpân.

— V-a vorbit fiul dumneavoastră de prelegerea de aseară? A dat din cap şi, arătând spre fiul ei, a spus:

— Maurice este un stăpân fără proprietate.

— Aveţi un fiu minunat.

— Mă îngrijeşte foarte bine.

— Puteţi fi mândră de el.

— Dar are nevoie de o soţie. Aş avea mare grijă de ea. N-ar trebui să muncească prea mult. Aş putea găti pentru amândoi.

După ce Maurice a tradus ultima afirmaţie, i-am spus lui Maurice:

— Ea crede că-ţi vei aduce soţia acasă şi va continua să conducă gospodăria. Trebuie să-i explici foarte atent ce am spus ieri despre „lăsare”. În special despre bucătărie. Chiar dacă mama ta s-ar muta în casa ta, trebuie să-i fie absolut clar cine conduce treburile în

bucătărie.

— Aş dori ca aceasta să i-o explicaţi dumneavoastră, a spus Maurice. Ar avea mai multă greutate dacă ar veni de la dumneavoastră. E ciudat, dar există anumite lucruri pe care le acceptă mai uşor dacă vin de la străini.

— Cred că toţi oamenii au dificultăţi cu cuvântul „lăsare”. Ca să-l înţelegi, îţi trebuie nu doar pricepere omenească, ci şi divină.

Am ajuns la biserică. Sala era din nou plină. În timp ce stăteam la amvon lângă Daniel, aveam sentimentul că formăm un tot în ceea ce priveşte mesajul pe care trebuia să-l transmitem.

Capitolul IV

Ieri am vorbit despre triunghiul căsătoriei: a lăsa, a se lipi şi a deveni un singur trup, lucru posibil numai între două persoane. După adunare, mi-a telefonat o doamnă şi mi-a spus că nu i-a plăcut triunghiul pe care l-am desenat pe tablă. „Avea prea multe colţuri, unghiuri şi puncte care înţeapă”, a spus ea. Am înţeles ce voia să spună. Încercaţi să vă gândiţi la acest triunghi al căsniciei, dragostei şi sexualităţii nu ca la ceva imobil şi rigid, ci ca la ceva viu. De exemplu, am văzut odată la circ trei scamatori. Stăteau la distanţă egală unul de celălalt, ca trei puncte ale unui triunghi. Fiecare arunca mingi celorlalţi doi parteneri şi primea mingile de la amândoi. Fiecare trebuia să dea pe măsură ce primea. Atâta timp cât erau capabili să păstreze ritmul aruncării şi primirii, jocul continua în perfectă armonie. Căsătoria este ca această performanţă abilă. Viaţa ei depinde de interacţiunea dintre aspectele legale, personale şi fizice ale relaţiei.

În acel moment am scos din servietă un triunghi de lemn şi l-am ţinut sus ca să-l vadă toţi. Am arătat spre colţul stâng al triunghiului şi am spus:

— Căsătoria are nevoie de dragoste. Ea ajunge la împlinire şi bucurie prin iubire. Dragostea este un dar pentru căsătorie; îi dăruieşte spirit de aventură, de permanentă aşteptare şi speranţă. Dragostea este ca sângele care pulsează în venele căsătoriei: îi dă viaţă.

Această stare de a fi căsătorit, cununat, induce viaţă relaţiei

sexuale şi oferă adăpostul necesar unirii într-un singur trup. Recent, o femeie mi-a spus că ea şi-ar imagina triunghiul mai degrabă ca pe un cort. Într-adevăr, căsătoria este un cort pentru relaţia fizică. În el, îndrăgostiţii se simt protejaţi şi adăpostiţi. Eliberaţi de teamă, ajung să cunoască o mare satisfacţie şi un veritabil sentiment de pace. Acest sentiment de pace este transmis apoi dragostei. El este o temelie puternică în fluxul şi refluxul sentimentelor, al emoţiilor. În interiorul cortului, experienţa unirii într-un singur trup fortifică dragostea şi o face să crească. Ea face ca dragostea să devină dăruire, să crească şi să dureze până la sfârşit.

Cununie

Dragoste un singur trup

Interacţiunea forţelor

Dragostea nu primeşte doar putere de la relaţia fizică, ci dă ea însăşi putere unirii într-un singur trup. Dragostea doreşte fierbinte experienţa fizică, o intensifică, îi dă sens şi valoare. Ca act al dragostei în căsătorie, unirea într-un singur trup devine un „act de dragoste" în sensul cel mai profund al cuvântului.

În consecinţă, în interiorul cortului, actul dragostei nu primeşte numai, ci şi dă siguranţă căsătoriei. Prin dăruirea fizică reciprocă, îndrăgostiţii îşi reînnoiesc mereu jurământul căsătoriei. Căsătoria slujeşte dragostea prin această declaraţie mereu înnoită. Din acest motiv, dragostea are nevoie de căsătorie, tot aşa cum căsătoria are nevoie de dragoste.

În ceasurile amare, când dragostea este în pericol să se răcească, soţul şi soţia rămân fideli căsătoriei amintindu-şi unul altuia promisiunea lor mutuală… La urma urmei, m-am căsătorit cu tine" vor spune ei. Astfel, căsătoria devine ocrotitorul şi păzitorul dragostei.

Voia lui Dumnezeu

În zilele noastre există o mare confuzie în problema sexualităţii, a dragostei şi a căsătoriei. Această confuzie domneşte nu numai în Africa, ci şi în Occident şi în Orient. În lumina acestui fapt, versetul nostru cheie din Biblie apare ca o afirmaţie foarte modernă. El conţine exact aceiaşi trei factori. Marea întrebare este: care e voia

lui Dumnezeu cu privire la viaţa sexuală, dragoste şi căsătorie? Ce fel de relaţie vrea Dumnezeu să existe între ele? Nimeni nu se aventurează să răspundă.

Cu toate acestea, aş dori să propun ceva, ca îndrumător pentru acţiunile noastre în această perioadă de confuzie. Propunerea mea este următoarea:

Voia lui Dumnezeu este interacţiunea forţelor. De aceea, tot ce favorizează acest lucru este în acord cu voia Lui. Tot ce o împiedică nu poate fi în acord cu voia Lui.

Acest ghid este aplicabil atât înainte de căsătorie, cât şi în timpul ei. Înainte de căsătorie, trebuie să te întrebi: „Ne va conduce aceasta la pregătirea pentru interacţiunea forţelor mai târziu sau va bloca interacţiunea?”

În timpul căsătoriei, va trebui să te întrebi: Acţiunea cutare sau cutare va adânci interacţiunea forţelor în triunghiul dinamic sau, în cele din urmă, o va distruge?”

Interdependenţa forţelor în triunghiul dinamic este una de flexibilitate şi de libertate creatoare. În Geneza 2: 24, Dumnezeu ne oferă o imagine care vine în întâmpinarea nevoilor noastre personale în orice situaţie, în orice civilizaţie, pentru că voia lui Dumnezeu este valabilă nu numai pentru creştini, ci pentru toată omenirea. Triunghiul dinamic, imaginea călăuzitoare a versetului nostru biblic, este darul lui Dumnezeu pentru toţi oamenii. Spun „dar”, „cadou”, pentru că Dumnezeu nu ne cere nimic fără a ne dărui ceva în acelaşi timp.

Ascultătorii mei păstrau o linişte meditativă. Se uitau la triunghiul de pe tablă şi la cel din mâna mea. Am încercat să le citesc gândurile şi le-am spus:

— Poate că acum vă simţiţi descurajaţi; poate că veţi zice: „Dacă trebuie să fie asemene unei opere de artă, atunci căsătoria mea e departe de a fi desăvârşită”. Ştiu, şi eu simt acelaşi lucru. Şi cred că Daniel gândeşte la fel.

Daniel a aprobat, dând din cap.

— Nu există căsătorie perfectă. Căsătoria ne smereşte. Cel mai sigur mod de a deveni smeriţi în privinţa virtuţilor noastre este acela de a ne căsători. Întotdeauna trebuie să lucrăm la unul din unghiurile triunghiului.

Aş spune că cele mai multe necazuri şi crize din căsnicie se datorează faptului că una dintre cele trei forţe nu este pe deplin integrată în triunghi. Să încercăm să aplicăm imaginea noastră călăuzitoare – triunghiul – la diagnosticarea câtorva boli ale căsătoriei.

Să presupunem că noi suntem doctori ai căsniciei. Plecăm acum să vizităm un spital al căsniciei. Permiteţi-mi să vă prezint câţiva pacienţi. Primul pacient este unul care a avut necazuri cu unghiul stâng al triunghiului. Dragostea s-a răcit. Eu numesc această maladie:

Căsătoria pustie

Daţi-mi voie să vă descriu acest caz. Cei doi sunt căsătoriţi, căsătoriţi legal, şi încă de o bună bucată de vreme. Au avut, desigur, şi relaţii fizice. Dar dragostea a dispărut. Cauzele acestei stări pot fi multiple. Poate nu i s-a dat dragostei primul loc. Poate s-au căsătorit prea tineri şi prea curând, iar ceea ce considerau dragoste era lipsită de calitatea „lipirii”. Sau, poate căsătoria lor s-a bazat doar pe atracţie fizică şi, pe măsură ce anii au trecut, această atracţie fizică n-a mai fost atât de puternică. Mai e posibil să fi neglijat să întreţină focul dragostei lor şi au devenit preocupaţi de munca din gospodărie, de profesie sau de copii. Fiecare a urmărit interese diferite, fără să le împărtăşească celuilalt. Şi, destul de curând, au pierdut ceea ce aveau în comun.

Aceasta este o boală periculoasă. Nicio căsnicie nu-i poate rezista o perioadă mai îndelungată fără a se îmbolnăvi serios. La început, maladia poate fi ascunsă destul de bine de aparenţe, iar lumea din afară este indusă în eroare. Soţul şi soţia locuiesc sub acelaşi acoperiş. Dar asta e tot.

Maladia nu stagnează. Pe măsură ce progresează, apar anumite simptome: partenerii devin cruzi unul cu celălalt, în cuvânt şi în faptă. Această cruzime din partea amândurora cedează locul unei indiferenţe complete şi unei prăpăstii în relaţiile lor mutuale.

Este inevitabil ca, mai devreme sau mai târziu, această goliciune să afecteze şi relaţia fizică. Întrucât cele trei colţuri ale triunghiului sunt inseparabile, suferinţa unuia le va afecta pe celelalte două. Astfel, actul sexual este practicat ca o datorie şi ca o povară. Se creează o tensiune între viaţa sexuală şi căsătorie. În

curând soţul va căuta o femeie care îl va înţelege mai bine decât soţia lui. Soţia va găsi un bărbat care o va putea mângâia mai bine decât soţul ei. Se furişează gelozia. Infidelitatea mentală precede infidelitatea sexuală. În cele din urmă, adulterul afectează temelia legală, deci şi vârful triunghiului şi al dragostei, reprezintă totul. Însă, întrucât ele nu formează întregul, căsătoria nu poate fi încercată în felul acesta.

Relaţia este bolnavă. Simptomele sunt următoarele: inimi zdrobite şi vieţi distruse, în special în măsura în care fata este afectată. Nu ştiu ce părere aveţi voi aici, dar în multe culturi o fată care şi-a pierdut virginitatea are prea puţine şanse de a se căsători. În ţările noastre, o fată care a avut un copil în afara căsătoriei este foarte dezavantajată. Rezultatul este că adesea are loc o căsătorie forţată şi grăbită în momentul în care fata descoperă că aşteaptă un copil. Multe din aceste căsătorii se termină mai târziu prin divorţ.

În acelaşi timp, trebuie să ţinem seama şi de copiii care cresc din aceste alianţe. Ei sunt lipsiţi de adăpostul căsătoriei. Vârful cortului a dispărut. Plouă înăuntru. Şi sunt lipsiţi nu numai de integritatea protectoare a cortului, ci şi de un tată. Este greu să estimezi ce înseamnă aceasta în viaţa unui copil. Desigur, vârful cortului, cununia, este esenţial.

Când am ajuns la acest punct n-am putut să nu mă gândesc la necunoscuta care mă sunase. Se afla, oare, în seara asta în biserică? Acest gând m-a îndemnat să adaug remarca următoare:

Cei care taie vârful cortului şi practică „dragostea liberă” sau „căsătoria de probă”, de obicei uită să adauge că folosirea anticoncepţionalelor va deveni o necesitate. Ei susţin că aceasta n-ar avea niciun efect, nici asupra celor care le folosesc, nici asupra relaţiilor lor. Dar nu este adevărat. În special în situaţiile premaritale, anumite metode de prevenire a sarcinii reprezintă un pericol pentru naturaleţea şi demnitatea dragostei.

Aici am ezitat. Nu ştiam cât aveam dreptul să intru în detalii. Am arătat cu degetul notiţele mele care menţionau „retragerea prematură”, „stimularea manuală”, „prezervativele”. Daniel s-a uitat la cuvintele acestea şi a dat din cap dezaprobator. Munca coordonată la amvon era o experienţă nouă pentru mine. Desigur, m-am conformat şi am continuat.

Repet: acesta este un handicap pentru dragoste. Putem face aceeaşi observaţie ca şi înainte, când am studiat cazul căsătoriei pustii. Dacă unul din colţurile triunghiului se îmbolnăveşte, sunt afectate şi celelalte două, chiar infectate. Ele intră în conflict.

Când lipseşte dragostea, viaţa sexuală şi căsătoria intră în conflict. Dacă n-a existat cununie, dragostea şi viaţa sexuală devin ostile una celeilalte.

Relaţia sexuală are loc de cele mai multe ori în pripă şi în secret, în împrejurări lipsite de demnitate. Astfel, această experienţă nu ajută dragostea să îmbobocească şi să înflorească, ci mai degrabă o veştejeşte.

Este o problemă pe care o întâlnim foarte des în Europa şi în America.

Un recent film german, unul din rarele filme bune, a ilustrat foarte bine această boală a căsătoriei înşelate. Filmul înfăţişează un cuplu tânăr, care trăia foarte fericit. După ce filmul s-a scurs timp de 20 de minute, spectatorii şi-au dat seama că cei doi nu erau căsătoriţi. Prietenii şi rudele încercau să-i convingă să se căsătorească, dar ei refuzau. La început, totul a mers bine. Apoi fata a rămas însărcinată. Dragostea şi încrederea dintre ei nu au fost suficient de adânci pentru ca ea să-l poată numi „soţ”. Se temea că o va părăsi. A hotărât atunci să întrerupă sarcina în secret.

Ultima scenă o arăta pe ea, epuizată, întinsă pe o canapea în apartamentul lor, după intervenţia chirurgicală. El vine acasă de la serviciu şi înţelege ce s-a întâmplat. Stă la celălalt capăt al unei mese mari, goale, care-i desparte. Domneşte o linişte deplină. Niciunul nu vorbeşte, nu mai au nimic să-şi spună.

Renunţând la unghiul nunţii, dragostea nu are ocazia să-şi dovedească durabilitatea şi sinceritatea. Viaţa sexuală a provocat moartea dragostei.

În timp ce am făcut o pauză de o clipă, am simţit o anumită reacţie între tineri. Din expresia ochilor lor am tras concluzia că acţiunea acestui film s-ar fi putut petrece şi în oraşul lor.

Să trecem la următorii pacienţi din spitalul căsniciei.

Există o a treia categorie de boli ale căsătoriei. Cele care au de-a face cu unghiul drept al triunghiului. Şi acest unghi se poate îmbolnăvi. Iar boala aceasta s-ar putea numi:

Căsătoria neîmplinita

Mai întâi de toate, permiteţi-mi să vă descriu situaţia: cei doi sunt căsătoriţi legal şi stau împreună de 10 – 20 de ani, se iubesc din toată inima şi nu se gândesc deloc la divorţ. În ciuda acestei iubiri, relaţia lor fizică rămâne neîmplinită şi nesatisfăcută.

Soţul vine la mine şi-mi spune: „Soţia mea este de gheaţa. Nu reacţionează normal. Simt că doar suportă actul sexual, niciodată nu mă invită. Nu găseşte nicio plăcere în el”.

Soţia vine şi spune: „Soţul meu este prea grăbit. Simt că mă forţează şi abuzează de mine. Nu se satură niciodată”. Sau spune contrariul: „El este totdeauna obosit. Eu îl doresc, dar el îşi întoarce spatele spre mine şi adoarme. Cred că este impotent”.

A urmat un hohot de râs la care nu m-am aşteptat. Am uitat în acel moment că impotenţa este o ţintă a ridicolului în Africa. Un bărbat impotent este considerat ceva inferior unei fiinţe omeneşti.

Bolile aspectului fizic din căsătorie cauzează o suferinţă teribilă partenerilor. Tocmai din pricină că se iubesc şi fiecare ar vrea să-l facă fericit pe celălalt, ei suferă deosebit de mult. De unde vine această boală?

În multe cazuri, o căsătorie neîmplinită este rezultatul direct sau indirect al căsătoriei furate. Când spun acest lucru nu mă gândesc îndeosebi la bolile venerice. Când spun că o căsătorie furată dă adeseori naştere unei căsătorii neîmplinite, mă gândesc la modul superficial de a avea relaţii cu parteneri faţă de care sunt mai mult sau mai puţin indiferenţi, sub presiunea timpului, pe furiş, participând doar cu trupul, nu şi cu inima, deci nu cu întreaga fiinţă.

Din nou putem observa cum sunt afectate celelalte unghiuri. Când relaţia fizică devine o suferinţă, deoarece întotdeauna se termină cu decepţie de partea unuia din cei doi parteneri, care îi va reproşa celuilalt lipsa de dragoste. Monotonia creşte. Relaţia personală se transformă într-un mecanism impersonal. Dragostea se răceşte. De îndată ce se întâmplă acest lucru, marea tentaţie este de a satisface dorinţa sexuală în afara căsătoriei, cu un partener mai sensibil în reacţii sau mai delicat. Atunci aspectul legal al căsătoriei este pus în pericol. Consecinţele sunt adulterul şi, în final, divorţul. Această boală poate duce la moartea căsătoriei, dacă nu este vindecată la timp.

Am scos un oftat de uşurare la acest punct. Aceasta fusese partea cea mai încărcată emoţional a prelegerii mele, dar Daniel a tradus fără ezitare, iar oamenii mai bătrâni nu păreau să se fi supărat. Am început din nou.

Pentru cei care se pregătesc pentru căsătorie se ridică întrebarea: prin care unghi intrăm noi în căsnicie? În general, există trei răspunsuri la această întrebare. Cel tradiţional, răspunsul modern şi răspunsul biblic. Să le luăm pe rând. Răspunsul tradiţional propune intrarea în triunghi prin vârf. Mi-ar plăcea să-l numesc:

Intrarea prin unghiul nunţii

Până nu demult, aceasta era intrarea normală nu numai în Africa şi Asia, ci şi în Occident. Nunta era aranjată de părinţi, şi nu de tineri. Uneori, soţul şi soţia se vedeau pentru prima dată în ziua nunţii sau numai cu puţin înainte.

Scopul acestei intrări este foarte clar: copilul. Pentru ce alt motiv trebuie să intri în triunghi, dacă nu pentru urmaşi? Intrarea prin nuntă aparţine conceptului de „grădină”.

Am luat din nou triunghiul de lemn şi am arătat spre unghiul din vârf.

Unii intră prin unghiul nunţii direct spre unghiul sexualităţii, pe care, în acest caz, l-am putea numi unghiul fertilităţii, deoarece scopul unirii sexuale este văzut în sensul restrâns al procreării. Unghiul dragostei este lăsat afară sau foarte mult neglijat. El ar putea fi chiar periculos, deoarece poate conduce la un conflict între cuplu şi familie. Dacă tinerii ar face o alegere diferită de cea pe care a făcut-o familia?!

În niciun caz nu vreau să susţin că astfel de căsătorii făcute după tradiţie devin în mod inevitabil nefericite. Cu siguranţă că dragostea poate să crească şi în timpul căsătoriei.

Un music-hall foarte cunoscut în America şi în Europa, devenit acum film, are titlul *Scripcarul de pe acoperiş* şi ne prezintă povestea unui cuplu de evrei: Tevye lăptarul şi soţia sa, Golde. Ei sunt caracteristici cuplurilor care au intrat prin unghiul nunţii. După 25 de ani de căsătorie, îşi pun întrebarea dacă se iubesc unul pe altul. Între ei are loc următorul dialog:

(T): – Golde, îţi pun o întrebare, mă iubeşti?

(G): – Eşti un prost.

(T): – Ştiu, dar mă iubeşti?

(G): – Dacă te iubesc? De 25 de ani îţi spăl hainele, pregătesc masa, ţin casa curată, ţi-am dăruit copii, mulg vaca. Ce-ţi veni să vorbeşti tocmai acum de dragoste, după 25 de ani?

(T): – Golde, prima dată când te-am întâlnit era în ziua nunţii noastre. Eram speriat.

(G): – Eu eram ruşinoasă.

(T): – Eu emoţionat.

(G): – Şi eu la fel.

(T): – Dar tatăl şi mama mea au spus că trebuie să învăţăm să ne iubim unul pe celălalt. Şi acum te întreb, Golde: mă iubeşti?

(G): – Sunt soţia ta.

(T): – Ştiu, dar mă iubeşti?

(G): – Dacă-l iubesc? De 25 de ani trăiesc cu el, am luptat cu el, am răbdat foame cu el, de 25 de ani patul meu este al lui. Dacă asta nu-i dragoste, atunci ce-i?

(T): – Atunci, mă iubeşti?

(G): – Cred că da.

(T): – Şi eu cred că te iubesc.

(T şi G): Asta nu schimbă lucrurile, dar chiar şi aşa, după 25 de ani, e bine să ştii.1

Europenii şi americanii tind să supraestimeze valoarea dragostei romantice. Când africanii şi asiaticii ne avertizează în privinţa aceasta, ar trebui să-i ascultăm. Odată, un indian a comparat dragostea cu un castron de supă, iar căsătoria cu o plită fierbinte şi a spus: „Voi, occidentalii, puneţi castronul fierbinte pe o plită rece şi el se răceşte încetul cu încetul. Noi punem castronul rece pe o plită fierbinte şi el se încălzeşte încetul cu încetul”.

Această comparaţie exprimă un mare adevăr. Ea nu neagă faptul că dragostea este esenţială în căsătorie, însă căsătoria este mai mult, infinit mai mult decât dragostea. În ea nu există numai lumina lunii şi trandafirii, ci şi vase murdare şi scutece de spălat.

În ciuda acestui fapt, mă îndoiesc şi acum că intrarea prin nuntă este cea mai promiţătoare. Există pericolul foarte real ca puterea dragostei să nu se alăture niciodată jocului forţelor şi, astfel, să nu contribuie la declanşarea dinamismului triunghiului. Este un mare risc în a aranja o căsătorie fără consimţământul partenerilor.

Odată am luat parte la o discuţie, într-un grup de studente de la o mare universitate din Africa. Fetele au vrut să pună întrebări referitoare la căsătorie. Spre marea mea surpriză, întrebarea cea mai arzătoare a fost: „Cum am putea să nu ne căsătorim?” Am întrebat: „De ce nu vreţi să vă căsătoriţi?” Răspunsul a fost:

„Deoarece vedem în jurul nostru atât de multe căsătorii moarte, fără dragoste, încât ne înspăimântă gândul intrării prin poarta nunţii”.

Din această cauză societatea modernă oferă o altă propunere. Ea sugerează inaugurarea căsătoriei prin unghiul sexualităţii şi, deci, să folosim:

Intrarea prin viaţa sexuală

Mi-ar plăcea să clarific de la început un lucru: când vorbesc despre cei care vor să intre în triunghi prin poarta sexualităţii, nu mă gândesc la cei logodiţi. Problema lor este o problemă specială, de care vreau să mă ocup mâine.

Astăzi voi vorbi despre cei care pornesc la construirea căsătoriei lor printr-o experienţă sexuală, deoarece cred că din ea se va dezvolta dragostea. Apoi, fireşte, ei cred că această dragoste se va schimba în fidelitate şi, automat, aceasta va conduce la nuntă.

Am ridicat din nou triunghiul şi am arătat spre unghiul din dreapta, unghiul sexualităţii, de acolo spre stânga şi apoi spre vârf.

Sau poate invers. Ei cred că, dacă s-au unit fizic, îl vor constrânge pe celălalt să se căsătorească şi apoi, cu certificatul de căsătorie în mână, dragostea va veni şi ea… cândva.

Ambele păreri sunt iluzorii. Dragostea nu creşte din viaţa sexuală. Dragostea trebuie să crească înspre viaţa sexuală.

Într-adevăr, în căsătorie, la adăpostul cortului, viaţa sexuală dă putere dragostei, dar în afara cortului, viaţa sexuală nu este practicată de dragul dragostei, ci pentru motive absolut egoiste.

De ce încearcă un băiat să se culce cu o fată pe care de-abia o cunoaşte şi de care nu-i pasă cu adevărat? De obicei, există trei motive majore:

1. Se teme că dacă nu va avea relaţii sexuale, va ajunge bolnav, nevrozat, sau ambele.

2. Crede că trebuie să înveţe practicând.

3. Vrea să se laude cu cuceririle sale.

Primul motiv nu este adevărat, al doilea nu este admisibil, iar al treilea este josnic, absolut josnic. Niciunul nu vine din dragoste sau din grija pentru celălalt. Un tânăr care pledează pentru relaţii sexuale de acest fel se gândeşte numai la sine. Foloseşte fata ca mijloc de atingere a unui ţel, un instrument pentru a-şi realiza scopurile proprii. El nu se pregăteşte pentru căsătorie.

Dar fata, de ce vrea să se dăruiască unui băiat pe care de-abia îl cunoaşte şi de care nu-i pasă? Din nou, sunt trei motive:

1. Vrea să fie apreciată de băieţi.

2. Conştient sau inconştient, vrea să ştie dacă poate deveni mamă

3. Vrea să-l lege pe băiat şi să-şi procure un soţ.

Din nou, toate cele trei motive izvorăsc din egoism, nu din dragoste. O fată care se dăruie pentru unul din aceste trei motive nu se pregăteşte nici ea de căsătorie. Ea poate fi apreciată, dar numai în cercul băieţilor de proastă calitate. În curând va fi cunoscută drept o fată „uşuratică” şi, dacă cineva se va căsători cu ea din acest motiv, omul acela va fi un soţ slab. Se poate ca, rămânând însărcinată, să primească asigurarea că poate deveni mamă, dar atunci şi-a coborât copilul la nivelul unui mijloc pentru atingerea unui ţel şi, de asemenea, el riscă sa crească fără tată.

A lega un băiat prin relaţii sexuale este, în cele mai multe cazuri, o iluzie. De obicei, băiatul îşi pierde interesul pentru o cetate cucerită. Chiar dacă s-ar căsători cu fata aceea din obligaţie, o astfel de căsătorie ar avea slabe perspective de succes. O fată dezamăgită mi-a spus cândva: „Pentru mine era începutul, pentru el era sfârşitul”. În loc să cucerească, ea a pierdut ce era de cucerit şi a învăţat dintr-o experienţă amară că viaţa sexuală nu numai că nu face dragostea să crească, ci poate chiar s-o distrugă.

Există o istorioară în Biblie care şi-ar putea găsi foarte bine loc în orice publicaţie modernă. În 2 Samuel 13, citim cum fiul regelui David, Amnon, a sedus-o pe sora sa vitregă, Tamar. El s-a prefăcut bolnav şi a insistat ca Tamar să-i dea ea însăşi de mâncare. Ea a trebuit să-i coacă turte în faţa lui. Dar să-i coacă turte nu a fost suficient, a trebuit să i le dea şi în gură, iar aceasta după ce au rămas singuri în dormitor. Tamar n-a protestat deloc.

Apoi s-a întâmplat ceea ce era inevitabil în asemenea condiţii: „Când i-a adus turtele lângă pat să le mănânce, el a apucat-o şi i-a zis: «Vino să te culci cu mine»”. Atunci Tamar a încercat cu disperare, în ultimul moment, să introducă în tablou unghiul nunţii. I-a cerut lui Amnon să obţină aprobarea căsătoriei de la rege.

El nimic, n-a ascultat-o şi, fiind mai puternic, a forţat-o şi s-a culcat cu ea. Apoi urmează o afirmaţie ce conţine un adevăr teribil: „Apoi a urât-o foarte mult, mai mult decât o iubise. Şi Amnon i-a spus: «Scoală-te şi du-te!»”.

Această întâmplare ne arată că triunghiul căsătoriei este inseparabil şi indivizibil. El este o demonstraţie vie a felului în care dorinţa sexuală poate deveni o forţă distrugătoare care schimbă dragostea în aversiune şi ură, atunci când al treilea unghi este tăiat şi dragostea nu este susţinută şi protejată de căsătorie. Aşa că, un partener care cere dăruirea sexuală a celuilalt, ca pe o dovadă a dragostei, n-o face din dragoste. Când un băiat încearcă să smulgă acesta dovadă de la o fată, cu argumentul: „Dacă mă iubeşti, dovedeşte-o dăruindu-mi-te”, există un singur răspuns potrivit: „Acum ştiu că nu mă iubeşti, altfel nu mi-ai fi cerut aşa ceva”.

Evident, când o fată cere acelaşi lucru ca dovadă de dragoste, merită acelaşi răspuns de la băiat. Dr. Paul Popenoe, binecunoscutul consilier american în probleme de căsătorie, a dat o idee foarte practică în privinţa aceasta. El spunea că fata trebuie să-i strecoare prietenului ei un bileţel în care să scrie: „Mergi încet, dragul meu, şi vei vedea tot ce este bun în mine. Sau grăbeşte-te şi atunci voi vedea eu cât de gol ţi-e sufletul”.

A urmat o mişcare de protest între tineri, aşa că am adăugat:

De vreme ce numărul fetelor agresive este în creştere în zilele noastre, poate că băieţii ar trebui să fie pregătiţi să strecoare un bileţel similar prietenelor lor.

Permiteţi-mi să închei astăzi cu un citat din scrisoarea unei fete care, împreună cu prietenul ei, au hotărât să nu intre în căsătorie prin poarta vieţii sexuale. Ea scria: „De când am luat această hotărâre, relaţia noastră nu mai este atât de încordată, căci n-am ajuns deja la capătul drumului. Asta apreciez eu cel mai mult. În acelaşi timp, în această destindere stă ascunsă promisiunea creşterii şi adâncirii”.

Capitolul V

Pe când stăteam la uşă, după prelegere, dând mâna cu oamenii, o fată destul de înaltă mi-a şoptit repede în timp ce trecea:

— O să vă telefonez deseară la hotel.

— Voi fi la pastor acasă, sună-mă acolo.

— Foarte bine.

— Spune-mi numele ca să ştiu cine eşti când mă vei suna.

— Fatma.

Apoi a dispărut. S-ar putea să fie necunoscuta aceea, am gândit eu imediat. Pentru o clipă, am fost tentat să fug după ea, dar apărură Miriam şi Timotei.

— Am mai putea avea o discuţie? întrebă ea.

— Aş dori să puteţi veni împreună.

— Şi noi dorim asta.

Am stabilit să vină a doua zi la ora 5 după-amiază. Ultimii care m-au salutat au fost Maurice şi mama lui. Ea îmi ţinea mâna în mâinile ei şi, în timp ce îmi vorbea, se înclina de nenumărate ori.

— Vrea să vă mulţumească, explică Maurice.

— Întreabă-o ce a impresionat-o mai mult în seara asta. Femeia s-a gândit o clipă, apoi Maurice a tradus răspunsul ei:

— Faptul că dragostea ar putea intra şi mai târziu în căsătorie. Şi ceea ce a spus femeia aceea, în final: „de 25 de ani trăiesc cu el… Dacă asta nu-i dragoste, atunci ce e?”

M-am uitat la bătrâna aceasta mică, cu trupul istovit, i-am privit chipul cu ochi vii şi n-am putut să n-o îmbrăţişez. Să ţină ea minte replica aceea? Am fost adânc îmbărbătat. Dacă ea a putut prinde mesajul, în ciuda limbii şi a mediului cultural diferit, puteam fi sigur că şi alţii înţeleseseră. Medii diferite? La un vers dintr-un cântec modern american sau dintr-unul evreiesc tradiţional, la o replică dintr-un film a cărui acţiune se petrece în Rusia – inimile oamenilor trebuie să reacţioneze la fel, căci ele sunt la fel în toată lumea. Diferenţele sunt de suprafaţă. Acolo, în profunzime, nu e nimic altceva decât inima goală care doreşte, temându-se, sperând – aceeaşi, oriunde ar bate.

Când am intrat în casa pastorului Daniel cina era gata. Daniel

era încă în curtea bisericii, vorbind cu câţiva dintre enoriaşii lui. Esther era la bucătărie împreună cu fata care o ajuta. M-a salutat şi m-a invitat să mă aşez la masă.

— Cina va fi gata în câteva minute.

— Ai fost la biserică în seara asta?

— Da, desigur.

Evident, pregătise cina dinainte. Trebuie să fie o gospodină foarte eficientă, m-am gândit eu.

După aproximativ zece minute a pus în faţa noastră un castron cu tăiţei fierbinţi, aburinzi. Apoi a adus o farfurie cu carne tăiată felii, garnisită cu ouă tari. Iar ca desert, pe masă era un bol adânc de sticlă cu salată de fructe – banane tăiate cubuleţe, ananas, pepeni, portocale şi grepfrut.

— Doriţi ceai sau cafea?

— Ceai, te rog. Sunt încă foarte încordat. Mă tem că n-aş putea dormi dacă aş bea cafea în seara asta.

Locul din capul mesei era pregătit pentru Daniel, iar eu eram aşezat în faţa lui.

— Cred că este foarte obositor să ţii prelegeri, spuse Esther, din politeţe.

— Nu e atât de obositoare prelegerea, cât discuţiile care urmează. Ele consumă multă energie.

Am stat în tăcere câteva minute.

— Unde este Daniel?

— E încă afară. Stă de vorbă cu oamenii.

— Nu ştie că cina este gata?

— Ba da, ştie.

Din nou s-a aşternut tăcere. Mâncarea încă aburea pe masă.

— N-ai putea să-l chemi?

— Degeaba, nu va veni până nu termină. Aşteptam.

— M-a bucurat mult prelegerea dumneavoastră, spuse Esther, probabil ca să schimbe subiectul.

— E minunat să-l am pe soţul tău ca translator. M-am simţit absolut una cu el în duh, ca şi cum ar fi vorbit un singur om. Simt că îmi îmbunătăţeşte destul de mult prelegerile când le traduce.

— Da, traduce bine.

Din nou tăcere. A luat castronul fierbinte şi l-a dus în bucătărie.

— Suferi, am spus eu când s-a întors, ştiu că eşti încurcată din cauza mea.

S-a luptat cu lacrimile, dar a reuşit să şi le stăpânească.

— Îl iubesc pe Daniel foarte mult, dar el nu este omul disciplinei. Nu mă deranjează munca grea, dar vreau să-mi planific ziua şi să am o ordine în treburile mele. El este un om care acţionează sub impulsul momentului. Este un pastor excelent. Oamenii îl iubesc foarte mult. Dar mă tem că şi abuzează de el.

— Darurile voastre sunt diferite, ele ar putea fi folosite să vă întregească şi să vă completeze reciproc.

— S-ar putea să fie aşa, dar nu ştim să ni le coordonăm. Nu ne aruncăm mingile unul celuilalt, le aruncăm spre cer. Ele se întorc pe pământ şi nu e nimeni să le culeagă.

Daniel tot nu venea. Am admirat felul în care Esther şi-a biruit nerăbdarea.

— Dă-mi voie să mă duc după el, am spus.

A dat din umeri încercând să zâmbească, dar nu m-a oprit. Daniel stătea în curte, între casa parohială şi biserică, înconjurat de un grup de oameni cu care avea o discuţie aprinsă, l-am spus:

— Daniel, am şi eu un cuvânt de spus acestor oameni. Ai putea să traduci?

A zâmbit aprobator.

— Domnilor şi doamnelor, am spus eu, omul cu care vorbiţi este un om foarte obosit şi pe deasupra foarte flămând. În casă, soţia lui stă şi plânge, iar mâncarea se răceşte. Mai au şi un musafir, care este şi el foarte obosit şi flămând, fiindcă a ţinut o prelegere în seara asta într-o biserică…

Ultimele cuvinte au fost acoperite de râsete şi scuze. În mai puţin de un minut au plecat cu toţii.

— Tu poţi face acest lucru, spuse Daniel în timp ce ne îndreptam spre casă, dar de la mine n-ar accepta aşa ceva.

— Ai încercat vreodată?

Am intrat în casă şi ne-am aşezat la masă. Esther a adus din nou castronul fierbinte din bucătărie, Daniel a rostit rugăciunea. Apoi a sunat telefonul. Daniel a sărit ca înţepat. La fel şi eu. Mi-am pus mâinile pe umerii lui şi l-am împins înapoi pe scaun, spunându-i:

— Va răspunde soţia ta. Esther, spune-i cui îl caută că soţul tău

stă la masă. Întreabă-l dacă ar putea reveni sau dacă ar putea să-ţi spună ce să-i comunici.

S-a întors repede.

— Era un bărbat. Spunea că a vrut doar să te salute. N-a avut un motiv special să te sune.

Am început să cinăm.

— Întotdeauna e aşa, comentă Esther. De îndată ce ne aşezăm la masă, sună telefonul. Daniel se ridică de câte patru-cinci ori în timpul fiecărei mese.

— Te vei îmbolnăvi, Daniel, dacă vei continua în felul acesta. Şi, Esther, este de datoria ta să-l aperi.

— Numai dacă mă va lăsa.

— Daniel, tu nu eşti băiatul de serviciu al parohiei, tu eşti pastor. Telefonul sună din nou. Mi-am dat seama că Daniel a trebuit să-şi adune toată voinţa ca să nu se ridice de la masă. I-am făcut semn lui Esther, care s-a dus să răspundă. Cât timp a lipsit, Daniel mi-a spus:

— Vezi acum de ce te-am cazat la hotel?

— Da, înţeleg. Dar va trebui să găsiţi o soluţie. Îţi administrezi prost timpul şi energia.

Esther s-a întors.

— Mama cuiva este bolnavă. Dar nu e grav. O voi vedea mâine dimineaţă, l-am notat adresa.

— Într-adevăr, Esther, nici n-ar trebui să răspundeţi la telefon. Va trebui să cereţi cuiva din parohia voastră să răspundă la telefon la anumite ore.

— Dar nu este numai telefonul. Şi musafirii sunt o problemă. Vin la orice oră.

— Nu văd altă soluţie. Trebuie să fixaţi orele când sunteţi la dispoziţia publicului şi să le afişaţi pe uşă.

Daniel a spus:

— Africanii n-ar înţelege acest lucru. L-ar considera împotriva tradiţiei lor.

— Ascultă, frate, dacă ai veni în Germania să vizitezi orice parohie, ai vedea că fiecare pastor are aceeaşi problemă şi acolo. Problema este: te supui mai mult obiceiurilor oamenilor sau chemării tale? Cunoşti povestea cu paznicul de far? Era de datoria lui

să ţină lumina aprinsă şi să o întreţină cu ulei zi şi noapte. Farul dirija vapoarele în trecerea lor printr-o strâmtoare periculoasă. Oamenii din satul învecinat au venit la paznicul farului şi au cerut puţin ulei pentru lămpile lor. El era prea bun la suflet ca să spună „nu”. Astfel, încetul cu încetul, şi-a împuţinat provizia de ulei. Într-o bună zi a rămas fără ulei, iar lumina s-a stins. Ca urmare, un vapor s-a izbit de stânci şi s-a scufundat. Bunătatea lui a cauzat moartea multor oameni.

— Ai dreptate, a spus Daniel, nici eu nu ştiu să spun „nu”.

— Şi nu e în joc numai serviciul, ci şi căsnicia ta.

— Trebuie s-o luăm de la capăt, ştiu. Unghiul din dreapta este cel de care trebuie să ne ocupăm noi – unghiul părtăşiei.

— Nu putem avea nici măcar cincisprezece minute împreună fără a fi întrerupţi în fiecare dimineaţă! a spus Esther. Şi înfruntăm problemele zilei fără niciun program, iar apoi aşteptăm să vedem ce se întâmplă. Niciodată nu ştiu ce are de gând să facă, iar el nu ştie ce am să fac eu. N-am avut niciodată ore fixe de masă. E foarte greu şi pentru copii.

S-a auzit o bătaie în uşă. Amândoi m-au privit întrebător.

— Ce face fata voastră în bucătărie? am întrebat eu.

— Aşteaptă să terminăm, ca să spele vasele. Bătaia s-a auzit iar.

— Spune-i ei să meargă la uşă şi să spună persoanei respective să revină mâine.

— Dar spune-i să vină înainte de ora 9, a întrerupt Daniel. După câteva clipe, fata s-a întors.

— Ce a spus?

— A fost de acord.

— Bine, a spus Daniel dând din cap, deşi până la urmă oamenii noştri tot nu vor înţelege lucrul acesta.

— Dacă niciodată nu li-l pretinzi, desigur că nu vor înţelege. Acest sfert de oră pe care ţi-l cere Esther, dimineaţa, este ca răsăritul soarelui. Nu uita: mărturia pe care o dai prin propria ta căsnicie face mai mult decât o sută de prelegeri despre căsătorie.

Daniel a replicat:

— Şi unde mai pui că de multe ori trebuie să ne aducem aminte că suntem căsătoriţi! Dacă ar depinde doar de sentimentele noastre, căsnicia noastră ar fi fost de mult distrusă.

— Şi asta în ciuda faptului că ne iubim, exclamă Esther. Îl iubesc foarte mult şi ştiu că şi el mă iubeşte.

— Nu „în ciuda” faptului că vă iubiţi unul pe altul, am spus eu, ci „datorită” acestui fapt trebuie să vă amintiţi că sunteţi căsătoriţi.

— Ideea conform căreia căsătoria susţine dragostea este în general acceptată în Europa şi America? a întrebat Daniel, întotdeauna mă tem când africanii îmi pun astfel de întrebări.

— Deloc, am spus cu toată sinceritatea. Astăzi în Europa şi America triunghiul este tăiat în bucăţi. Sunt despărţite căsătoria şi dragostea, dragostea şi viaţa sexuală şi, desigur, viaţa sexuală şi căsătoria.

— Cum pot despărţi dragostea de căsătorie?

— Cu argumentul că „dragostea” justifică totul. Cu sau fără căsătorie, poţi practica viaţa sexuală unde vrei, când vrei şi cu cine vrei, atâta timp cât cei doi „se iubesc”.

— Şi ce este greşit în asta?

— Nu este realist. Ei nu văd lumea aşa cum este. Libertate nelimitată nu există. Aşa cum focul devine distrugător în pădure, tot aşa „dragostea liberă” devine inumană, demonică. Uniunea Sovietică a încercat la început să promoveze amorul liber în ţară. Experienţa a eşuat. Căsătoria este pentru dragoste ceea ce este vatra pentru foc.

— Dar cum voi putea explica acest lucru oamenilor?

— Există o singură cale: prin dragostea lui Dumnezeu. Dumnezeu însuşi este dragoste. Aşa se explică faptul că Fiul lui Dumnezeu a renunţat la libertatea şi puterea Lui. El S-a smerit şi a acceptat constrângerea şi limitările. Dumnezeu S-a întrupat. Dragostea a devenit trup.

— Dar asta ar însemna că numai cel care crede în Dumnezeul întrupat poate să-i ajute pe oameni în privinţa căsătoriei.

— Da, în sensul cel mai profund, deoarece numai acela ştie că însuşi Dumnezeu ne întâmpină în cel pe care îl iubim. Dacă nu-L întâlnim pe Dumnezeu în partenerul nostru, ne trădăm partenerul.

Daniel s-a gândit o vreme, apoi a întrebat:

— Şi cum separă cei din Occident dragostea de viaţa sexuală?

— Există, desigur, mai multe păreri. Un anumit curent de gândire pledează pentru viaţa sexuală fără dragoste. Aceşti oameni consideră dragostea o simplă pălăvrăgeală ridicolă. Ei susţin: „Viaţa

sexuală este pentru distracţie, nu pentru dragoste. Pentru viaţa sexuală, dragostea este represivă. Sexualitatea este pentru fericirea de moment. Ea este o plăcere numai dacă este practicatão. fără obligaţie şi fără regrete”. Dar, frate Daniel, eu n-am venit să vorbesc oamenilor de aici ca un occidental. Eu am venit ca unul care crede în Dumnezeul întrupat.

— Ştiu. Altfel nu te-aş fi invitat, spuse Daniel cu căldură. Dar consideri că acest mesaj ar fi astăzi mai puţin popular în Europa şi America decât în Africa?

— Cu siguranţă. Oricine propagă mesajul triunghiului dinamic este o voce solitară în pustiu, indiferent de cultură.

— Dar conceptul de „grădină” nu apare şi în Vechiul Testament? întrebă Esther. Bărbatul este forţa stăpânitoare. Divorţul este un drept al bărbatului, se acceptă poligamia şi se pune accentul pe fertilitate.

— Cred că este un proces, Esther, am răspuns eu. Cred că de îndată ce bărbaţii şi-femeile au auzit mesajul acestui verset, a început o creştere progresivă care a pătruns în cultura israelită. Acesta este modul prin care a fost înfrânt conceptul de „grădină”. De exemplu, când Iisus citează acest verset în Noul Testament, El îl foloseşte în mod clar împotriva divorţului şi în favoarea monogamiei.

Telefonul sună din nou. Daniel îi făcu semn cu mâna soţiei sale, cu un gest de paşă.

— Îmi voi lăsa grădina să mă servească, glumi el.

Esther se ridică ascultătoare şi se îndreptă spre biroul lui Daniel, unde era telefonul. Reveni zâmbind şi mi se adresă:

— De data aceasta este pentru dumneavoastră. Fără să-mi dau seama, am sărit întocmai cum sărise Daniel mai înainte. Daniel a izbucnit în râs, în timp ce eu mă simţeam încurcat, dându-mi seama că nici eu nu respectam sfaturile pe care le dădusem.

— Eşti scuzat, spuse el îngăduitor. Mai întâi de toate, cu excepţia unei jumătăţi din desert, ai terminat masa. În al doilea rând, mi-ai arătat deja că nu eşti formalist.

Am luat receptorul.

— Fatma, tu eşti?

— Da.

— Spune-mi, tu m-ai sunat ieri de două ori?

— Da.

— Deci, în sfârşit, îţi cunosc şi eu măcar numele.

— Este important?

— Îmi e mai uşor să mă rog pentru tine.

— Vă rugaţi pentru mine?

— Da.

— De ce o faceţi?

— E singurul mod în care te pot ajuta. Din punct de vedere omenesc, nu-ţi pot oferi nicio soluţie. Pe lângă aceasta, m-ai rugat odată să o fac.

Tăcere.

— Ai fost şi în seara asta, fără învoire, la biserică?

— Da.

— Ai auzit că ţi-am folosit ideea cu cortul în prelegere?

— Da, am auzit şi am verificat versetul din Biblie despre care mi-aţi vorbit. Cu siguranţă mi se potriveşte: „Cortul îmi este dărâmat, toate funiile îmi sunt rupte”. Toate, pastore. După prelegerea din seara aceasta, ştiu că toate îmi sunt rupte. Este atât de adevărat ce aţi spus!

— Ce vrei să spui?

— Despre anticoncepţionale, care sunt o ameninţare pentru dragoste.

— Mă întrebam mereu cum aţi rezolvat problema asta.

— Pur şi simplu n-am rezolvat-o. Poate că el o consideră rezolvată. Dar eu nu. În primul rând, mi-a spus să urmăresc zilele fertile şi să le număr în calendar. Dar n-a ajutat şi am rămas însărcinată. Apoi mi-a cerut să avortez.

— Şi l-ai ascultat?

— Bine-nţeles. Acum mă obligă să înghit câte o pilulă în fiecare dimineaţă. Dar asta înseamnă că la trei săptămâni am o săptămână de hemoragie şi nu mai simt nicio plăcere. În special de când iau pilulele mă simt aproape amorţită.

— Multe femei care iau pilule spun acelaşi lucru.

— Sunt rele anticoncepţionalele, pastore? Ce întrebări pune!

— Vezi, Fatma, totul depinde de rezistenţa cortului. Dacă este bun, soţul şi soţia îşi pot vorbi unul altuia cu încredere. Pentru un

motiv sau altul, pot hotărî să nu aibă copii sau să le amâne venirea pe lume. După aceea, pot cădea de acord asupra unei metode anticoncepţionale, de obicei cu ajutorul unui doctor care-i poate supraveghea medical. Vor fi deschişi unul faţă de celălalt şi vor spune ce simt. Chiar dacă sarcina vine mai curând decât au planificat, nu-i un dezastru; de vreme ce cortul este întreg, există un adăpost şi pentru copil. Fiecare are nevoie de un loc, chiar şi copilul. Dar dacă cortul este dărâmat, dacă unul dintre stâlpi lipseşte şi plouă înăuntru, atunci totul se schimbă.

— O ştiu prea bine. Mă tem teribil de o altă sarcină pentru că atunci mă va forţa să fac încă un avort. Exact cum aţi spus, dacă un colţ lipseşte, celelalte două nu mai au putere. După cum spune Biblia: „N-am pe nimeni să-mi întindă cortul”.

— Ascultă Fatma, n-are sens să te plângi prin telefon. Dacă vrei ca lucrurile să se schimbe, trebuie să-l aduci pe soţul tău la mine, ca să pot vorbi cu el.

— Imposibil!

— În orice caz, încearcă.

— Trebuie să vină singur sau să venim împreună?

— Cum preferă el.

— Acum vine, trebuie să întrerupem convorbirea. La revedere, pastore, mulţumesc.

Când m-am întors la masă, le-am spus câte ceva lui Daniel şi lui Esther despre problema Fatmei, cu speranţa că ar putea s-o ajute.

— Într-adevăr, o tratează ca pe o sclavă, comentă Esther.

— Trebuie să recunoaştem, a spus Daniel, problema dominării absolute a bărbatului este adânc înrădăcinată în cultura Africii.

— Esther şi Daniel, mi-e ruşine să spun asta, dar Fatma nu trăieşte cu un african. Bărbatul cu care trăieşte ea este european. Nu este o problemă de cultură, ci problema inimii omeneşti, pe care Biblia o numeşte „înşelătoare”.

N-au spus nimic. Sensibili la sentimentele altora, s-au întristat din cauza tulburării mele.

— Spune-mi, Daniel, dacă hotărăşte să-l părăsească, să-şi caute un serviciu şi să trăiască singură, ar putea s-o facă?

— Nu în acest oraş. Este aproape imposibil. Noi încă trăim foarte mult în conceptul de grădină. Nu există loc pentru persoane

necăsătorite.

— Atunci e cu totul la discreţia lui. Părinţii ei i-au închis cu violenţă uşa când a plecat cu el. Un alt bărbat nu s-ar mai căsători acum cu ea, fiindcă nu mai este virgină. Să trăiască singură este imposibil. Ea are dreptate, n-are pe nimeni care să-i întindă cortul.

— În orice caz, trebuie să-l părăsească, spuse Daniel. S-ar putea adăposti probabil la nişte rude sau prieteni. Dar, presupunând că ar fi căsătorită cu el, sfătuieşti vreodată oamenii să divorţeze?

— Şi-ar sfătui un doctor pacientul să moară? Ar lupta pentru viaţa pacientului său, atâta timp cât mai există o scânteie de speranţă. La fel lupt şi eu pentru o căsnicie, atâta timp cât există cel mai mic semn de viaţă în ea. Dar există căsătorii despre care trebuie să spunem: această căsătorie este moartă.

— Cunosc căsătorii în care dragostea a murit complet, spuse Daniel. Unirea fizică a încetat de mult. Tot ce mai au soţii în comun este unghiul din vârful triunghiului: sunt căsătoriţi. Restul e ruinat. Poate mai locuiesc în aceeaşi casă, dar merg pe drumuri diferite. De cele mai multe ori duc vieţi separate. Totuşi, nu sunt încă divorţaţi. Şi asta de ani de zile. Pentru mine, o astfel de căsătorie este moartă. Însă Iisus a spus: „Ce a împreunat Dumnezeu, omul să nu despartă" (Mat. 19: 5).

— Dar întrebarea este: oare, cu adevărat, Dumnezeu i-a unit?

— Atunci i-ai recăsători fără şovăială pe cei divorţaţi?

— Nu fără şovăială. Cu multă reţinere. Dar, în anumite condiţii, aş face-o. În orice caz, i-aş recăsători numai pe cei vinovaţi.

— Nu înţeleg.

— Dacă cineva pretinde că este complet nevinovat de moartea căsătoriei lui şi că vina este sută la sută a partenerului său, atunci sunt sigur că şi a doua sa căsătorie va da greş.

— Dar există oameni care sunt într-adevăr nevinovaţi. Să luăm de pildă cazul soţului care ajunge beţiv.

— Chiar în acest caz, sub o nevinovăţie de suprafaţă, poate exista un nivel mai adânc al vinovăţiei. Acolo, omul nu stă în faţa partenerului său, ci în faţa lui Dumnezeu. La acest nivel mai adânc se poate pune problema felului în care a luat fiinţă căsătoria. Aş şovăi să recăsătoresc pe cineva înainte ca el să fie gata să stea în faţa acestei judecăţi mai profunde.

— Fatma este nevinovată?

— Părinţii ei sunt foarte vinovaţi, desigur; la fel şi bărbatul acesta. Totuşi, înaintea lui Dumnezeu, ea nu este nevinovată.

— Cum crezi că o poţi ajuta?

— Nu cred că o pot ajuta atâta timp cât ea nu-şi dă seama de acest lucru.

Discutam acum numai cu Daniel; Esther se aşezase în fotoliu să-şi bea ceaiul. Când ne-am uitat la ea am văzut că adormise.

— Grădina mea a adormit, glumi Daniel.

— Ea nu e grădina ta, Daniel, ea este partenera ta, în cortul tău. Cu ea împărţi cortul. Şi tu ai nevoie de somn. Ai putea să mă duci la hotel?

Când am luat cheile de la recepţia hotelului, funcţionarul mi-a înmânat o scrisoare. Era de la soţia mea. Am urcat în cameră, m-am aşezat pe scaun şi am citit-o.

„Ce mult îmi lipseşti şi ce mult aş dori să pot sta de vorbă cu tine, să discutăm situaţia noastră. Tot anul trecut am fost despărţiţi, o despărţire după alta. Anul acesta cred că n-am avut nicio săptămână liniştită, împreună, acasă. Fie că ne luptăm să terminăm ceva la termen, fie că ne pregătim pentru vreo călătorie. Am avut aşa puţin timp să trăim pur şi simplu…

Azi după-masă am văzut, sus pe munte, o casă cu ferestrele ca poleite cu aur de lumina apusului de soare ce se reflecta în ele. Strălucirea lor aproape m-a orbit.

M-am gândit că la fel se întâmplă atunci când suntem liniştiţi şi Hristos. Se reflectă în ferestrele sufletului nostru. Şi m-am gândit că aşa este şi atunci când pot fi în întregime una cu tine în trup, minte şi suflet. Se întâmplă ceva în sufletul meu. Deoarece am gustat această bucurie, tânjesc după ea; mi-ar da putere să înving toate cerinţele vieţii noastre zilnice.

Această nevoie a unităţii totale s-a intensificat între ultima ta călătorie şi cea de-acum. Inima mi-este tot mai grea, mă simţeam mai apăsată, abia mai puteam suporta, lată cauza pentru care mi-a fost aşa de greu, de data aceasta, să te las să pleci.

De aceea, când lucrezi, te rog să te gândeşti că toate aceste speranţe şi dorinţe nu pot fi desprinse de inima şi sufletul meu şi să ştii că ele sunt cu totul pentru şi în această lucrare. Ele sunt un fel de

jertfe, de arderi de tot, care fac timpul mai roditor, nu numai pentru tine, ci şi pentru soţia ta.

Să nu crezi că-ţi fac vreun reproş, nu fac decât să-ţi împărtăşesc o realitate. Pentru mine, această înseamnă că pot merge înainte cu inima mult mai uşoară.

Îţi mulţumesc că m-ai ascultat întotdeauna. Acum pot merge iarăşi înainte. Abia aştept să ne întâlnim sâmbătă”.

Ce spusesem eu în prelegere? Nu există căsătorie desăvârşită. Căsătoria ne învaţă să fim smeriţi, este cel mai bun mod de a deveni smerit în privinţa virtuţilor tale.

Dormeam adânc când, deodată, un sunet puternic m-a trezit. În timp ce căutam să opresc ceasul deşteptător, mi-am dat seama că era telefonul.

Am aprins lumina. Era 2 noaptea. Am luat receptorul. Telefonista şi-a cerut scuze că m-a trezit. „Sunt doi tineri aici în hol, vor neapărat să vă vadă.

Întrebându-mă dacă ar fi posibil să fie Fatma şi soţul ei, i-am spus telefonistei să aştepte 5 minute şi apoi să-i trimită sus la mine. Mă voi îmbrăca şi îi voi primi îndată.

Am văzut multe fete africane frumoase, dar niciuna ca Fatma. Era înaltă şi zveltă, purta o mantie cu model naţional, care-i ajungea până la glezne. Mergea cu graţie, dar cu o anumită reţinere. Totul era curat şi îngrijit la ea. Îşi alesese cu mult gust brăţara, cerceii şi colierul, care-i scoteau în relief faţa cu trăsături fine. Ochii mari, căprui, aveau în ei un aer de tristeţe.

Bărbatul care o însoţea purta halatul de lucru, rupt pe alocuri şi pătat cu ulei. Tricoul îi ieşise din pantaloni, era neras şi avea unghiile negre. Era blond.

După ce mi l-a prezentat, Fatma şi-a cerut scuze pentru ora nepotrivită de vizită. Spunea că s-au certat până la 1: 30 noaptea, când el, în sfârşit, i-a spus că e gata să vină să mă vadă.

— Dacă n-am fi venit acum, s-ar fi răzgândit.

— Nu contează, Fatma, mă bucur mult că aţi putut veni amândoi. Şi apoi m-am adresat lui. Mai ales sunt bucuros că aţi venit şi dumneavoastră. Aceasta îmi dovedeşte grija pe care o aveţi faţă de Fatma, domnule…

— Spuneţi-i John; nu e adevăratul lui nume, dar e echivalentul

lui în engleză.

John s-a aşezat în fotoliu cu picioarele întinse şi braţele încrucişate pe piept. Era ostil, dar nu eram surprins. Desigur, se temea de mine şi, natural, bănuia că eram de partea Fatmei. Eram într-o situaţie dificilă, căci trebuia să recunosc faţă de mine însumi că sunt de partea ei.

— Cred că te temi teribil de mine. Nicio reacţie.

— Probabil crezi că Fatma te-a acuzat. Dar n-a făcut-o niciodată. Niciun răspuns.

— Mi-a spus că ai grijă de ea şi îţi este foarte recunoscătoare, în special pentru că o trimiţi la şcoală. Observ de asemenea că îi dai posibilitatea să se îmbrace frumos.

A dat din umeri. Fatma zise:

— Eşti foarte bun cu mine, John, nu ştiu ce m-aş face fără tine, îţi sunt recunoscătoare. Te iubesc foarte mult, dar nu înţeleg de ce nu ne căsătorim.

— Vechea poveste, spuse el cu un oftat. De ce avem nevoie de hârtia aia? Sunt sute de perechi în ţara mea care trăiesc fără ea şi sunt fericiţi. Şi alţii care o au şi sunt nefericiţi. Nu hârtia te face fericit.

— Dar mi-e ruşine când mă întâlnesc cu prietenii mei. Ce să le spun? Sunt căsătorită sau nu?

— Prietenii tăi! Nu mă interesează prietenii tăi.

— Dar ei sunt o parte din mine. Dacă mă iubeşti, atunci trebuie să mă iubeşti cu prietenii mei cu tot. Pentru mine nu hârtia, ci nunta este importantă. Mi-ar plăcea să fie o nuntă adevărată şi să invit vreo trei-patru sute de persoane.

El şi-a ridicat braţele în semn de oroare:

— Trei sute de persoane! exclamă el. Îţi spun, *dacă* ne căsătorim atunci va fi o nuntă foarte mică, doar noi doi şi martorii de la primărie. Atâta tot!

— Dar atunci toţi vor crede că mi-a fost ruşine cu tine şi că am ceva de ascuns. Vreau să arăt oamenilor că sunt mândră de tine. N-aş putea suporta ruşinea unei nunţi mici.

S-a făcut tăcere.

— Părerea mea, John, am răspuns cu grijă, este că ai făcut un pas, dar nu eşti conştient de toate urmările lui.

— Ce pas am făcut? întrebă el iritat, dar eu eram bucuros că începuse în sfârşit să vorbească cu mine.

— Acela de a o aduce pe Fatma în casa ta. Vezi, dacă alegi o fată din această ţară ca soţie sau ca logodnică, nu o poţi izola de mediul în care trăieşte. O alegi cu educaţia, cu gusturile, cu preferinţele şi antipatiile ei, cu obiceiurile şi cu tradiţia ei, pe scurt cu cultura ei.

Din ce am discutat până acum, am tras concluzia că tu s-ar putea să o iubeşti ca persoană individuală, cu frumuseţea şi caracterul ei, dar refuzi s-o iubeşti cu tot ce reprezintă ea.

— O iubesc, spuse el, pe un ton încăpăţânat şi ofensiv.

— Da, înţeleg, dar adevărata dragoste înseamnă s-o iubeşti cu mediul ei, cu cultura ei. Nunta mare aparţine acestei culturi. Dacă te căsătoreşti cu o fată din această ţară, atunci trebuie să accepţi şi acest lucru. Mai mult, trebuie nu numai să accepţi din toată inima, ci chiar să-ţi facă plăcere.

Tăcea din nou. Aveam impresia că aceste idei erau noi pentru el.

— Ştii, am continuat eu, căsătoria este o povară, este o responsabilitate, chiar în condiţii normale. Dar problema suplimentară a diferenţei de cultură este adesea paiul care frânge spatele cămilei. Ceea ce distruge aceste căsătorii este tocmai faptul că partenerii nu acceptă pe deplin diferenţele de cultură. Aceasta poate începe cu lucruri aparent nesemnificative, de pildă preferinţele pentru anumite mâncăruri sau faţă de felul cum se prepară, şi se poate termina cu o concepţie diferită despre viaţă în general.

— Toate căsătoriile de genul acesta dau faliment? – se interesă Fatma.

— Nu, am spus eu, dar dacă au succes, asta se datorează de obicei faptului că amândoi au trăit mult timp în cultura unde au hotărât să-şi întemeieze căminul. Din păcate, asemenea cazuri sunt foarte rare. Dacă un student african se căsătoreşte cu o fată europeană pe care o întâlneşte în ţara ei şi care n-a fost niciodată în Africa, o căsătorie de acest fel nu reuşeşte aproape niciodată. În ciuda bunăvoinţei şi a dorinţei sincere, ea nu va reuşi să se adapteze.

— Încearcă să facă un pas mai mare decât îi permit pantalonii, glumi John şi începu apoi să râdă de propria-i glumă. Eram bucuros

că părea mai relaxat acum şi de aceea am îndrăznit să-i spun:

— Poate şi voi faceţi aceeaşi greşeală.

— Noi ne iubim, a insistat John. Mă privea ca un copil mic care se teme să nu-i ia cineva jucăria din mâini.

— Da, dar căsnicia înseamnă mai mult decât dragoste. Întocmai cum am spus aseară la biserică, nu înseamnă numai clar de lună şi trandafiri, ci şi vase murdare şi scutece.

— Scutece! a strâmbat John din nas, în semn de dezgust.

— Nu-ţi plac copiii?

A dat din cap în semn că nu.

— Dar ţie, Fatma?

— Mie îmi plac foarte mult şi aş vrea să am mulţi.

— Un alt punct de vedere diferit, am remarcat eu, şi încă unul important. Ce planuri ai, John? Ai de gând să rămâi în ţara asta?

— Am o slujbă în guvern, dar contractul îmi expiră peste un an.

— Şi apoi?

— Nu ştiu. Poate merg în altă ţară, în sudul Americii sau în Japonia. Fatma tresări puternic.

— Bănuiesc că ai de gând s-o iei şi pe Fatma cu tine.

— Ce vă face să credeţi acest lucru?

— Tocmai faptul că aparţii categoriei soţilor fericiţi şi fără hârtie. Dacă cineva este fericit, nu renunţă la fericirea sa.

A dat din umeri, apoi Fatma a explodat.

— Niciodată nu mi-ai spus că-ţi va expira contractul. Întotdeauna am avut convingerea că vrei să stai toată viaţa în ţara mea.

Brusc, John se ridică în picioare:

— La revedere, trebuie să plecăm. Se face târziu sau, mai exact, se face dimineaţă.

— Numai un cuvânt, am replicat, luându-l de braţ şi privindu-l fix în ochi. Te rog, John, de dragul Fatmei, hotărăşte-te: dacă vrei s-o iei cu tine, atunci spune-i, ca să poată lua o hotărâre. Dacă nu vrei şi plănuieşti să vă despărţiţi după ce expiră contractul, atunci spune-i, ca să se poată hotărî dacă mai vrea sau nu să stea cu tine. Eu nu vă spun ce să faceţi, ci doar te rog pe tine să nu te mai joci de-a v-aţi ascunselea, ci să te hotărăşti.

— Mulţumesc foarte mult, spuse rece.

— Aveţi mult de mers? am întrebat eu, ca să reduc tensiunea.

— Nu, trecem doar râul.

Apoi a părăsit camera, iar Fatma l-a urmat fără să mă privească.

M-am întors în pat, dar nu mai puteam adormi. Gândurile nu voiau să-mi dea pace. Imaginea anumitor persoane continua să-mi treacă prin minte: Fatma şi John, Miriam şi Timotei, Maurice şi mama lui, Daniel şi Esther, soţia mea.

M-am sculat şi mi-am comandat micul dejun în cameră. Apoi am citit din nou scrisoarea soţiei mele. De ce n-a putut să-mi scrie o scrisoare mai încurajatoare? „Ce mult îmi lipseşti şi ce mult aş dori să pot sta de vorbă cu tine şi să discutăm situaţia noastră”. Oare nu aşa facem mereu? În definitiv, despărţirea noastră de acum nu este de lungă durată. Oare este chiar aşa de dificil?

Am încercat să citesc, dar gândurile mi-au revenit la soţia mea. De ce a trebuit să-mi scrie o astfel de scrisoare? Ar vrea s-o mângâi, m-am gândit eu. De ce sunt aşa de decepţionat? Simt că nimeni nu mă înţelege, nu-mi înţelege munca, cu toate aceste probleme pe care nu le pot rezolva, cu toţi aceşti oameni pe care nu-i pot ajuta.

Deoarece eu mă consider neînţeles, nu o pot consola pe ea, mi-am zis. Şi fiindcă ea nu este mângâiată, nu mă poate înţelege pe mine. Un cerc vicios.

„Mulţumesc că m-ai ascultat întotdeauna…” Am ascultat-o, am ascultat-o oare cu adevărat? Cel puţin ea a vorbit tot timpul. Oare nu face exact ceea ce Fatma şi John nu pot face – nici chiar Timotei şi Miriam, sau Daniel şi Esther? Ba da. Acest gând m-a ajutat. Noi totuşi vorbim în cortul nostru, chiar dacă, din când în când, cortul pare să se lase.

Mi-am deschis Biblia şi am citit Psalmul 27. Am sorbit fiecare cuvânt ca atunci când bei apă proaspătă şi rece.

Chiar o oştire de ar tăbărî împotriva mea, inima mea tot nu s-ar teme…

căci… El mă va ascunde sub acoperişul cortului Lui.

Cuvintele acestea nu mă impresionaseră niciodată. Nu avuseseră niciodată vreun înţeles special pentru mine. Dintr-odată

au prins glas, vorbeau cu o voce puternică.

Cortul *Lui*, m-am gândit eu. Nu este cortul nostru, este cortul lui Dumnezeu. Noi suntem în cortul Lui. Şi cortul Lui nu este deloc lăsat, ci perfect întins.

După ce am mâncat, a sunat telefonul. Era din nou Fatma.

— De unde suni?

— De acasă.

— De ce nu eşti la şcoală?

— Mi-a spus că trebuie să dorm în dimineaţa aceasta mai mult. A fost foarte atent cu mine, mai atent ca niciodată.

— A închis din nou uşa?

— Da, este foarte gelos. Nu este şi gelozia un semn de dragoste?

— Da, dar al unui anumit fel de dragoste. Un fel foarte posesiv, dar nu foarte matur. Dragostea matură are încredere şi lasă libertate partenerului.

— Credeţi că nu are încredere în mine?

— Tu ce crezi?

A ocolit răspunsul şi a schimbat subiectul.

— Motivul pentru care v-am sunat este că aş dori să ştiu ce părere aveţi despre el.

— Părea atât de neîngrijit şi m-am întrebat chiar dacă s-a spălat pe mâini. Nu te supără uneori înfăţişarea lui?

— Ba da, dar cred că dragostea trebuie să fie capabilă să învingă şi lucruri de genul acesta. Îl iubesc şi mă iubeşte.

Se agaţă de un pai, mă gândeam. Oare discuţia de azi-noapte nu i-a deschis ochii?

— Da, s-ar putea, dar voi vă gândiţi fiecare la altceva când spuneţi „te iubesc”. El se gândeşte la actul sexual, pe când tu te gândeşti la căsătorie, iată diferenţa. Voi nu v-aţi ridicat un cort. Tu ai un ţăruş în pământ – sau crezi că ai – dragostea ta. Dar el pune ţăruşul în dreapta, iar tu în stânga. În felul acesta niciodată nu veţi ridica un cort.

— Ce credeţi, ce planuri are?

— Nu vrea să ia nicio hotărâre. Asta îţi face situaţia atât de dificilă.

— Credeţi că mă va părăsi după ce-i expiră contractul?

Era clar că nu înţelesese spusele lui. De necrezut! Singurul lucru pe care-l pot face pentru ea, m-am gândit eu, este să-i fac lumină aşa încât să poată vedea.

— Nu există nimic care să-l forţeze să se căsătorească cu tine, nimic care să-l împiedice să te părăsească.

Tăcere.

— Şi să fiu sincer, aproape că doresc să te părăsească. Nu vei fi niciodată fericită cu el. Am simţit în timp ce vorbeam că aceste cuvinte au tăiat-o ca un cuţit.

— Dar, dacă mă lasă… nu mai există nimic E un abis. Unde mă voi duce?

În cortul lui Dumnezeu, m-am gândit eu. Dacă aş putea-o conduce spre asta! Dacă aş putea să-i vindec rănile.

Acum nu-şi mai ascundea plânsul. Vocea i s-a înecat în suspinuri.

— La revedere, pastore, a spus ea.

— Fatma, am strigat eu, citeşte Psalmul 27. E un mesaj pentru tine. Dar nu eram sigur dacă închisese sau nu telefonul înainte de a-i spune lucrul acesta.

Miriam şi Timotei au sosit în după-masa aceea cu întârziere. Era aproape 5: 30. Mi-au explicat că Timotei nu a putut veni mai repede.

— Bine, am spus eu, să trecem direct la subiect, pentru că în curând va veni Maurice să mă ia. Ceea ce mă îngrijorează cel mai mult în prietenia voastră este faptul că nu sunteţi în stare să discutaţi între voi. Miriam, Timotei nu ştia nici câţi ani ai, nici ce studii ai, nici cât câştigi. Realmente, eu ştiam mai multe despre tine decât ştia Timotei. Cum explici lucrul acesta?

— Am avut o scurtă discuţie înainte de a veni aici, spuse Miriam, şi dorim şi noi să trecem la subiect.

Era interesant că ea dădea răspunsurile.

— Noi am intrat în triunghi prin unghiul sexualităţii, spuse ea.

A urmat o scurtă tăcere. Mi-am dat seama că i-a trebuit mult curaj ca s-o poată spune. Mi-a plăcut şi sinceritatea ei.

— V-am spus că în societatea noastră nu ne putem întâlni dacă nu suntem logodiţi. Dar apoi, cam la o lună după logodnă, am devenit intimi.

— Ce are a face asta cu faptul că nu puteţi discuta?

— Foarte repede, acesta a devenit principalul motiv al întâlnirilor noastre. Ştiam că atunci când ne vom întâlni, vom sfârşi prin a ne uni sexual. Nu ne mai gândeam decât la asta. Toate celelalte au trecut pe planul doi.

— Timotei, trebuie să-mi explicaţi şi mie ceva ca să înţeleg mai bine. Voi spuneţi că în societatea voastră nu vă puteţi întâlni dacă nu sunteţi logodiţi. Dar, legătura voastră intimă, în timp ce sunteţi doar logodiţi, este tot un obicei al societăţii voastre?

— Ei, spuse Timotei, zâmbind încurcat, vedeţi, noi aparţinem tinerei generaţii. Noi, tinerii din ziua de azi, suntem mai moderni. Noi suntem pentru progres. Nu mai considerăm vechile tradiţii obligatorii.

— Exact asta am vrut să aud, am spus eu. Atâta timp cât tradiţiile coincid cu dorinţele voastre sunteţi africani şi nu ezitaţi să vă logodiţi chiar şi fără să vă cunoaşteţi unul pe altul. Dar dacă tradiţiile nu satisfac dorinţele voastre, deveniţi moderni şi progresivi şi aruncaţi tradiţiile peste bord.

În germană noi spunem că aşa se întâmplă cu cel care vrea să sfredelească o scândură de grosime variabilă, dar întotdeauna alege locul unde scândură este mai subţire. Sunt prea dur cu voi?

— Chiar vă rog să fiţi dur, spuse Miriam. Aş fi vrut ca părinţii noştri să ne fi vorbit aşa de aspru. Dar ei nu ne vorbesc niciodată. Ei doar ne suspectează.

— Foarte bine, lăsaţi-mă să fiu sever. Prima dată aţi spus: „În societatea noastră este imposibil pentru tinerii de sex opus să se întâlnească. Nu ne putem întâlni dacă nu suntem logodiţi”. Apoi, dintr-odată, aţi văzut că e posibil să faceţi dragoste, în ciuda tuturor restricţiilor. De ce este aşa de greu să discutaţi şi aşa de uşor să vă culcaţi împreună?

Se uitau în pământ. În sfârşit, Miriam spuse:

— Nu e uşor, singurul loc unde ne puteam întâlni era în maşină.

— Era singurul loc, spuse Timotei, familia ei este foarte severă, a mea la fel.

— Totuşi, aţi găsit un loc, în ciuda severităţii lor, am spus eu. Dacă aţi fi vrut cu adevărat, aţi fi putut găsi la fel de bine un loc unde

să discutaţi, fără să fiţi logodiţi.

— Dar, pastore, spuse Timotei – eu nu regret; nu este adevărat că viaţa sexuală fără căsătorie distruge dragostea şi o schimbă în ură. Cel puţin, în cazul nostru, nu-i adevărat. Ea ne-a adâncit dragostea. A fost minunat.

M-am uitat la Miriam. Ea apucă mâna lui Timotei ca şi cum ar fi vrut să nu-l rănească, apoi spuse pe un ton potolit.

— Poate a fost pentru tine, dar pentru mine, nu.

— N-a fost? Timotei părea foarte surprins. Ce n-a fost?

— Totul. Locul. Graba. Secretul. Teama să nu fim descoperiţi. O maşină nu este chiar un cort în care să te simţi adăpostit.

Timotei oftă adânc. Parcă s-ar fi dărâmat totul în jurul lui. Miriam continuă:

— Apoi, în ciuda precauţiilor, eram întotdeauna îngrijorată să nu rămân însărcinată. Nu e deloc plăcut.

— Ţi-am spus să iei pilule.

— Să merg la doctor, eu, o fată necăsătorită, şi să-i cer o reţetă? Nu sunt chiar aşa modernă.

— Ţi-am propus să mă retrag mai repede, dar nu ţi-a plăcut.

— Te-am rugat să cumperi prezervative, dar ţi-a fost jenă să le ceri la farmacie.

— Da, deoarece în farmacie lucrează femei. Pe lângă asta, prezervativele sunt folosite în cea mai mare parte de prostituate şi eu nu te consider o prostituată, Miriam.

— Nu te învinovăţesc, Timotei, spuse Miriam cu toată blândeţea pe care o putea pune în vocea ei, în timp ce-i ţinea mâna şi mai strâns, încerc doar să-ţi spun că nu a fost chiar aşa plăcut.

— Dar de ce nu mi-ai spus asta niciodată?

— M-am gândit că tu ai nevoie de asta, că ai fi dezamăgit şi ai începe să te îndoieşti de dragostea mea.

Timotei oftă din nou. Trecură câteva minute.

Hotărâsem să nu intervin. Eram bucuros că au început să vorbească în mod sincer unul cu altul şi să-şi împărtăşească deschis sentimentele. Aşa că le-am spus:

— De ce nu mergeţi să continuaţi discuţia, dar singuri, doar între voi? Cred că trebuie să ajungeţi să luaţi voi singuri o hotărâre. Dar s-ar putea ca această experienţă care v-a frustrat mai mult sau

mai puţin să aibă o legătură cu nesiguranţa pe care o simţiţi în dragostea voastră.

— Cum putem şti că ne iubim? au întrebat amândoi deodată. Sună telefonul şi telefonista mă anunţă că a sosit Maurice.

— Vă voi da răspunsul deseară la prelegere, am spus eu. Imediat după ce Timotei şi Miriam plecară, a intrat Maurice. Din nou am fost frapat de înfăţişarea lui. Mergea aşa cum vorbea. Hotărât şi totuşi fără a încerca să facă vreo impresie. Când am vorbit cu el, mi-am dat seama că era inteligent şi totuşi nu încercase niciodată să strălucească. În personalitatea sa era o contradicţie. Pe de o parte, erau gesturile bărbăteşti, iar pe de altă parte, un anumit aer de neajutorare; felul său matur de a se exprima, însoţit de un zâmbet copilăresc.

— Unde ţi-ai lăsat mama?

— În maşină, ne aşteaptă, i-am spus că vreau să vă pun o întrebare şi ea a zis că oricum nu poate să înţeleagă conversaţia noastră. Vă mai amintiţi de întrebarea mea? Cum se poate apropia cineva de o fată?

— Maurice, este chiar aşa de greu? Fii exact aşa cum eşti. Nu încerca să pari interesant. Nici să fii ceea ce nu eşti, ci arată-i că te interesează. Întreab-o de preocupările ei, ce-i place şi ce nu-i place, de cărţile preferate sau de subiectele de studiu, despre familia ei. Încearcă să găseşti ceva care vă interesează pe amândoi şi apoi veţi avea despre ce vorbi.

— De-ar fi aşa simplu!

— Spune, Maurice, ai treizeci şi patru de ani. Ai avut vreodată o prietenă?

— Da, am avut şi am vrut să mă căsătoresc cu ea.

— Şi de ce nu te-ai căsătorit?

— Am trimis-o la doctor pentru un control medical; el a descoperit că nu era virgină.

— Şi ai lăsat-o pentru acest motiv?

— Da.

— Ce s-a întâmplat cu ea?

— Nu ştiu. Credeţi că am greşit?

— Maurice, alaltăieri seară mi-ai arătat zona în care sunt casele de toleranţă. Ce-ai zice dacă fata aceea s-ar număra acum printre

acele prostituate? Poate că ai împins-o spre aceeaşi soartă de la care ai încercat să-ţi salvezi mama.

Maurice nu spunea nimic.

— Ceea ce mă face să înnebunesc este duplicitatea morală. Fetele trebuie să rămână virgine, iar bărbatul trebuie să aibă relaţii sexuale. Este aşa de ilogic şi de nedrept!

— Dar nu consideraţi că bărbaţii trebuie să aibă ceva experienţă înainte de căsătorie? Nu poţi să intri în căsătorie complet neexperimentat.

— Fiecare intră în căsătorie complet neexperimentat, Maurice. Ştii, fiecare persoană este diferită şi fiecare cuplu este de două ori diferit. În consecinţă, aceste experienţe premature devin mai degrabă o povară decât un ajutor pentru căsătorie. Alegerea o poţi face numai între două lucruri. Sau intri în căsătorie fără nicio experienţă, sau cu un soi de experienţă, de obicei greşită. Dar, scuză-mă, cred că trebuie să plecăm. Slujba începe la 6, 30.

În timp ce coboram scările, Maurice m-a întrebat:

— De ce credeţi că e aşa de greu să convingeţi tinerii că experimentul dinainte de căsătorie înseamnă o experienţă greşită?

— Pentru că poţi înţelege asta numai după ce ai avut şi o experienţă bună.

— Dar nu credeţi că se datorează unui impuls sexual prea puternic?

— Nu cred să fie sexul principala problemă. Ei au nevoie de cineva în care să poată avea încredere, în aşa măsură încât să creadă că le va spune adevărul, chiar dacă nu au posibilitatea să-i experimenteze spusele. Trebuie să accepte un adevăr pe care nu-l pot proba încă prin experimentare. Numai atunci când vor avea încredere, vor putea fi siguri că nu sunt înşelaţi, ci mai degrabă sunt ajutaţi să realizeze ceva cu adevărat bun.

Am ajuns la maşină. Mama lui Maurice m-a salutat cu prietenie şi politeţe.

— Întreabă-o ce părere are de triunghi, i-am spus lui Maurice, în timp ce ne îndreptam spre biserică.

Shilah, mama lui Maurice, vorbi mult. Maurice zâmbea în timp ce ea vorbea, iar apoi mi-a rezumat spusele ei.

— Nu se gândeşte deloc la triunghi, ci îşi imaginează un scaun

cu trei picioare; un asemenea scaun nu se va clătina niciodată, câtă vreme are trei picioare, chiar dacă picioarele sunt de lungimi diferite sau terenul este accidentat. Dar dacă dispare un picior, scaunul nu te mai ţine.

— Ai o mamă remarcabilă, Maurice. Spune-i că-mi place foarte mult această comparaţie şi întreab-o dacă şi-ar putea imagina şi poligamia ca pe un scaun cu trei picioare.

I-a tradus şi ea a răspuns.

— Zicea că întotdeauna o căsătorie poligamă şchioapătă, te face să cazi. Niciodată n-ar accepta să ajungă a doua soţie a unui bărbat căsătorit, mai degrabă ar muri.

Capitolul VI

În timp ce ne îndreptam spre biserică am văzut oameni întorcându-se de acolo.

— Biserica e plină, observă Maurice. Cei care nu au mai găsit loc, pleacă deja.

Avea dreptate. Nu numai că băncile erau pline, ci se îngrămădeau oameni şi pe culoare. Abia am putut intra. Puseseră scaune chiar şi în faţă, în jurul amvonului. Câţiva oameni mai în vârstă, distinşi, erau deja aşezaţi acolo.

Din nou, inima mi-a fost cuprinsă de teamă.

Cunoşteam deja unele din problemele lor, dar nici pe departe pe toate. Era imposibil să apreciez în ce măsură cuvintele mele le vor afecta vieţile, intersectându-le, provocându-le fie speranţă, fie deznădejde. Era o responsabilitate copleşitoare.

Unul din fraţii mai în vârstă s-a rugat cu voce tare la începutul întrunirii. Aceasta m-a liniştit. Nu s-ar fi rugat acest frate, am gândit, dacă cei mai în vârstă ar fi ofensaţi.

Când Daniel s-a aşezat lângă mine la amvon, m-am simţit întărit. Am devenit calm, amintindu-mi că ceea ce am venit să împărtăşesc nu era mesajul meu, ci al lui Dumnezeu.

Prima persoană pe care am văzut-o în public era Fatma. Stătea pe una din băncile din spate, pe partea femeilor. Faţa ei cu ochi strălucitori şi înfometaţi ieşea în evidenţă mai tare decât a celorlalţi. „Te rog, dă-mi un cuvânt pentru ea”, m-am rugat în gând.

Erau foarte mulţi necunoscuţi care nu fuseseră la biserică în celelalte seri. Aşa că m-am hotărât să recapitulez pe scurt ce spusesem mai înainte.

În esenţă, există trei lucruri care ţin de căsătorie: lăsarea părinţilor, lipirea unul de altul şi unirea într-un singur trup. Cu alte cuvinte, există aspectul legal, personal şi fizic al căsătoriei. Ele sunt inseparabile. Dacă încercaţi să le separaţi, întregul se prăbuşeşte.

Cineva dintre dumneavoastră a comparat, cu câteva minute mai înainte, căsătoria cu un scaun cu trei picioare. Dacă un picior lipseşte, scaunul nu te mai ţine când te aşezi pe el.

Am văzut feţele înviorându-se. Era o imagine potrivită. Shilah avea dreptate.

— Seara trecută am discutat întrebarea: ar trebui să ne apropiem de căsătorie prin poarta legală, fizică sau personală? Care este calea cea mai bună?

Am vorbit despre două răspunsuri posibile la această întrebare: răspunsul tradiţional şi răspunsul modern. Răspunsul tradiţional este că ea trebuie să înceapă cu aspectul legal, cu nunta. Aici pericolul mare e că aspectul personal, aspectul dragostei, este scos din tablou. De aceea, astăzi, tinerii protestează împotriva acestui răspuns tradiţional, pentru că sunt tocmai în procesul descoperirii frumuseţii aspectului personal.

Răspunsul modern este că trebuie început cu aspectul fizic, cu viaţa sexuală. Pericolul, în acest caz, este ca aspectul legal să fie lăsat în afară şi ca niciodată să nu se ajungă la nuntă. De aceea oamenii mai în vârstă protestează împotriva acestui răspuns modern. Ei se tem că viaţa de familie se va distruge cu totul.

Astăzi vom auzi răspunsul biblic la această întrebare.

Ca să aflăm acest răspuns, trebuie să ţinem seama de primul cuvânt al versetului nostru cheie, Geneza 2: 24. „*De aceea* va lăsa omul pe tatăl său şi pe mama sa, şi se va lipi de nevasta sa şi vor deveni un singur trup”.

Ca să înţelegem acest „de aceea” trebuie să ne reamintim povestea care precede acest verset. Este o istorie binecunoscută şi adesea ridiculizată. Ea ne vorbeşte despre bunătatea de neînţeles pe care Dumnezeu a vrut s-o arate omului când i-a făcut un „ajutor” potrivit, un partener egal, completându-l: Atunci Domnul Dumnezeu

a trimis un somn adânc peste om şi omul a adormit. Domnul Dumnezeu a luat una din coastele lui şi a închis carnea la locul ei; din coasta pe care o luase din om, Domnul Dumnezeu a făcut o femeie şi a adus-o la om”.

Această istorie este acea minunată şi unică descriere a realităţii dragostei. De ce tânjesc cele două sexe unul după altul fără încetare; cum poate fi explicat faptul că sunt atraşi în mod magnetic unul spre celălalt? Răspunsul este: sunt făcuţi din aceeaşi bucată, întocmai ca acea sculptură liberiană pe care v-am arătat-o în altă seară. Sunt părţile unui întreg şi vor să refacă acest întreg, vor să se completeze unul pe altul, vor să devină „un singur trup”.

Puterea ce-i împinge unul spre celălalt este puterea dragostei. *De aceea*, cu adevărat, de dragul dragostei, cei doi îşi vor lăsa părinţii, se vor lipi unul de altul şi vor deveni una.

Intrarea prin unghiul dragostei

Când ne punem întrebarea: „Prin care unghi să intrăm în triunghiul căsătoriei?”, Biblia ne va răspunde: prin unghiul „lipirii”.

Am luat triunghiul de lemn în mână şi am arătat spre unghiul din stânga: acesta este unghiul iubirii, care este cea mai bună poartă prin care se poate intra în triunghi. Dragostea trebuie să preceadă căsătoria şi viaţa sexuală. Nu căsătoria este cea care conduce spre dragoste, ci dragostea conduce spre căsătorie. Nu viaţa sexuală este cea care creează dragostea, ci dragostea caută, prinţe altele, şi expresia fizică. Intrarea prin unghiul dragostei este cea mai promiţătoare în ceea ce priveşte dezvoltarea şi desfăşurarea dinamismului triunghiului. Deci ea corespunde voinţei lui Dumnezeu. Mai există şi un alt motiv pentru care Dumnezeu vrea să intrăm prin poarta dragostei. Actul public şi legal al nunţii, precum şi actul sexual creează realităţi irevocabile, pe când dragostea nu.

Tinerii logodiţi ar putea descoperi într-o bună zi că au luat o hotărâre pripită, că nu erau copţi pentru aşa ceva şi că logodna a fost o greşeală. Atunci ei au posibilitatea desfacerii logodnei, fără a produce o rană incurabilă partenerului. De dragul dragostei îşi pot permite să se despartă.

Aici nu m-am putut abţine să nu mă gândesc la Miriam şi la Timotei şi i-am căutat în public, l-am zărit stând împreună chiar pe

ultima bancă. Miriam era singura fată care stătea în partea bărbaţilor, iată deci, m-am gândit, că pot să încalce tradiţiile, dacă vor.

Atâta timp cât celelalte două unghiuri nu sunt implicate, unghiul dragostei este ca o uşă care se roteşte – o uşă prin care poţi intra, dar prin care, în caz de necesitate, poţi şi ieşi.

Actul nunţii nu este o astfel de uşă. Este ca o uşă care se închide, iar pe dinăuntru nu are clanţă. Desigur, ea poate fi deschisă prin forţare. Dar asta e mult mai dificil. Cu siguranţă, un divorţ este mai dificil şi are mai multe urmări decât o logodnă desfăcută, oricât de plină de regrete ar fi ea.

Acelaşi lucru este adevărat şi în ceea ce priveşte actul sexual. Şi el creează o realitate irevocabilă. Potrivit concepţiei biblice, două fiinţe omeneşti care au avut relaţii sexuale nu vor mai fi niciodată ceea ce au fost înainte. Ei nu se mai pot comporta unul faţă de altul ca şi cum n-ar fi avut această experienţă. Experienţa aceasta îi leagă. Ea creează un singur trup, cu toate implicaţiile ce decurg de aici.

Potrivit Bibliei, lucrurile se întâmplă astfel, fie că cei doi sunt serioşi, fie că nu, fie că intenţionează să se căsătorească, fie că nu; da, spune apostolul Pavel, lucrurile se întâmplă aşa chiar şi în cazul prostituţiei. În 1 Corinteni 6: 16 citim: „Nu ştiţi că cine se lipeşte de o curvă este un singur trup cu ea?”

După actul sexual, ei sunt un cuplu, în pofida voinţei lor.

Robert Grimm spune: „Carnea are o amprentă din naştere, eu nu pot divorţa de propriul meu trup”.1

În spate s-a stârnit o mişcare. Cineva a vrut să plece, dar întrucât uşa era blocată de cei veniţi mai târziu, s-a creat un deranj destul de mare.

Am recunoscut persoana care pleca. Era Fatma.

Din clipa aceea nu m-am mai simţit în apele mele. Mi-am spus: poate a plecat deoarece am început târziu şi trebuie să se întoarcă la şcoală înainte ca John să meargă s-o ia. Dar, oricum, această explicaţie nu m-a satisfăcut. Am avut sentimentul că greşisem undeva. Pentru moment, nu aveam de ales. Trebuia să continui.

Am repetat: poţi deci să ai succes dacă intri şi pe una din celelalte două porţi, dar este riscant. Dacă vrei să te retragi, îţi vei răni partenerul şi te vei răni pe tine însuţi.

Aceasta ne conduce la o întrebare foarte practică. Cunosc multe perechi tinere care spun: „Ne-ar plăcea să intrăm prin unghiul dragostei. Dar cum putem şti dacă dragostea noastră este destul de adâncă pentru a ne conduce la o lipire pe viaţă, la o fidelitate desăvârşită? Cum putem şti că dragostea noastră este destul de matură ca să putem depune jurământul nunţii şi să promitem că vom sta împreună toată viaţa până când moartea ne va despărţi? Dacă actul sexual nu este o probă a dragostei, atunci, care este proba? Aş vrea să vă propun răspunsul meu.2

Vezi Robert Grimm, *Love and Sexuality* (Dragoste şi sexualitate), London: Hodder & Stoughton, p. 52, 56, 66.

2 Cfteva dintre aceste teste le-am luat din remarcabila carte a lui Evelyn Duvall, *Love and the Facts of Life* (Dragostea şi realităţile vieţii), New York, 1963.

Cele şase probe ale dragostei

1. Proba împărtăşirii

Adevărata dragoste vrea să împărtăşească, să dea, să depăşească. Ea se gândeşte la celălalt, nu la sine. Când citeşti ceva cât de des te gândeşti: „Mi-ar plăcea să împărtăşesc aceasta şi prietenul meu?” Când planifici ceva, te gândeşti la ceea ce ţi-ar plăcea ţie să faci sau la ce i-ar plăcea celuilalt? Aşa cum spune Hermann Oeser, un autor german: „Cei care vor să fie fericiţi, să nu se căsătorească. Important este să-l faci pe celălalt fericit. Cei care vor să fie înţeleşi, să nu se căsătorească. Important este să-ţi înţelegi partenerul”.

Deci prima întrebare-test este aceasta: suntem în stare să ne gândim la celălalt mai mult decât la noi înşine? Vreau să devin fericit sau să fac fericit?

2. Proba puterii

Odată am primit o scrisoare de la un îndrăgostit neliniştit. Citise undeva că cine iubeşte cu adevărat, slăbeşte. În ciuda tuturor sentimentelor sale, el nu slăbise şi aceasta îl îngrijora mult. Este adevărat că experienţa dragostei te poate afecta şi fizic. Dar, la urma urmei, adevărata dragoste nu trebuie să ia din putere, ci trebuie să dea o nouă energie şi forţă. Ea trebuie să te umple de bucurie şi să te facă creativ, doritor de a realiza tot mai mult.

Iată, deci, a doua întrebare-test: dragostea noastră ne dă putere şi ne umple de energie creativă sau ne ia din putere şi din energie.

3. Proba respectului

Nu există dragoste fără respect, fără o deosebită consideraţie faţă de celălalt.

O fată poate să admire un băiat când îl vede jucând fotbal şi marcând toate golurile. Dar, dacă-şi pune întrebarea: „Vreau eu ca acesta să fie tatăl copiilor mei? – foarte adesea răspunsul este negativ-un băiat vede o fată dansând şi o poate admira. Dar când îşi pune întrebarea: „Vreau eu ca această fată să fie mama copiilor mei?" – ea îi poate apărea deodată într-o lumină foarte diferită.

A treia întrebare-test este următoarea: Sunt eu mândru de partenerul meu?

4. Proba comportamentului obişnuit

Odată, o fată europeană care era logodită a venit la mine şi mi-a spus că este foarte îngrijorată. „Îmi iubesc logodnicul foarte mult, a spus ea, dar nu pot suporta felul în care mănâncă mere".

Sala a izbucnit într-un râs înţelegător.

Dragostea îl acceptă pe celălalt *cu* obiceiurile lui. Nu te poţi căsători în rate, gândindu-te că aceste obiceiuri se vor schimba mai târziu. Este foarte probabil ca ele să nu se schimbe. Trebuie să-l accepţi pe celălalt aşa cum este acum, să-i accepţi obiceiurile şi defectele.

Aşa că a patra întrebare-test este: noi ne iubim doar sau ne şi place felul de-a fi al celuilalt?

5. Proba certei

Când doi tineri vin la mine şi vor să se căsătorească, întotdeauna îi întreb dacă au avut vreodată o ceartă adevărată, nu doar p diferenţă oarecare de opinii, ci o dispută adevărată.

De multe ori, ei răspund: „Oh, nu, pastore! Noi ne iubim". Atunci le spun: „Mai întâi certaţi-vă şi apoi vă voi căsători".

Problema este, desigur, nu cearta, ci capacitatea de a ajunge la împăcare. Această capacitate trebuie exersată şi încercată înainte de căsătorie. Nu actul sexual, ci mai degrabă această probă a certei este, după părerea mea, o experienţă premaritală „necesară".

De aceea, a cincea întrebare este: suntem noi capabili să ne

jertăm unul pe celălalt şi să cedăm în faţa celuilalt?

6. Proba timpului

Doi tineri au venit la mine să-i căsătoresc. „De cât timp vă cunoaşteţi?” – i-am întrebat. „Ne cunoaştem de trei, aproape trei săptămâni”, a fost răspunsul.

Acest răstimp este insuficient. Un an, aş spune eu, este minimul necesar. Doi ani ar fi chiar mai sigur. Este bine să vă vedeţi nu numai la sărbători şi în haine de duminică, ci şi la muncă, în viaţa de zi cu zi, neraşi şi în tricouri, cu părul nespălat şi în situaţii de încordare şi pericol.

Există o zicătoare veche: „Să nu te căsătoreşti până n-ai vărat şi iernat cu partenerul tău”. Dacă te îndoieşti de dragostea ta, timpul îţi va da răspunsul.

Deci, iată ultima întrebare a testului: a vărat şi iernat dragostea noastră? Ne cunoaştem de destul de mult timp?

Şi acum pot să fac cu toată tăria o afirmaţie finală: „Viaţa sexuală nu este o probă a dragostei!”

Aici am fost întrerupt. Daniel mi-a spus că mulţi oameni ar dori să scriu pe tablă cele şase probe ale dragostei. Am fost de acord. Eu am scris pe tablă în partea stângă, în engleză, iar Daniel în partea dreaptă.

Mi-a luat foarte mult timp acest lucru. Mulţi au luat notiţe. Daniel a observat cu stupoare că unii care n-au avut hârtie au folosit paginile cărţilor de cântări să-şi noteze probele dragostei.

Apoi am scris sub cele şase probe cu majuscule:

ACTUL SEXUAL NU ESTE O PROBĂ A DRAGOSTEI!

Nu ştiu cum a tradus Daniel, dar eu m-am gândit că am făcut un progres destul de mare de alaltăieri, dacă am ajuns să scriu „act sexual” pe o tablă aşezată în faţa amvonului.

Am explicat:

Dacă doi tineri vor să folosească actul sexual ca să verifice dacă se iubesc unul pe altul, cineva ar trebui să-i întrebe: „Aşa de puţin vă iubiţi?” Dacă amândoi se gândesc: „Deseară trebuie să facem dragoste, altfel partenerul meu va crede că nu-l iubesc sau poate că el nu mă iubeşte”, teama unui posibil eşec este suficientă ca să împiedice succesul experimentului. Actul sexual nu este o probă a dragostei, deoarece, exact când va fi probat, va fi distrus tocmai prin

acea încercare.

Încercaţi să vă studiaţi pe voi înşivă, când mergeţi la culcare. Dacă vă studiaţi încercarea de a adormi, atunci nu veţi reuşi să adormiţi; dacă adormiţi, atunci nu v-aţi observat cu destulă atenţie.

Acelaşi lucru se întâmplă şi în ceea ce priveşte actul sexual luat ca o probă a dragostei. Fie încerci să verifici, şi atunci nu iubeşti, fie iubeşti, dar atunci nu foloseşti actul sexual ca pe o probă a dragostei.

De dragul ei, dragostea trebuie să-şi aştepte expresia fizică până când va putea fi inclusă în dinamismul triunghiului. Această aşteptare, de obicei, e mai grea pentru băiat decât pentru fată. De aceea fata trebuie să-l ajute pe băiat în cazul acesta, deoarece, din cauza impetuozităţii sale naturale, el este mai tentat s-o apuce pe scurtătură.

Primul ajutor pe care îl poate da ea este să înveţe să spună „nu”, fără al răni şi să-l refuze, fără a se despărţi de el. Aceasta este o artă. Curând, ea va descoperi că un „nu” simplu şi hotărât este mai util şi mai eficace decât multe scuze şi multe explicaţii. Dacă o iubeşte, atunci tânărul o va respecta şi mai mult în urma refuzului ei. De asemenea, ea va trebui să-l înveţe că un compliment sincer poate fi mai expresiv pentru ea decât o îmbrăţişare pătimaşă.

Un alt ajutor pe care i-l poate da este să ştie să roşească. Cineva spunea că, odinioară, fetele roşeau când erau puse într-o situaţie jenantă. Astăzi se simt jenate când roşesc! Dar această roşeaţă, această reacţie naturală la ruşine, nu este ceva de care trebuie să-ţi fie jenă. Ea este o apărare şi o protecţie în acelaşi timp.

Fetele trebuie să ţină seama de sentimentul lor natural de ruşine şi modestie în anumite situaţii, ca de un dar şi să-l pună în serviciul dragostei.

Se făcuse o linişte deplină în biserică. Ştiam că acest sentiment natural al ruşinii este, totuşi, mult mai puternic în societatea africană decât în Europa. Scenele din filme care arată săruturi lungi, în detaliu, le repugnă africanilor. Publicul devine agitat când ele apar pe ecran, iar unii refuză să se uite. Totuşi, astfel de filme rulează în toată Africa, iar cei care le văd încep să nu mai aibă încredere în propriile lor sentimente. De aceea am fost dator să le adresez o nouă asigurare verbală, spre a-i linişti.

Eu şi Daniel stăteam încă în faţa primelor bănci. Amândoi

ne-am uitat la ceas. El mi-a şoptit că pot continua încă zece sau cincisprezece minute. Aşa că am hotărât să închei, ocupându-mă de situaţia tinerilor logodiţi.

Să ne imaginăm acum că avem o pereche care n-a intrat în triunghi prin unghiul sexualităţii, ci prin cel al dragostei. Situaţia lor este diferită şi trebuie să facem o distincţie foarte clară între aceste două căi de acces.

Cei doi se cunoşteau unul pe altul de multă vreme. Ei nu au avut nevoie să-şi verifice dragostea prin actul sexual. Au învăţat cum să-şi împărtăşească totul. Amândoi au mai multă energie şi putere, datorită dragostei lor. Respectul necondiţionat, reciproc, s-a adâncit îndeajuns. Şi-au acceptat obiceiurile şi ţin cu adevărat unul la altul. Sau şi certat, au trecut prin vremuri tulburi. Ştiu că se pot ierta unul pe altul.

Acum sunt pe punctul de a-şi promite unul altuia: „Vrem să ne lipim unul de altul pe viaţă”. Aceasta înseamnă că s-au logodit. Au intrat în triunghi prin uşa dragostei – dragoste care a hotărât lipirea lor. Dar acum ei trebuie să ia o hotărâre crucială: „La care din celelalte două unghiuri vom ajunge mai întâi? întâi ne vom căsători şi apoi vom face dragoste sau prima dată ne culcăm împreună şi apoi ne căsătorim?

cununie dragoste sexualitate

Am făcut o pauză, i-am privit pe tineri şi am întrebat:

— Ce credeţi?

Era ca şi cum aş fi scos dopul de la o sticlă. Toţi au început să vorbească. Cu un oarecare efort, Daniel a reuşit să-i potolească.

Am repetat:

Această situaţie este complet diferită de cea pe care am întâlnit-o ieri, când am discutat de intrarea prin unghiul actului sexual. Acest cuplu nu consideră sexualitatea ca fiind primul pas, nu au nicio obligaţie unul faţă de altul. Ei şi-au jurat credinţă unul altuia, şi aceasta, după o lungă şi atentă examinare. Cu adevărat, nu se gândeşte fiecare la sine însuşi, ci şi-au acceptat responsabilitatea unul faţă de celălalt.

Acum pun întrebarea: De ce nu putem să ne exprimăm

dragostea şi prin unirea fizică? De ce trebuie să primim mai întâi un certificat de căsătorie ca să putem merge împreună în pat? Oare bucata aceea de hârtie dă naştere unei căsătorii?

Sigur că nu, întocmai cum nu un certificat de naştere dă naştere unui copil. Totuşi, un certificat de naştere este mai mult decât o simplă bucată de hârtie. El asigură protecţia legală a unei vieţi umane.

Acelaşi lucru este valabil şi în ce priveşte căsătoria. Certificatul de căsătorie protejează căsătoria în mod legal. Am văzut că aspectul legal este vital desfăşurării acţiunii forţelor în triunghiul căsătoriei, la fel de important ca şi aspectul personal şi cel fizic.

Acei tineri logodiţi care vor să facă o cotitură şi să înceapă căsătoria înainte de nuntă trec cu vederea un fapt: caracterul schimbător al vieţii umane. Cum pot fi ei siguri că se vor căsători?

Ce se întâmplă dacă unul dintre ei moare înainte de nuntă? Accident de maşină? Atac de cord? Va fi el considerat văduv sau nu? Va fi ea văduvă? Pot să se moştenească unul pe altul? Este ea domnişoară sau doamnă? Şi în cazul în care rămâne însărcinată – care este numele de familie al copilului? Aceste întrebări arată că certificatul de căsătorie este mult mai mult decât-o hârtie. Atâta timp cât nu sunt gata să treacă treapta legală, nu sunt gata nici să-şi asume deplina responsabilitate unul faţă de altul. Responsabilitatea cere legalitate.

Înseamnă atunci, oare, că trebuie să-şi stăpânească toate semnele de afecţiune? Să meargă mai întâi la altar şi apoi să aştepte marea revelaţie? Nu, cu siguranţă nu. Aceasta ar bloca desfăşurarea acţiunii forţelor tot aşa de mult ca şi indiferenţa faţă de aspectul legal. Secretul este ca îndrăgostiţii să-şi îmbogăţească dragostea în ambele direcţii în acelaşi timp, fără a sări niciuna din trepte.

M-am întors spre tablă şi am desenat mai multe linii paralele în felul acesta:

Cununie

Fidelitate dragoste tandreţe sexualitate

Fiecare pas în direcţia fidelităţii şi a cununiei trebuie să meargă

mână în mână cu adâncirea tandreţii şi a intimităţii, până când, în sfârşit, păşind prin poarta dragostei, celelalte două unghiuri – cununia şi relaţia sexuală – vor fi atinse în acelaşi timp.

Aceasta este singura soluţie pentru a realiza o căsnicie fericită. Esenţialul este ca fiecare pas spre intimitate să fie echilibrat în aceeaşi măsură de responsabilitate şi fidelitate.

M-am întors spre Daniel, care stătea lângă mine şi l-am întrebat pe un ton destul de insinuant, să audă toţi:

Ce părerea aveţi despre tineretul dumneavoastră? Ating ei de regulă cele două unghiuri în acelaşi timp?

S-a auzit un râs răsunător, chiar şi printre oamenii mai în vârstă. Daniel a zâmbit în cunoştinţă de cauză şi a aşteptat până s-a făcut linişte. Apoi a devenit serios. M-am aşezat pe prima bancă, lângă Maurice, care mi-a şoptit la ureche traducerea la ceea ce a început să spună Daniel.

De obicei, la noi, tânărul îi spune fetei „te iubesc”, dar ceea ce vrea să spună reprezintă doar un centimetru în direcţia fidelităţii. Fata însă este aşa de fericită de asta, încât drept răspuns îi permite să înainteze trei centimetri în direcţia intimităţii.

Din nou o izbucnire de râsete.

Apoi băiatul gândeşte: a mers bine. Şi mai adaugă încă un centimetru spre fidelitate. Fata îi răspunde dăruindu-i alţi patru centimetri în direcţia intimităţii. Înainte de a-şi da seama, ei sfârşesc în unghiul sexualităţii, fără să fie în stare să-şi asume răspunderea deplină pentru acest pas. Atunci, în loc de linii paralele, e nevoie de linii oblice.

Daniel şterse liniile paralele făcute de mine şi le înlocui cu altele oblice, cununie dragoste sexualitate

M-a mirat felul atât de simplu în care a ilustrat Daniel această situaţie. Mi-a făcut semn şi mi-am luat din nou locul lângă el, ca să-mi termin prelegerea.

După cum vedeţi, am spus, arătând spre liniile oblice ale triunghiului, acum există un vid, un spaţiu gol în triunghi. Aceasta e situaţia multor perechi logodite, atât în Europa, cât şi în America. Ei cred că se iubesc unul pe altul, dar merg prea departe, prea repede. În prietenia lor se strecoară vidul. Ajung să fie din ce în ce mai

nesiguri de dragostea lor. Aşa că sunt din ce în ce mai preocupaţi de intimitate, în speranţa că dragostea va deveni mai puternică. Cu cât o fac mai mult, cu atât sunt mai nesiguri de dragostea lor.

Pe de altă parte, nu îndrăznesc să desfacă logodna, din cauză că au mers prea departe. Astfel, se căsătoresc, dar duc acest vid în căsătoria. lor şi prin asta pun temelia multor necazuri şi probleme de mai târziu.

Este o treabă grea să păstrezi liniile paralele, să nu le înclini. E nevoie de mai mult decât de putere şi înţelepciune omenească. E nevoie de înţelepciune şi putere divină, de ajutorul maestrului Creator al căsătoriei – care este însuşi Dumnezeu. El ştie de ce leagă cele trei elemente ale căsătoriei aşa de strâns încât ajung inseparabile. Noi trebuie să ne încredem în El şi să ştim că, făcând aşa, El nu vrea să ne ia, ci să ne dea – să ne ajute să creăm o operă de artă. Această certitudine şi încredere în El ne va da putere să ascultăm de voinţa Lui divină:

„De aceea va lăsa omul pe tatăl său şi pe mama sa, şi se va lipi de nevasta sa şi se vor face un singur trup”.

În încheiere, permiteţi-mi să vă atrag atenţia asupra următorului verset: „Omul şi nevasta lui erau amândoi goi şi nu le era ruşine” (Gen. 2: 25).

Acest verset are un loc ciudat în Biblie: între paradis şi lumea pierdută. Este ultima frază a istoriei Creaţiei, chiar înainte de a fi relatată Căderea. Indicaţia pe care ne-o dă este următoarea: căsătoria reflectă o licărire slabă a paradisului în mijlocul unei lumi căzute.

„Goi… şi nu le era ruşine”.

„Goi” – aici nu apare numai sensul dezbrăcării fizice. Înseamnă a sta unul în faţa celuilalt dezbrăcat şi sincer, fără pretenţii şi fără nimic de ascuns, văzându-şi partenerul aşa cum este el cu adevărat şi arătându-se lui în lumina sa reală – şi totuşi fără ruşine.

„Goi – şi nu le era ruşine”.

Dar acest ultim ţel al dragostei mature este promis numai acelora care, aşa cum spune versetul anterior, şi-au lăsat tatăl şi mama şi s-au lipit unul de altul – cu alte cuvinte acelora care s-au căsătorit în mod public şi legal.

Aceştia doi – nu cei dinaintea sau din afara căsătoriei – devin

un singur trup. Este foarte semnificativ faptul că Biblia folosește termenul de „a deveni un singur trup” numai în contextul căsătoriei.

Aceștia doi – nu aceia dinaintea sau din afara căsătoriei – vor reuși în însărcinarea teribil de grea de a se privi în față unul pe celălalt, așa cum sunt în realitate, de a trăi unul cu altul – goi, totuși fără a fi rușinați.

Poate că sensul rușinii, înainte de căsătorie, este harul de a nu te mai rușina după aceea.

„Goi – și… nu le era rușine”, iată, deci, ce a vrut Biblia să spună prin: „a cunoaște”. Adam „a cunoscut-o” pe nevasta sa, Eva (Gen. 4: 1).

Soțul și soția se pot „cunoaște” unul pe altul numai în interiorul cortului.

„De aceea va lăsa omul pe tatăl său și pe mama sa și se va lipi de nevasta sa și se vor face un singur trup”.

Capitolul VII

De îndată ce am terminat, m-am grăbit spre ușă. Eram neliniștit din cauza Fatmei. Nici măcar n-am așteptat cântarea de încheiere. Ultimul lucru pe care l-am auzit a fost un anunț pe care Daniel îl făcea în limba lor. Am priceput ce spunea: sâmbătă seara nu va mai fi întrunire, dar voi predica duminică din nou și erau speranțe ca și soția mea să fie prezentă atunci.

I-am întrebat pe câțiva tineri care înțelegeau engleza despre Fatma. Nu mi-au putut spune decât că au văzut-o plecând în grabă.

Teama mea creștea.

— N-a însoțit-o nimeni?

— Nu, a plecat singură.

Maurice m-a dus acasă, dar pe un alt drum.

— Unde mergem? l-am întrebat eu.

— Îmi duc mai întâi mama acasă și apoi te invit să serveşti cina cu mine la cel mai frumos restaurant.

— Mamei tale nu i-ar face plăcere să vină cu noi?

— Oh, nu s-ar simți bine într-un restaurant, aparține generației care preferă „scaunul cu trei picioare”.

Shilah era obosită și nu spunea nimic. Am lăsat-o acasă, iar noi

ne-am întors în oraş, Maurice a oprit în faţa unei clădiri foarte moderne. De îndată ce ne-am aşezat şi am comandat, Maurice m-a năpădit cu întrebări.

— Ştii că în seara asta te-ai contrazis?

— Chiar aşa?

— Da, prima dată ai spus că, după afirmaţiile apostolului Pavel, actul sexual creează un singur trup, chiar dacă cineva are relaţii cu o prostituată, apoi ai spus că Biblia foloseşte termenul „un singur trup” numai în contextul căsătoriei.

Maurice zâmbea plin de satisfacţie.

— Ai dreptate, am spus. Într-adevăr, 1 Corinteni 6: 16 este, potrivit textului grecesc, singurul loc unde această idee nu apare în contextul căsătoriei. Dar cred că scopul este de a demonstra absurditatea unirii într-un singur trup în afara căsătoriei. Este absurd să devii un singur trup cu o prostituată. Pavel vrea să spună „în afara căsătoriei, acest act este cu totul în afara cadrului potrivit”.

Maurice se gândi puţin în timp ce ni se servea supa. Apoi spuse: – Da, dar sunt ei acum un singur trup sau nu? Ştii, prima dată ai spus că au devenit un singur trup prin relaţia sexuală, chiar dacă n-au fost serioşi şi n-au intenţionat să se căsătorească, cu alte cuvinte, chiar dacă n-au intenţionat să-şi construiască un cort – şi apoi ai spus că pot deveni un singur trup numai în cort, în cadrul căsătoriei.

— Oh, Maurice, eşti prea inteligent pentru mine. Ai pus degetul exact pe punctul cel mai slab al prelegerii mele.

— Dacă un om poate deveni un singur trup cu o prostituată, atunci oricine s-ar culca doar o singură dată cu o prostituată ar putea fi căsătorit cu ea.

— Am precizat că actul formează cuplul. N-am spus că sunt căsătoriţi.

— Şi care e diferenţa?

— Tocmai aceasta este întrebarea.

Maurice m-a privit nedumerit. Am tăcut câteva minute.

— Ştii, Maurice, întrebarea pe care ai pus-o este fără răspuns. Dar există două lucruri care îmi sunt clare. Primul: unirea sexuală presupune consecinţe extrem de mari, chiar dacă este făcută cu o prostituată. În al doilea rând, unirea într-un singur trup implică mai

mult decât relaţia sexuală, chiar şi cu propria ta soţie. Nu-ţi rămâne decât să orbecăi, alegând dintre aceste două adevăruri, calea adevărată. Două adevăruri – ar fi mult mai uşor dacă ni s-ar da calea netedă, dreaptă. Maurice a oftat.

— Aşa că ei formează un cuplu necăsătorit, a sugerat Maurice.

— Spune mai degrabă: ei sunt cuplaţi, fiind necăsătoriţi; în acest fel sună mai absurd.

— Unde şi-ar avea locul prostituţia în triunghiul dumneavoastră?

— Este izolarea completă a unghiului drept. Actul sexual singur, separat de dragoste şi căsătorie.

— Şi totuşi intră în cort? Devin una?

— Cum aş putea descrie această absurditate printr-o imagine? Este ca şi cum ar intra în cort şi ar observa că nu are vârf. Deschid uşa casei, o închid în urma lor, dar apoi văd că nu are nici pereţi, nici acoperiş. Intră şi totuşi sfârşesc prin a fi afară.

Am fost întrerupţi de ospătarul care a adus felul doi. După plecarea lui, Maurice îmi zise:

— În după-masa aceasta mi-ai înţepat conştiinţa, când m-ai apostrofat că nu m-am căsătorit cu fata aceea care nu mai era virgină. Ai putea considera drept regulă generală ca cineva să accepte, fără nicio rezervă, să se căsătorească cu o fată care nu mai e virgină?

— Nu, desigur că nu. Totul depinde de fată, de caracterul ei, de împrejurările în care s-a întâmplat şi de atitudinea ei faţă de acest fapt. Însă, când văd fetele acestea, multe dintre ele de 13 – 14 ani, nu le pot da niciun ajutor, dar le compătimesc. Nimeni nu le-a dat nici cea mai vagă educaţie sexuală. Singurul lucru pe care l-au priceput a fost acela că, din cauză că sunt fete, trebuie să asculte de bărbaţi. Apoi a venit un bărbat, iar ele l-au ascultat. N-au fost învăţate să se împotrivească. Ştii, Maurice, virginitatea nu este doar un semn al trupului, nu înseamnă doar a avea sau a nu avea himenul. Pentru mine este în mult mai mare măsură o problemă a inimii, a puterii de a iubi. Virginitatea nu este ceva ce o fată pierde, ci ceva ce dăruieşte.

— Nu înţeleg.

— Fiecare fată are un dar unic – puterea de a se dărui, o dată, în întregime unui bărbat. Acest dar este ca un capital în bancă. Dar

multe fete îl cheltuiesc în monede mici. În fiecare zi scot puţin câte puţin din capitalul lor, în mici flirturi, îl aruncă în vânt. Din punct de vedere tehnic, o astfel de fată poate fi încă virgină, dar ea şi-a pierdut capacitatea de a iubi printr-o mulţime de experienţe, de îmbrăţişări şi mângâieri. Pe de altă parte, ne putem gândi la o fată de care a profitat un bărbat, din cauza lipsei ei de experienţă. Din punct de vedere tehnic, ea şi-a pierdut virginitatea, dar în ce priveşte inima ei, eu aş numi-o virgină.

— Aş vrea să-ţi spun ceva, răspunse Maurice. A făcut o pauză. Chiar dacă mă crezi sau nu, Walter, eu sunt încă fără experienţă. Sunt încă virgin.

— Îţi mulţumesc că mi-ai spus, Maurice, te cred. Apoi m-a întrebat:

— Înţelegi acum de ce mi-a fost greu să mă căsătoresc cu o fată care nu era virgină?

— Nu.

— Nici ca un creştin?

— Tocmai pentru că eşti creştin. Cine ar putea să ierte, dacă nu un creştin? Nu văd cum altfel ai putea să rosteşti în mod cinstit rugăciunea „Tatăl nostru”, „iartă-ne nouă greşelile noastre, precum şi noi iertăm greşiţilor noştri”.

— Dar această iertare trebuie să fie reciprocă.

— Ea a greşit în domeniul acesta, tu în altele. Care e diferenţa? Nu cunosc un clei mai bun pentru lipirea unul de altul decât iertarea reciprocă. Tocmai aceasta este unicitatea vieţii în Dumnezeu. El este întotdeauna gata s-o ia de la capăt cu noi. Deci şi noi putem s-o luăm de la capăt cu alţii. După cum ţi-am spus, în căsătorie nu va fi nicio zi în care să nu trebuiască s-o iei de la capăt cu soţia ta, fără a-ţi pierde respectul pentru ea. La fel şi ea cu tine.

Am terminat cina în tăcere. Dar această tăcere era şi ea o parte a conversaţiei noastre, nu sfârşitul ei. Pe drum spre hotel l-am întrebat pe Maurice dacă ar fi dispus să se căsătorească cu o văduvă.

Nu l-aş fi putut întreba ceva mai străin de gândurile lui. Probabil că dacă mâinile nu i-ar fi fost pe volan, le-ar fi ridicat în semn de indignare.

— Ce te face să mă întrebi aşa ceva?

— Am o puternică simpatie pentru tinerele văduve din Africa.

Nimeni nu are grijă de ele. Nu au nici pensie, nici asigurare socială. Nu toate sunt prostituate. Unele încearcă să-şi câştige existenţa în mod cinstit. Mi-aş dori ca ele să poată avea soţi ca tine. Ia o văduvă tânără cu copii. Ai fi un bun tată la vârsta ta. Chiar îmi închipui faţa mamei tale dacă i-ai aduce acasă dintr-odată nepoţi!

Maurice fu silit să respire adânc.

— Cred că glumeşti, spuse el.

— Nu, te asigur că nu.

— Cu adevărat crezi că o văduvă cam de vârsta mea ar putea fi o parteneră mai bună pentru mine decât o fată tânără?

— Da, ţi-ar putea fi parteneră şi nu fiică.

— Dar n-ar fi mai dificil, dacă aş mai avea şi eu propriii mei copii cu ea?

— Da, dar ar fi mai puţin greu pentru ea decât să-şi crească copiii fără tată, iar pentru copii mai puţin greu decât să aibă o mamă care ar putea fi fiica tatălui lor.

— Atunci aş putea să mă căsătoresc cu o persoană divorţată?

— Depinzând de circumstanţe, da. În măsura în care credem în iertare sau nu.

Am ajuns la hotel şi am intrat în hol. I-am cerut recepţionerului cheile.

— Walter, spuse Maurice, ai răscolit totul în mine.

— Nu vreau să ajungi fată bătrână. Maurice a râs şi m-a îmbrăţişat spontan.

Funcţionarul care a auzit din întâmplare ultimele cuvinte ne-a privit amuzat.

— V-a sunat un domn de mai multe ori, spuse el.

— Mi-a lăsat cumva numărul, ca să-l sun eu?

— Nu, domnule, a spus că va reveni.

În acel moment telefonista a ieşit afară din cabina ei şi mi-a spus că domnul acela mă caută din nou.

— Daţi-mi legătura, vă rog, vorbesc din cameră.

Foarte grăbit, i-am spus „noapte bună” lui Maurice şi am plecat, în timp ce aşteptam liftul, el se întoarse şi îmi dădu cartea lui de vizită.

— În caz că ai nevoie de mine, sună-mă oricând. Sunt liber mâine. De îndată ce am ajuns în cameră am ridicat receptorul.

— Aici e John.

— Sunt foarte bucuros că mă suni. Ce mai faci? Te-ai mai gândit la discuţia noastră de azi-noapte?

— Domnule, vreau să vă spun ceva, zise cu o voce rece şi aspră. Murdăria de pe mâinile mele e o murdărie cinstită. Este dintr-o muncă grea. Sunt mândru de ea. Munca mea e mai grea decât aceea de a sta la taifas cu fetele la hotel. Şi felul cum mă îmbrac e treaba mea. Deci relaţia mea cu Fatma mă priveşte pe mine. Ştiu cum să am grijă de ea. V-am spus povestea cu părăsirea ţării, ca să văd cum reacţionaţi. Nu ştiu ce vreau să fac. N-aveţi dreptul să vă amestecaţi în treburile mele. Şi dacă n-o trimiteţi acasă pe Fatma imediat, voi chema poliţia.

— Dar nu e aici.

— Nu vă cred.

— Te asigur că nu e aici.

— Nu cred niciun cuvânt din ce spuneţi. Nu era acasă când m-am întors de la lucru. A ieşit pe fereastră. Ştiu că a plecat la biserică.

— Te rog ascultă, John. Îmi pare rău că te-am jignit. Îmi cer scuze pentru remarca făcută referitor la mâinile tale. Dar lucrul cel mai important acum este să o găsim pe Fatma.

— Ştiu că a plecat la biserică.

— Da, a fost în biserică. Dar a plecat mai devreme. M-am gândit că, probabil, trebuia să se întâlnească cu tine.

— Acum e ora 11. Dacă până la ora 12 nu e acasă, chem poliţia şi vă acuz pe dumneavoastră, dacă i s-a întâmplat ceva.

— John, te rog, spune-mi…

Dar el a închis telefonul. Am încercat să respir calm. Făcusem o greşeală teribilă. Remarca privitoare la mâinile lui nu fusese necesară. *Orice observaţie negativă făcută cuiva este o rugăciune făcută diavolului* – am gândit eu – şi imediat este împlinită.

Totuşi, cum de-a aflat? Oare e posibil să-i fi spus Fatma? Ea parcă spunea că nu l-a văzut toată ziua. Sau m-a minţit?

Dar unde este Fatma? Este periculos pentru o fată să iasă noaptea singură. I s-ar fi putut întâmpla orice. Dacă aş avea măcar cea mai vagă idee unde locuieşte. Unde s-ar fi putut duce?

M-am dus la culcare şi am încercat să adorm. Mă copleşea un

sentiment de neputinţă şi neajutorare. Nu puteam face nimic altceva decât s-o încredinţez pe Fatma în mâinile singurei Puteri care există. Un consilier în probleme de căsătorie incapabil să se roage, m-am gândit eu, este ca un călăreţ fără cal.

Nu ştiu cât timp am dormit, dar dintr-odată m-am trezit. Era ca şi cum aş fi auzit o voce în cameră. Vocea lui John. Apoi mi-am amintit că l-am visat, retrăind în vis vizita lui. Era gata de plecare şi l-am întrebat dacă aveau mult de mers. „Nu, doar trec podul peste râu”, a spus el. Era aproape ora trei noaptea.

O spaimă mi-a străfulgerat mintea.

Am mers la telefon şi am ridicat receptorul. Mi-a răspuns o voce adormită. Era persoana de la recepţie.

— Spuneţi-mi, există vreun râu în oraşul acesta?

— Da, domnule.

— E mare?

— Destul de mare.

— E departe de aici?

— Destul de departe.

— Cât durează o plimbare până acolo?

— Destul de mult.

Asta putea însemna orice între 15 minute şi 2 ore.

— Dar n-am văzut niciun râu când am mers la biserica unde am ţinut prelegerile.

— Da, fiindcă pentru a ajunge acolo n-a trebuit să treceţi podul.

— Spuneţi-mi, dacă cineva ar fi aici la hotel şi ar spune: „Locuiesc doar dincolo de râu”, ar trebui să treacă peste un pod, nu?

— Da, domnule.

— Există un singur pod?

— Da, domnule.

— Există acum taxiuri la îndemână?

— Cam dificil. Nu v-aş sfătui să luaţi un taxi, singur, la ora asta.

— Atunci, vă rog, formaţi-mi acest număr.

Am auzit telefonul sunând mult timp, apoi răspunse Maurice.

— Aici e Watter, Maurice. Mi-ai spus că pot să te chem la orice oră. Am nevoie de tine chiar acum.

— Sunt la dispoziţia ta.

— Cât timp ţi-ar trebui să ajungi la hotel?

— Un sfert de oră.

— Încearcă să ajungi în zece minute.

M-am îmbrăcat, am coborât şi l-am aşteptat pe Maurice în faţa hotelului. Străzile erau cu totul pustii, lipsite de oameni şi maşini. În sfârşit, au apărut şi luminile maşinii lui Maurice. A oprit şi am urcat în maşină.

— Ştii unde este podul? A râs.

— Te rog, nu-mi pune nicio întrebare, ci du-mă la pod, dar înainte de a ajunge la pod să tragi deoparte şi să opreşti.

Mergeam tăcuţi. Eram bucuros că nu-mi punea nicio întrebare. Apoi am văzut podul. Era lung şi îngust şi avea câte o balustradă de piatră pe ambele părţi. Pe partea dreaptă era o porţiune îngustă, pentru pietoni.

Maurice s-a oprit în apropierea podului, dar într-un loc de unde puteam vedea tot podul. Nu erau lumini pe stradă, dar era lună şi puteam vedea cu uşurinţă cealaltă parte.

Era acolo. Fatma era acolo, aplecată peste balustradă, privind în jos la apele repezi.

— Vezi acolo fata aceea?

— Da.

— Nu pot să-ţi spun acum povestea ei. Dar ştiu că este disperată şi că s-ar putea sinucide. Există prin apropiere vreun post de poliţie?

— Da, este unul de cealaltă parte a podului.

— Foarte bine. Acum să înaintăm pe pod. Treci de ea vreo 20 de paşi, aşa încât să creadă că mergem mai departe. Apoi opreşti şi eu voi sări brusc şi voi încerca s-o prind înainte să sară.

— Şi dacă sare?

— Atunci te duci cât poţi de repede la poliţie şi dai alarma.

— În regulă.

— Dacă mă vezi discutând cu ea liniştit, atunci întorci şi parchezi maşina ceva mai încolo; nu trebuie să auzi ce discutăm, dar trebuie neapărat să ne vezi.

— De ce?

— Poate va fi un proces. Am nevoie de un martor pentru tot ce fac cu această fată. Şi acum să mergem.

— Ar trebui să ne rugăm în cuvinte scurte.

— Chiar te rog.

Nu era timp de pierdut. Maurice s-a rugat câteva minute cu mâinile încrucişate pe volan. M-am uitat la acele mâini credincioase, ştiind că erau mai mult decât omeneşti.

Fatma nu s-a mişcat când ne-am apropiat de ea. A rămas cu spatele la noi, rezemată în coate, cu ochii ţintă la apă. Maurice trecu pe lângă ea încet, apoi opri. Am deschis portiera larg, am sărit afară şi am fugit spre ea, cât am putut de repede. Ea s-a întors înapoi speriată. Înainte de a avea timp să reacţioneze în vreun fel, am apucat-o de braţ.

— Fatma, fată nebună, ce faci aici? am strigat.

S-a uitat la mine o secundă, apoi şi-a smuls mâna şi şi-a reluat poziţia. N-a spus niciun cuvânt şi a continuat să privească apa mişcătoare.

Maurice a tras ceva mai departe, a întors, apoi a parcat maşina pe partea cealaltă, la o distanţă de aproape 100 m. A stins farurile. Nu era nimeni pe pod în afară de noi trei. Liniştea era întreruptă doar de clipocitul apei dedesubt. Stăteam lângă Fatma, rezemându-mă cu coatele pe piatra balustradei şi privind jos în apă, la fel ca ea.

După o scurtă pauză, am întrebat-o cu vocea cea mai calmă şi mai relaxată de care eram în stare:

— Ştii unde ajungi dacă sari?

N-a răspuns, dar eu aşteptam. Minutele treceau.

— Mi-e totuna, spuse în cele din urmă. Cel mai important e că totul se va termina.

— Nu se va termina. Exact aici greşeşti tu.

— O dată moartă, totul se va termina.

— Nu vei fi moartă şi nu se va termina.

— Dar va dispărea povara.

— Dimpotrivă, o vei lua cu tine în veşnicie. Şi pe lângă toate celelalte, vei lua şi povara de a te fi sinucis. Asta nu rezolvă nimic, absolut nimic.

— Ce importanţă mai are? Tot ce ştiu e că nu mai pot continua să trăiesc în felul acesta, nu mai pot să duc această povară.

— Nu ţi-am cerut asta. Aş vrea să trăieşti fără povară.

— Pastore, nu ştiţi ce spuneţi! Nu cunoaşteţi povara mea nici

pe jumătate. V-am minţit. Am minţit pe toată lumea. E mult mai rău decât ştiţi. Aţi rămâne şocat dacă aţi afla adevărul despre mine, tot adevărul.

— Îţi promit. Nu voi fi şocat.

Fără să se mişte, se uita în jos la apa murdară. Apoi spuse:

— Dacă nu-mi voi lua viaţa, o voi lua pe a altcuiva. Moartea este tot ceea ce merit.

— Sunt de acord.

— Sunteţi de acord?

— Da, chiar dacă ştiu sau nu ştiu totul despre tine, meriţi moartea, la fel ca şi mine. Fiecare o merită. Singura deosebire este că unii ştiu lucrul acesta, iar alţii nu. Sunt bucuros că tu îl ştii.

— Atunci de ce nu mă lăsaţi să mor?

— Deoarece e prea târziu. Altcineva a murit în locul tău.

— E prea târziu să-mi schimb viaţa, dar nu e prea târziu să mor.

— Este exact invers, Fatma. Nu este prea târziu să-ţi schimbi viaţa, dar e mult prea târziu să mori.

— Prea târziu să mor?

Şi-a întors capul şi m-a privit.

— Nu înţeleg.

— Dă-mi voie să-ţi spun o poveste. Ai auzit de Baraba?

— Vă referiţi la ucigaşul care era închis odată cu Iisus?

— Da, la el. Era obiceiul la evrei să elibereze un întemniţat la fiecare praznic al Paştelui. Pilat i-a întrebat pe iudei pe cine să elibereze – pe Iisus sau pe Baraba?

— Îmi amintesc. Şi l-au ales pe Baraba.

— Aşa-i. Acum imaginează-ţi. Baraba era liber şi se plimba pe străzile Ierusalimului în Vinerea Mare; deodată vede mulţimea de oameni îndreptându-se spre Golgota şi îi urmează. Când ajunge acolo, pe cine crezi că vede?

— Pe Iisus pe cruce!

— Ţi-ai învăţat bine lecţia la şcoala din sat.

— Am auzit povestea deseori, dar n-a însemnat mai nimic pentru mine.

— Acum ascultă. Baraba l-a recunoscut pe tovarăşul său de închisoare. Dintr-odată, i-a trecut prin minte: „Dacă Iisus nu atârna

acolo sus, pe cruce…” – poţi să continui tu fraza, Fatma?

— Atunci aş fi fost eu în locul Lui, spuse Fatma.

— Da, Fatma, ai fi tu. Şi eu. Amândoi am fi în locul Lui. Din nou tăceam şi priveam apa care făcea vârtejuri.

— Continuaţi povestea, spuse după un timp, din nou, fără să se uite la mine.

— Imaginează-ţi ce ar fi putut gândi Baraba. E nedrept să moară El. În definitiv, eu sunt ucigaşul, nu El. Eu am meritat moartea, nu El. Tot ce pot face acum este să mă sinucid. Ce părere ai?

— Ar fi fost nebun.

— Exact, întocmai cum ai fi tu, dacă te-ai arunca în apă. E prea târziu, Fatma. Moartea pe care ai meritat-o tu, a suferit-o deja Iisus. De la moartea Lui pe cruce, fiecare sinucidere vine prea târziu. Este inutilă. Tu eşti liberă. Liberă ca Baraba.

— Liberă?!

S-a întors şi m-a privit drept în faţă, rezemându-se cu spatele de balustradă. Apatia dispăruse. În ochi i se putea citi deznădejdea.

— Liberă? Sunt liberă? Un râs scurt, amar. Sunt întemniţată, pastore. Uşa s-a închis în spatele meu, o uşă fără mâner.

— De aceea ai plecat din biserică aşa repede?

— Da, mi-aţi luat ultima picătură de speranţă.

Am închis ochii. Ce făcusem? Ce fel de mesager fusesem?

— Am intrat în cort şi când am fost înăuntru am aflat că nu avea vârf. Înăuntru ploua. Dar nici nu mai puteam ieşi. Atunci am avut sentimentul oribil că sunt închisă înăuntru. Doream să ies pe oriunde. Să sar. Oriunde.

Stăteam în faţa ei cu ochii închişi. M-am cutremurat…

— Fatma, eu…

— Ce contează dacă sunt căsătorită sau nu? „După aceea ei formează un cuplu, aţi spus dumneavoastră. În ciuda voinţei lor”. Eu sunt cuplată în ciuda voinţei mele.

A început să strige de disperare şi mânie uitând de sine.

— Sunt însemnată, trupul meu are imprimat pe el un semn din naştere. Aşa aţi spus dumneavoastră. Sunt însemnată, însemnată, însemnată! Nu numai de John, ci de cel puţin şase înaintea lui. Uşa mi-e de şase ori închisă. Sau sunt poate şase uşi şi nu e nimeni să spargă zăvoarele.

Un singur trup, da, un singur trup, a continuat Fatma. Dar nu cu tot „ce sunt şi ce am” eu, ci doar cu trupul acesta amărât, murdar şi blestemat. „Nu poţi divorţa de propriul tău trup”, aţi spus dumneavoastră. Foarte bine, nu pot. Nu sunt căsătorită, dar nici nu pot divorţa.

Legea ucide, m-am gândit eu. Legea omoară. Dacă ar fi sărit de pe acest pod, ar fi fost vina mea, nu a lui John. Tu, Cel care m-ai trezit în noaptea asta, dă-mi cuvântul potrivit. Pe acest pod, între cer şi pământ, între două maluri de râu, între viaţă şi moarte, dă-mi cuvântul Tău.

— Fatma, biserica era plină de tineri. Ei încă nu şi-au construit corturile. Trebuia să-i previn, să-i salvez de la o soartă ca a ta. Mesajul acesta nu era pentru tine.

— Dar care este mesajul meu?

Se întoarse iar, rezemându-se de balustradă.

— Că Dumnezeu poate să deschidă uşa pe dinafară, indiferent dacă este vorba de una, şase sau o sută de uşi.

— Divorţându-mă de propriul trup?

— „Pentru oameni este cu neputinţă, dar nu pentru Dumnezeu; toate lucrurile sunt cu putinţă pentru Dumnezeu”.

— Şi cum ar putea să facă El imposibilul pentru mine?

— Nu ţi-am spus încă sfârşitul poveştii. Baraba şi-a dat seama că dacă Iisus nu ar fi atârnat acolo, el ar fi fost în locul Lui. Baraba nu s-a oprit la atât. S-a întors. Având crucea în spate şi lumea în faţă, a spus: „Fiindcă El a murit pentru mine, vreau să trăiesc pentru El”.

Fatma nu spunea nimic. Aşteptam. Apoi mi-am amintit Ioan 8: 11:

— Iisus i-a zis femeii adultere: „Nici eu nu te osândesc. Du-te şi să nu mai păcătuieşti”.

— Unde să mă duc?

— Ai citit Psalmul 27, cum ţi-am spus la telefon?

— Da, şi mi-am găsit versetul.

— Poţi să-l spui?

— „Căci tatăl meu şi mama mea mă părăsesc”. Pentru mine totul e răsturnat. Nu cum aţi spus dumneavoastră în prelegere, nu eu sunt cea care i-a părăsit pe tata şi pe mama. Ei m-au părăsit.

— Nu m-am gândit la versetul acesta pentru tine. Dar dacă l-ai

citit, atunci trebuie să asculţi şi cum se termină versetul. „Căci tatăl meu şi mama mea m-au părăsit, *dar Domnul mă primeşte*”.

— Dar unde este Domnul?

— Chiar acum eu sunt mesagerul Lui şi în Numele Lui lasă-mă să-ţi spun versetul care m-a întărit mult ieri şi care am socotit că ar fi bun şi pentru tine:

Căci El mă va ocroti în coliba Lui, în ziua necazului, mă va ascunde sub acoperişul cortului Lui şi mă va înălţa pe o stâncă. (Ps. 27: 5)

— Nu, a răspuns ea, versetul din Ieremia e mai bun pentru mine „Cortul îmi este dărâmat, toate funiile îmi sunt rupte; fiii mei m-au părăsit, nu mai sunt…” Amintiţi-vă: i-am avortat, i-am ucis. „N-am pe nimeni care să-mi întindă funiile din nou sau să-mi ridice pânzele”.

— Şi totuşi este cineva, Fatma, însuşi Dumnezeu este cortul tău.

— Credeţi că pot avea un cort, chiar trăind singură, nemăritată?

— Da, un cort întreg, impermeabil, cu vârf şi tot ce e necesar, un adăpost unde să te poţi ascunde în ziua necazului.

S-a întors din nou spre balustradă, dar fără să se uite jos, în apă.

Ochii ei priveau râul în depărtare. Cerul african senin şi întunecat făcea loc unui cenuşiu delicat, primul semn al unei zile noi.

— Nu pot intra în cortul lui Dumnezeu cu toate păcatele mele. L-am uitat, L-am lăsat afară, departe de viaţa mea.

— El nu te-a uitat pe tine şi îţi va ierta păcatele.

— Cum puteţi spune aşa ceva fără să-mi cunoaşteţi păcatele?

— Pot, în mod absolut, fără să le cunosc.

— Şi când mi le va ierta Dumnezeu?

— E ca şi când ele nici n-ar fi existat.

— Nu pot să cred aşa ceva. Nu acum. Daţi-mi timp să mă gândesc. Ajutaţi-mă să-mi construiesc cortul.

— Te voi ajuta.

— Nu pot să merg acasă acum. Mă tem.

— Atunci propun să mergem mai întâi acasă la pastorul Daniel, i-am făcut semn lui Maurice. A pornit motorul maşinii şi a venit până

în locul unde stăteam noi. Am așezat-o pe Fatma în față, lângă el, și eu am urcat în spate.

— Scuză-mă că te-am făcut să aștepți, am spus.

— Nicidecum. Am fost și eu ocupat, veni răspunsul lui Maurice.

— Am simțit acest lucru, Maurice; munca ta n-a fost în zadar. Maurice conducea liniștit, aruncând doar din când în când câte o privire pasagerei tulburate ce stătea lângă el.

Când am ajuns acasă la pastorul Daniel, am găsit un mic anunț pe ușă, scris, evident, de Esther, care suna cam așa: „Vă rugăm, dragi prieteni, dacă e posibil, căutați-ne între orele 8 și 9 dimineața și 5 și 6 seara”. Acum era 5 – 6 dimineața. Încă o dată trebuia să acționez împotriva sfatului pe care i-l dădusem lui Daniel.

Am bătut la ușă mult timp. N-au răspuns până când Maurice n-a bătut în oblonul de ia dormitor.

— Cine e?

— Câțiva musafiri matinali atât de indisciplinați, încât nu pot respecta orarul biroului vostru.

— Walter!

Daniel a deschis ușa după ce și-a îmbrăcat rapid halatul.

— Te-ai și sculat?

— Schimbul de noapte, spuse Maurice.

Daniel și-a întors privirea de la mine la Fatma, de la Fatma la Maurice. Într-adevăr, eram un grup cu o înfățișare ciudată.

— Veniți înăuntru.

I-am explicat pe scurt situația. Apoi ne-am gândit cine ar fi potrivit să-l anunțe pe John. Fatma a refuzat. Daniel s-a oferit, dar Fatma se temea că John și-ar da seama unde este ea. A stăruit pe lângă Daniel să nu-i spună.

— Cred că nici eu n-aș fi cel mai potrivit să-i telefonez, am spus. Cel puțin, nu vreau să vorbesc cu el până nu se hotărăște Fatma. E foarte supărat pe mine. Fatma, i-ai spus ceva de conversația noastră la telefon?

— Nici vorbă!

— Dar știa ce ți-am spus despre mâinile lui murdare.

— A înregistrat convorbirile noastre.

— Toate?

— Da.

— Chiar şi aceea când m-ai sunat în casa parohială?

— Da. Am descoperit ieri după-masă că avea un casetofon conectat la telefon. Mă temeam să nu mă bată când va veni acasă. Am sărit pe fereastră şi am mers la biserică înainte de a veni el de la serviciu. Dar atunci când v-am auzit vorbind de uşa fără mâner, pe dinăuntru, m-am simţit şi mai încuiată decât dacă aş fi fost acasă şi mi-am pierdut orice speranţă. N-am putut merge la John, nici la părinţi şi nici la dumneavoastră.

Atunci Maurice hotărî să-l sune el pe John, dar nu răspunse nimeni.

Esther a venit şi ea în cameră, aducându-şi şi bebeluşul care tocmai se trezise, i-am prezentat-o pe Fatma.

— Lată o fată foarte obosită. Are de luat o hotărâre decisivă, dar pentru asta are nevoie de linişte. Totuşi, mai întâi trebuie să mănânce ceva şi apoi să doarmă.

— Poate să se odihnească în camera noastră de oaspeţi, spuse Esther.

— După ce se va odihni, aş dori să discuţi cu ea, Esther. Daniel a zâmbit înţelegător, iar Esther a fost de acord.

— Când vine soţia dumneavoastră? întrebă.

— La ora 4 după-masă, dacă avionul ajunge la timp.

— Bun, eu şi Esther te luăm la 3 şi, dacă vrei, putem servi cina toţi patru la restaurantul aeroportului, a spus Daniel.

Am fost de acord, apoi am plecat cu Maurice.

La început Maurice a fost foarte tăcut. Apoi m-a întrebat.

— Ai mai avut vreodată convorbirile telefonice înregistrate?

— Nu, Maurice, niciodată nu m-am gândit la această posibilitate.

— Poate că avea nevoie de acea critică cu privire la înfăţişarea lui. Poate că i-a prins bine.

— Maurice, dacă n-aş crede că Dumnezeu se poate folosi şi de greşelile noastre, ar trebui să abandonez această muncă. Acelaşi lucru este adevărat şi în privinţa comparaţiei pe care am făcut-o cu uşa fără mâner pe dinăuntru. Era foarte bună, şi totuşi, pentru Fatma, în acel moment, a fost rea.

— Dar Dumnezeu a folosit-o pentru Fatma, spuse Maurice.

— Asta este ceea ce numim „har”, Maurice. E ca un joc de

biliard. Chiar dacă noi aruncăm mingea într-o direcţie greşită, Dumnezeu o expediază înapoi, ca să ajungă în cele din urmă unde trebuie, în plasă.

Am ajuns la hotel. Maurice, cu politeţea lui africană, m-a condus până în hol. N-a spus nimic. Simţeam că era preocupat de ceva. În hol era John. Părea tras la faţă şi avea ochii împăienjeniţi. Dar era îmbrăcat într-un costum.

Ne-am salutat, apoi i-am povestit tot ce s-a întâmplat. I-am dat timp să se gândească. Mi-am dat seama că se luptă cu el însuşi. În cele din urmă a spus:

— Vreau să vă spun un singur lucru. Fatma este liberă să facă ce vrea. Poate sta cu mine sau poate pleca.

— Mulţumesc, John, mă bucur să te aud spunând asta.

I-am promis că-l voi ţine la curent cu privire la ce va face Fatma. Spuse un „la revedere" rece, dar cel puţin a plecat în pace.

În timp ce-l priveam părăsind hotelul, nu m-am putut abţine să nu-mi fie milă de el. Cine ştie care este povestea vieţii lui? Poate a avut neplăceri în Europa. Poate o neînţelegere cu patronul sau o logodnă desfăcută. Poate un copil în afara căsătoriei sau un divorţ. Sau poate n-a divorţat şi a crezut că distanţa va rezolva problema. Dar distanţa nu rezolvă niciodată nimic, nicio problemă, nici chiar dacă ea ar fi sub semnul misionar. M-am întors la Maurice, care era însă cufundat în gândurile lui, şi i-am mulţumit din nou pentru ajutor. Ne-am spus „noapte bună" sau „bună dimineaţa". Când am mers după cheie, am rugat telefonista să nu-mi dea legătura cu nimeni până la amiază, fiindcă am nevoie de somn.

— Dar vă rog, din politeţe, explicaţi-le că m-am trezit la ora 3 în dimineaţa aceasta. Cei mai mulţi din cei care mă caută sunt oameni cu necazuri.

— Care este munca dumneavoastră, domnule?

— Încerc să-i ajut pe oameni în necazurile lor.

Am avut sentimentul că dorea să mai spună ceva, dar funcţionarii de la recepţie ne ascultau atenţi. Aşa că mi-a promis că va face tot ce-i va sta în putinţă, apoi şi-a reluat locul la centrala telefonică.

Am urcat în cameră şi am adormit imediat.

Capitolul VIII

Era exact ora 12 când m-a trezit telefonul.

— Îmi pare rău că trebuie să vă trezesc, dar vă caută cineva la telefon.

— Nicio problemă. Au fost multe telefoane pentru mine?

— Da, au fost. Şi mai sunt şi doi tineri aici în hol care vă aşteaptă de la ora 10. Vor să vorbească cu dumneavoastră. Spun că se numesc Timotei şi Miriam.

— Vă rog, spuneţi-le să aştepte până voi mânca puţin. Apoi îi voi vedea.

— Bine, domnule. Şi încă ceva. Aş putea să stau şi eu de vorbă cu dumneavoastră?

— Desigur. Vreţi să veniţi sus?

— Regulamentul hotelului interzice personalului să intre în camerele oaspeţilor. Va trebui să discutăm prin telefon.

— La ce oră terminaţi serviciul?

— La 11 seara.

— Foarte bine. Aţi putea să mă sunaţi în seara aceasta, înainte de a pleca? A fost de acord, apoi mi-a dat legătura.

Era Esther. Mi-a spus că Fatma s-a odihnit şi că a discutat mult cu ea. Nu se hotărâse ce să facă. Încă se lupta cu sine însăşi.

— I-am spus că deocamdată poate să stea la noi.

— Minunat, Esther, mulţumesc. Îmi aminteşte de alte cazuri de sinucidere. S-ar fi găsit o soluţie şi pentru ei, dacă ar mai fi aşteptat cel puţin o zi. Desigur, faptul că stă la voi nu este o soluţie, nu acoperă cea mai adâncă nevoie a Fatmei. Dar nu pot înţelege un lucru, Esther. Am citit foarte mult despre „familia lărgită din Africa”. Dar când ajunge cineva într-o împrejurare critică cum este aceasta, se pare că nu există niciun suflet care să o ajute.

— Familia lărgită nu mai funcţionează decât la sate, nu şi în oraşe.

— Dar Fatma spunea că vrea să invite la nunta ei vreo trei-patru sute de persoane.

— E o diferenţă între a invita pe cineva la nuntă şi a avea nevoie de ei pentru ajutor.

— E adevărat, dar ea îi numeşte „prieteni”. Nu s-ar găsi oare

niciun prieten adevărat printre ei? Asta nu pot eu să înţeleg.

— Voi încerca să vorbesc cu Fatma despre asta. Cunosc acest oraş destul de bine – nu este o problemă uşoară. Dar ce voiaţi să spuneţi prin faptul că, stând la noi, nu este împlinită cea mai adâncă nevoie a Fatmei? Care este cea mai mare nevoie a ei? Oare căsătoria?

— Nu, nu neapărat.

— Atunci viaţa sexuală? Credeţi că a devenit atât de senzuală încât să nu mai poată trăi fără relaţii sexuale?

— Nu cred. Este mai degrabă dezamăgită şi plictisită de viaţa sexuală.

— Atunci ce caută?

— Un loc.

— Dar i-am oferit un loc în căminul nostru.

Tipic, am gândit eu. Este foarte greu pentru cei căsătoriţi să înţeleagă problemele celor necăsătoriţi.

— Propunerea voastră este foarte bună, Esther. Deocamdată, este cel mai bun lucru pe care i l-aş putea dori Fatmei. Dar nu asta vreau să spun prin „loc”. Ea are nevoie de un loc căruia să-i aparţină şi care să fie al ei, unde să fie numele ei pe uşă şi să aibă mobila ei. Un loc unde să fie „acasă” şi care să poată constitui un refugiu – un refugiu şi un loc pentru alţii. Cred că ea a căutat toată viaţa un astfel de loc, dar nu l-a găsit niciodată. S-a gândit că-l va găsi atunci când s-a lăsat poftită înăuntru de bărbaţi. Dar tot ce a găsit a fost un pat, nu un loc. Lipsa unui loc este unul din motivele principale ale sinuciderii.

Esther s-a gândit puţin. Apoi a spus:

— Cu alte cuvinte, dacă nu s-ar căsători cineva cu ea, n-ar deveni niciodată fericită.

Încă nu înţelesese.

— Nu neapărat, am spus cu răbdare, există multe perechi căsătorite, care nu-şi găsesc niciodată adăpost în propriul cămin. Şi există oameni singuri care au un refugiu, care sunt un refugiu. Când îi vizitezi, simţi că ai intrat într-un adăpost.

— Şi Dumnezeu? Unde este locul lui Dumnezeu în toate acestea? Nu credeţi că nevoia cea mai mare a Fatmei este Dumnezeu?

— Ba da, doamnă soţie de pastor.

— Dar ați spus că cea mai mare nevoie a Fatmei ar fi un loc.

— Este același lucru. Dumnezeu este singurul adăpost. Acela care găsește un adăpost, îl găsește pe Dumnezeu. Și cei care-L găsesc pe Dumnezeu, găsesc un adăpost. Indiferent unde se află, dacă sunt singuri, ori căsătoriți.

— Trebuie să meditez la lucrul acesta; cred că noi avem nevoie de instruire nu numai pentru căsnicie, ci și pentru celibat, spuse Esther.

— Da, sunt de acord din toată inima. Ce face Fatma acum?

— Scrie. Nu știu ce. N-am întrebat-o.

— Bine.

— Dar dacă vrea să se întoarcă la John?

— Las-o să meargă.

— Și dacă mă roagă să merg cu ea să-și ia lucrurile?

— Bine-nțeles că vei merge cu ea.

— Dar eu…

— Și încearcă în același timp să discuți și cu John. Și el are nevoie de ajutor. Ești persoana cea mai potrivită pentru a-l ajuta. Pentru mine ușa e închisă în cazul lui. Eu am dat greș.

— Dar, pastore, niciodată n-am făcut așa ceva. Nu sunt pregătită pentru asta.

— Folosește doar intuiția ta feminină, căci, chiar dacă ai avea multă pregătire, nu te-ar ajuta prea mult fără intuiție. Consilierea este o artă, nu o știință.

— Dar eu sunt un zero complet.

— Așa sunt și eu. Amândoi suntem zero, Esther! Nimeni nu e mai bine convins de asta decât mine, după cele petrecute azi-noapte. Dar este tocmai starea în care Dumnezeu ne poate folosi. El este acel Unu din fața lui zero.

— Ei bine, mulțumesc, frate zero.

— Mulțumesc, soră zero. Și Dumnezeu să te binecuvânteze când mergi la John.

Am închis telefonul înainte să mai spună ceva. După ce mi-am terminat prânzul, Timotei și Miriam au intrat în cameră. Aveau o înfățișare diferită. Păreau să fie mai siguri pe ei. Timotei a fost primul care a vorbit, după ce s-au așezat amândoi pe canapea. Evident, plănuiseră asta.

— Am stat de vorbă, spuse el.

— Unde?

— Acasă la fratele meu.

— Deci, la urma urmei, mai există locuri unde să puteţi vorbi.

— Da, spuse râzând. Am discutat şi am ajuns la concluzia că Miriam n-a avut dreptate întru totul când a spus că am intrat în triunghi prin viaţa sexuală. Adevărul este că noi am intrat şi prin unghiul dragostei. Am făcut un fel de navetă între cele două. Ştiţi, noi formăm un caz aparte, un caz de mijloc.

— Presupun că nouăzeci şi cinci la sută din noi suntem cazuri de mijloc.

— La începutul prieteniei noastre cred că a fost dragoste, dragoste naivă. Astfel, aşa cum aţi spus dumneavoastră, am intrat prin uşa dragostei. Dar apoi, odată ce am fost înăuntru, ne-am dus la unghiul sexului. Destul de curând, aproape că am uitat cum am ajuns înăuntru. Cum să vă spun? Am devenit un singur trup, dar nu complet. Ne-am împărtăşit trupurile, dar nu şi minţile. De îndată ce ne-am dat seama, am încercat să trecem înapoi, la dragoste, dar n-am mai găsit uşa.

— M-am temut să zic „nu”, spuse în cele din urmă Miriam. M-am gândit că a iubi înseamnă a nu spune niciodată „nu”. Şi mi-a fost ruşine să roşesc.

— Tu eşti capabilă să roşeşti, am exclamat eu. Am observat ieri, când ai vorbit despre lucruri care nu sunt chiar atât de plăcute.

— Îţi voi respecta „nu”-urile şi roşelile, spuse Timotei pe un ton nou de asigurare în voce.

— În regulă, am spus, acesta este diagnosticul. Care este terapia?

— Avem două întrebări, răspunse Timotei. Mi-a fost din nou clar că pregătiseră cu grijă discuţia. Prima întrebare este – credeţi că din cauza diferenţei de vârstă, de şcoală, de caracter, căsătoria noastră va da greş oricum?

— N-aş spune lucrul acesta. Nu în orice caz. De fapt, cred că ar putea fi o adevărată mărturie, dacă ar avea succes.

— Ce vreţi să spuneţi?

— Ar fi evident pentru oricine că relaţia voastră nu este o căsătorie stil „grădină” unde soţul îşi domină soţia şi o respectă

numai pentru că este născătoare de copii. Miriam nu va juca niciodată rolul unei grădini. Ea se va căsători ori ca partener, ori nu se va căsători deloc. Oamenii din jurul vostru vor observa aceasta. Asta înţeleg eu prin „mărturie”. Am făcut o pauză.

— Dar… spuse Timotei.

— Dar ce?

— Aţi spus că nu credeţi că o astfel de căsătorie ar da greş în *orice caz* şi că *ar putea* fi o mărturie dacă *ar avea* succes. Deci, trebuie să existe un „dar”.

Am râs.

— E adevărat, dacă Miriam nu va avea destul tact şi discreţie, ci va juca în schimb cartea superiorităţii, iar dacă tu nu vei avea destulă abnegaţie şi smerenia de a accepta ca ea să fie uneori în frunte, atunci căsătoria voastră va fi în pericol. Acestea pot deveni paiul care frânge spatele cămilei. Oricum, va fi nevoie de un efort special.

— Dar credeţi că am putea-o face? a întrebat Timotei nerăbdător, în timp ce Miriam i-a atins mâna.

— Să fii conştient de pericol şi să-l priveşti în faţă, înseamnă să câştigi bătălia pe jumătate. Totuşi, e nevoie de mult mai mult decât atât ca să realizezi extraordinarul.

— Dar noi nu suntem decât nişte oameni obişnuiţi. Nu e nimic extraordinar în noi.

— Voi nu sunteţi extraordinari, dar poate că Dumnezeu vrea să facă ceva extraordinar cu voi.

— Credeţi că, fiind creştini, ne-am putea încumeta la aşa ceva? conchise Miriam.

— Cred că factorul decisiv va fi calitatea vieţii pe care o veţi trăi în Dumnezeu.

Tăceau.

— Aceasta ne conduce la cea de-a doua întrebare. Timotei a fost cel care a reluat conversaţia. E oare posibil să o luăm de la capăt?

— Ce vrei să spui?

— Să pornim de la zero, ca şi cum niciodată n-am fi intrat în triunghi. Să ne apropiem încet de uşa dragostei, şi apoi de acolo să înaintăm în ambele direcţii, fără a sări vreo treaptă.

— El vrea să întrebe, adăugă Miriam în felul ei sincer şi direct, dacă am putea să ne abţinem de la actul sexual de acum până la căsătorie, în ciuda faptului că am mers deja prea departe?

— Cu siguranţă că nu va fi uşor pentru că, odată ce aţi început, ispitele vor fi şi mai mari. Dar nu cred că e imposibil. Cert e că nu veţi putea face acest lucru numai cu putere omenească. E nevoie de har extraordinar – putere extraordinară. Dar am văzut cum alţii au făcut-o, e drept.

— Şi care a fost rezultatul?

— De obicei, relaţia lor a devenit mai profundă. De îndată ce relaţia sexuală a fost exclusă, ei au fost în stare să se cunoască mult mai în profunzime. Da, desigur, s-au ajutat unul pe altul.

— Cum ne putem ajuta noi unul pe altul? întrebă Miriam.

— Evitaţi anumite situaţii. Renunţaţi, de exemplu, la plimbările cu maşina noaptea. Ieşiţi împreună cu alte cupluri. Fiţi cinstiţi, nu pretindeţi că ceva e plăcut, dacă nu e aşa.

— Nu va conduce aceasta la stări de tensiune?

— Cu siguranţă că da. Şi ce dacă? Multe probleme sexuale se ridică în zilele noastre deoarece oamenii cred că trebuie să evite cu orice preţ durerea, renunţarea şi tensiunea. Eu cred că tensiunea este ceva pozitiv. Ţine de maturizare şi de creştere. Într-o zi va trebui să învăţaţi să trăiţi sub tensiune – momentul potrivit pentru a învăţa este înainte de căsătorie.

— Tensiunea se menţine şi în căsnicie?

— Da, se menţine. Cei care nu au învăţat să trăiască sub tensiune înainte de căsătorie, vor intra în criză în timpul căsniciei. Tensiunea există între toate cele trei unghiuri ale triunghiului, între sexualitate şi dragoste, între dragoste şi cununie şi între cununie şi actul sexual. Este acelaşi lucru ca şi în cort. Rămâne impermeabil atâta timp cât prelata este întinsă între ţăruşi. De îndată ce tensiunea dispare, cortul se prăbuşeşte.

Timotei şi Miriam nu mai ziceau nimic. Şi-au luat la revedere şi au plecat ţinându-se de mână.

Daniel a venit şi m-a luat la aeroport. Când am trecut împreună pe la recepţie, telefonista din centrala telefonică a ridicat capul şi m-a salutat din priviri. Am salutat-o şi eu, dând din cap. Dintr-odată, mi-am amintit că n-am rezervat nicio cameră pentru Ingrid. L-am

întrebat pe recepţioner dacă aş putea să fac un schimb cu o cameră cu două paturi. El exclamă cu părere de rău că toate sunt ocupate pentru sfârşitul săptămânii.

— Dacă aţi fi întrebat ieri sau cel puţin azi-dimineaţă.

— Cu adevărat, mi-e ruşine, Daniel, iată că am fost aşa de ocupat discutând despre căsătorie şi părtăşie, încât am uitat să reţin o cameră pe care s-o pot împărţi cu soţia mea.

Recepţionerul mi-a oferit o cameră cu un singur pat, la acelaşi etaj, tocmai în celălalt capăt al holului, şi am hotărât s-o reţin.

— Vom arăta ca şi cum n-am fi în relaţii bune, am spus. Daniel m-a mângâiat:

— Există avantajul de a putea întreţine discuţii separat. A fost binevenită astăzi camera noastră de oaspeţi, întrucât Esther a avut unde să vorbească cu Fatma.

Esther ne aşteaptă în maşină. Am întrebat cine a avut grijă de copii cât timp a discutat cu Fatma şi în timpul lungii noastre convorbiri telefonice de la amiază.

— Soţul meu, răspunse cu mândrie. Daniel oftă zgomotos.

— Suferi, frate?

— Teribil! Dacă o ţin tot aşa, nu ştiu unde voi ajunge, glumi el. Apoi schimbă tonul. Serios, Walter, Esther este cu totul altă fiinţă de când a început să participe la lucrare. Am o soţie nouă.

— Cine are grijă de copii acum?

— Fatma s-a oferit să se ocupe de ei, ca să pot merge cu tine şi cu Daniel la aeroport.

În timp ce ne îndreptam spre aeroport, Daniel s-a interesat dacă nu cumva am discutat şi cu telefonista de la hotel.

— Am încercat să sun dimineaţa după 9 şi telefonista mi-a spus cu o voce blândă, amabilă: „Domnule, ştiu că sunteţi un om cu necazuri. Dar, vă rog, nu vă pierdeţi speranţa. Doctorul doarme acum şi nu pot să-l trezesc înainte de amiază. Însă sunt sigură că vă va ajuta dacă-l veţi suna din nou la amiază”.

Top trei am râs din toată inima.

— Într-adevăr, i-am spus să fie drăguţă cu toată lumea care mă sună, dar cine ar fi putut crede că vei fi primul „client”? M-au sunat mulţi azi. Nu înţeleg de ce nu’s. – a găsit nimeni să înceapă în acest oraş un serviciu de consiliere prin telefon. Între timp am ajuns la

aeroport şi am aflat că avionul cu care urma să vină Ingrid avea o întârziere de o jumătate de oră.

Pe când aşteptam, Daniel şi Ester au comentat prelegerea mea din seara precedentă.

— Aseară am discutat despre triunghiul cu linii oblice, începu Daniel, şi despre spaţiul gol creat în felul acesta, „vidul în relaţii”, cum ai spus tu. Dar noi cunoaştem multe cupluri logodite cărora nu li se potriveşte această descriere. Situaţia lor este diferită. Ei se cunosc de multă vreme, sunt siguri de dragostea lor. Şi-au dovedit mereu fidelitatea. Au luptat în multe crize împreună. Pas cu pas, au crescut în manifestările dragostei şi în acelaşi timp în responsabilitate unul faţă de celălalt. Dar, datorită unor împrejurări exterioare, nu pot să se căsătorească încă. Poate nu au unde să locuiască sau sunt încă ocupaţi amândoi cu studiile, studenţi, de exemplu. De fapt, nu există vid, ci doar un spaţiu foarte mic care îi desparte de nuntă şi unirea fizică deplină. Cazul lor ar fi cam aşa:

Daniel şi-a luat o carte de vizită din jachetă şi a desenat un triunghi cu linii paralele unde numai ultima linie este uşor oblică.

cununie dragoste sexualitate

Apoi a explicat mai departe:

— Aceste cupluri spun: „Nu este vina noastră că trebuie să ne începem căsătoria înainte de nuntă. Suntem forţaţi de împrejurări. Ştim că nu este bine, dar nouă ni se pare că dintre două rele, acesta este cel mai mic. Ne-am asumat acest risc care este mai bun decât pericolul de a ne refuza dorinţele naturale, de a deveni încordaţi, nervoşi şi, poate, de a ne pierde unul pe altul. În mod sincer, Walter, când îi aud vorbind, trebuie să recunosc că au dreptate într-un fel. Aşteptând atâta timp, pot tulbura acţiunea dinamică a forţelor mai mult decât dacă s-ar dărui unul altuia înainte de nuntă.

— Într-adevăr, pe cât este de dificil acest caz, pe atât este de disputat, am răspuns. Nimeni din afară nu are dreptul să-i judece sau să-i condamne.

— Dar nu pretind unii că viaţa sexuală premaritală face căsătoria mai fericită? vru să ştie Esther.

— Eu unul, am răspuns, n-am auzit de niciun cuplu care să fi

pretins vreodată că şi-ar fi ratat căsnicia pentru că nu au consumat-o înainte de nuntă. Cunosc câteva cupluri care ar spune că viaţa sexuală premaritală n-a făcut niciun rău căsătoriei lor. Dar cunosc mult mai multe cupluri care, privind înapoi, văd lucrurile într-o lumină diferită, cu toate că şi-au început căsătoria înainte de nuntă, cu cele mai bune argumente.

— Am citit cartea ta *Am iubit o fată*. Sunt François şi Cecilia printre cei din această categorie? întrebă Daniel.

— Aşa cred. Amândoi au crezut că preţul mare pentru mireasă pe care François nu l-a putut plăti justifică saltul peste micul spaţiu din mijlocul triunghiului.

— Cred că astăzi ei şi-ar dori să fi aşteptat atunci.

— Ce ai spune unui astfel de cuplu?

— Ei bine, mai întâi de toate, aş discuta şi aş analiza cu ei toate motivele de a nu se căsători. Uneori, adevăratul motiv este falsa mândrie. Sunt prea mândri ca să înceapă căsnicia doar cu o masă şi cu un pat. De ce nu? Este chiar bine să se mulţumească cu puţin la început. Le-aş spune: dacă începeţi de la temelie, puteţi merge apoi numai în sus.

— Deci i-ai încuraja să înceapă într-o cămăruţă închiriată, cu un reşou în loc de aragaz?

— Cred că a amâna nunta doar din cauză că cei doi nu au o mobilă de dormitor nouă este o prostie.

— Necazul este că mulţi membri ai bisericii noastre nu se căsătoresc deoarece nu-şi pot permite haine de nuntă – costumul negru pentru mire şi rochia de saten pentru mireasă. Alţii amână deoarece trebuie să facă o nuntă tradiţională care costă foarte mult.

— Aceasta mă convinge şi mai mult că trebuie să încurajăm nunţile simple, am exclamat eu. Doi tineri logodiţi care şi-au încercat dragostea şi credinţa o perioadă suficientă, trebuie să fie încurajaţi de familiile lor să facă nunta cât mai curând posibil.

— Şi dacă nu e posibil? insistă Daniel.

— Atunci trebuie să le atrageţi atenţia asupra faptului că, deşi prin unirea lor fizică pot rezolva o problemă – aceea a relaxării tensiunii lor sexuale – apar în schimb multe altele.

— Şi care sunt principalele probleme ale unui asemenea cuplu? întrebă Esther.

— Cuplului trebuie să i se reamintească faptul că nu mai există cale de întoarcere. Începând din ziua aceea uşa turnantă este fixă. De asemenea, dacă o pereche nu are un loc al ei, adaptarea este dificilă. Fata este cea care suferă mai mult decât tânărul din cauza lipsei de adăpost şi s-ar putea ca aceasta s-o împiedice să ajungă la o deplină satisfacţie sexuală.

— Ce credeţi despre anticoncepţionale? întrebă Esther.

— De cele mai multe ori, tinerii nu se gândesc la asta decât după ce încep. Curând însă îşi dau seama că nu există nicio soluţie perfectă pentru această problemă şi că trebuie făcut un compromis în cazul fiecărei metode. Nu e uşor să vină în contact unul cu altul fără a trăi împreună.

În sfârşit, avionul lui Ingrid sosi. Se iviră primii pasageri. Apoi mi-am zărit soţia. Dreaptă şi demnă ca o regină, cobora încet scările. Purta un costum maro deschis cu o eşarfă verde în decolteu. Culorile ei preferate, am gândit eu.

În timp ce o priveam, parcurgând cu paşi mărunţi, măsuraţi, distanţa dintre avion şi clădire, legănându-şi braţele lungi, care trădau descendenţa ei suedeză, m-am simţit mândru că sunt căsătorit cu această doamnă fascinantă. Daniel tăcea.

Faţa lui Ingrid era proaspătă şi strălucea în timp ce ne făcea cu mâna. E de necrezut ca aceeaşi persoană să fi scris o scrisoare aşa de apăsătoare acum câteva zile, mi-am zis. Am aruncat o privire la bagajul din mâna ei şi am sperat în taină ca ea să-şi fi amintit ceea ce eu uitasem: cadouri pentru Daniel şi Esther.

După ce ne-am salutat toţi cu afecţiune, ne-am îndreptat spre restaurantul aeroportului. Ne-am aşezat toţi patru în jurul unei mese *şi* am comandat meniul. În timp ce aşteptam, Ingrid a împărţit cadouri pentru fiecare: o bluză pentru Esther, o cravată pentru Daniel, un calendar mare cu fotografii colorate ale Alipilor austrieci pentru căminul lor şi mici jucării pentru copii. Surpriza cadourilor a spart repede gheaţa. În scurt timp vorbeam ca vechi prieteni. Am apreciat uşurinţa cu care Ingrid a legat prietenia.

Când ei au descoperit că ea e americană prin naştere, au vrut să ştie dacă oamenii din Statele Unite au aceleaşi probleme ca şi africanii, dacă au nevoie tot atât de mult de triunghiul căsătoriei, aşa cum au ei nevoie. Daniel spunea că a citit despre cluburile din Statele

Unite unde domneşte deplina libertate sexuală. Soţul şi soţia merg acolo împreună, împerechindu-se cu oricine altcineva, fără să se implice emoţional, iar apoi pleacă din nou acasă ca soţ şi soţie. Dar conducătorii acestor cluburi au observat că un cuplu nu poate continua mult timp aşa. Se pare că ceva în ei începe să protesteze.

— Da, spuse Ingrid, ei consideră aceasta o eliberare de ceea ce numesc „monotonia monogamiei”, dar rezultatul este mai multă pustietate şi singurătate. Americanii au nevoie de triunghi tot atât de mult ca şi africanii. Noi trebuie să arătăm că monogamia poate fi o aventură captivantă, integrând în căsătorie şi viaţa sexuală şi dragostea. Nu există nimic mai searbăd decât adulterul, nimic mai pustiu decât divorţul. Esther avu o idee.

— Ar fi minunat dacă am putea odată să vestim împreună acest mesaj, toţi patru, un cuplu african şi un cuplu american-european, în echipă.

— Da, ar fi nemaipomenit ca africanii să poată auzi acest mesaj din gura unui african, am consimţit eu.

— Dar ar fi şi mai frapant pentru americani şi europeni să audă acest mesaj din gura unui african, adăugă Ingrid.

— Şi eu cred la fel, am spus aruncând o privire plină de înţelegere spre Esther, cu condiţia să fie un zero cinstit. Nici umflându-se, dorind să fie ceva mai mult decât un simplu zero, nici micşorându-se, dorind să fie mai puţin decât atât. Zerourile micşorate vor să pară mai smerite în ochii celorlalţi. Ştii, sentimentele de inferioritate acoperă adesea o mândrie ascunsă.

— Să nu mai îndrăzneşti să dai soţiei mele lecţii de consilier în căsătorie, protestă Daniel în glumă. Apoi se întoarse spre Ingrid. Soţul dumneavoastră a făcut din soţia mea pastor, iar din mine, guvernantă. Dar credeţi-mă, un pastor în familie ajunge.

— Şi ei au aceeaşi problemă pe care o avem noi, Ingrid, am explicat eu. Nicio clipă nederanjaţi, multe mese întrerupte, conflict constant între căsătorie şi lucrare. El are timp să asculte necazurile fiecăruia, dar nu şi pe ale soţiei lui. Sună familiar, nu-i aşa?

Ingrid s-a gândit o clipă, apoi a spus:

— Există doar o singură soluţie: aveţi nevoie de o ascunzătoare. Undeva, în afara oraşului, unde nimeni nu vă poate găsi şi de care să nu ştie nimeni. Acolo ar trebui să mergeţi o dată pe

săptămână, o zi întreagă sau cel puţin o jumătate de zi.

Faţa lui Esther se lumină.

— Ştiu unde am putea merge, spuse ea.

— Unde? vru Daniel să ştie.

— Îţi voi spune când vom fi singuri, a spus ea cu un zâmbet conspirativ pe faţă. Nimeni altcineva nu trebuie să ştie.

— Walter merge uneori la o mănăstire catolică, când vrea să lucreze în linişte, spuse Ingrid.

— Da, e adevărat, am spus eu, şi întotdeauna îi invidiez pe preoţi că nu sunt căsătoriţi.

Esther dori să ştie dacă vorbesc serios.

— Bineînţeles că da, răspunse Daniel în locul meu.

— Cred că fiecare bărbat căsătorit are momente când ar dori să fie singur.

Daniel făcu semn ospătarului pentru nota de plată. A stăruit mult să plătească el. Am avut grijă să nu rănim ospitalitatea lui africană, cu toate că ştiam că la salariul lui mic, acesta era un adevărat sacrificiu.

În timp ce mergeam de la aeroport spre hotel, cele două doamne stăteau pe locurile din spate. Esther îi mulţumi din nou lui Ingrid pentru sfatul ei bun cu privire la ascunzătoare.

— Am citit o carte odată, îmi spuse Daniel în timp ce Ingrid şi Esther discutau, în care autorul interzicea consilierilor să impună soluţii.

— Acesta nu e tot un sfat?

— Da, dar el spune că a da sfaturi înseamnă să-i dirijezi pe oameni. Nimeni n-ar trebui să facă asta.

— Nu poţi să eviţi aşa ceva, Daniel. Să nu direcţionezi este de asemenea un mod de a direcţiona, poate cel mai înţelept mod. Eu sunt de acord cu Paul Tournier care afirmă că nimeni nu poate fi neutru din punct de vedere moral şi că, deşi noi nu declarăm nimic, gândurile şi judecăţile noastre secrete nu scapă intuiţiei celuilalt.1

P. 85.

Paul Tournier, *A Place for You* (Un loc pentru tine), London, SCM Press, 1968.

— Chiar dacă nu spui nimic, el îşi va imagina ce gândeşti şi va pierde mult timp gândindu-se la ceea ce presupune el ca gândeşti. În

felul acesta poate ajunge la concluzii total greşite. Cred că e mai cinstit şi mai puţin periculos să împărtăşeşti sincer celeilalte persoane părerea ta şi apoi, desigur, să-i dai libertatea să o accepte sau nu.

— Dar, Watter, autorul spune că dacă dai sfaturi te asemeni cu un om care stă pe malul râului vorbind cu un altul care e în apă. În loc de asta, ar trebui să sari în apă şi să înoţi cu el.

— Dimpotrivă, am replicat, dacă nu-i dai niciun sfat, stai în afara apei, dar dacă-i dai un sfat, este ca şi cum ai sări în apă. Dacă celălalt acceptă şi îţi urmează sfatul, eşti răspunzător pentru ce urmează. Sunteţi uniţi, înoţi necontenit alături de el.

Am ajuns la hotel şi ne-am luat „la revedere” de la Daniel şi Esther.

— Te rog, sună-mă când ajungi acasă, i-am spus lui Daniel, şi spune-mi ce face Fatma.

Eram bucuros că nu aveam prelegere în seara aceea. Eram încă obosit după seara trecută.

Când am rămas singuri în camera mea, am luat-o pe Ingrid în braţe. Ochii i s-au umplut de lacrimi.

— Este prea mult, spuse ea.

— Cum ai lăsat copiii? am întrebat eu.

— Sunt bine cu toţii. Joi i-am dus pe băieţi înapoi la internat. Ai aici o scrisoare de la David. Am citit rândurile răsfirate ale fiului meu de doisprezece ani. „Azi-noapte am avut un vis ciudat. Am visat că am mers cu tine şi cu mami în Africa şi m-ai întrebat care era deviza mea. M-am gândit puţin şi mi-au venit în minte cuvintele cântecului: «Mergi cu Domnul, tot drumul»”. Această despărţire de copii ne face să-i vedem altfel, am gândit eu, şi poate chiar să-i ajute să crească lăuntric.

— Dar nu i-a fost greu micuţei Ruty când ai plecat? Are numai opt anişori, i-am spus lui Ingrid.

Era încântată să stea cu vecinii pe timpul cât sunt plecată. A pus şapca ta veche de căpitan de marină pe elefantul ei împăiat, aşa că nu-ţi duce dorul. Şi ştii care a fost ultimul lucru pe care mi l-a spus?

„Mami, nu fi tristă că n-o să mă vezi câtva timp. Ştii, zilele vor trece repede”.

Adesea mă gândesc că sunt mai curajoşi decât mama lor. Spune-mi, cum decurg prelegerile?

— Trebuie să-i întrebi pe cei care le-au ascultat, nu pe mine.

— Esther mi-a şi povestit despre ele în maşină. N-am fost mirată, am ştiut înainte de a pleca în această călătorie că Dumnezeu te-a folosit.

Stăteam împreună pe canapeaua unde stătuseră Miriam şi Timotei doar cu câteva ore înainte.

— Ştii, Ingrid, scrisorile tale plângăreţe nu-mi fac munca mai uşoară.

— N-am intenţionat să mă plâng, am vrut doar să-ţi împărtăşesc câteva realităţi.

— Dar când îmi împărtăşeşti aceste lucruri eu mă simt vinovat. E ca şi cum ai zice că e vina mea că te-am lăsat singură. Că nu te iubesc îndeajuns.

— N-am vrut să…

— Nu înţelegi că am nevoie de un alt gen de scrisori când fac această lucrare?

— Da, ştiu foarte bine, dar nu-ţi pot scrie alte scrisori dacă nu-ţi pot împărtăşi ce simt în realitate. Nu am pe nimeni căruia să-i vorbesc de sentimentele mele când eşti plecat. Dacă nu ţi le-aş putea scrie nici ţie, nu ştiu ce s-ar întâmpla.

Nici n-a încercat să-şi oprească lacrimile. Şi-a pus capul pe genunchii mei şi plângea liniştit, cu suspine. Doamna cu aer de regină dispăruse. Tot ce mai rămăsese era copilul sensibil din ea.

Sună telefonul. Am întins mâna după receptor, în timp ce cu mâna stângă continuam să-i mângâi părul. Era Daniel.

— Am vrut să te felicit pentru soţia ta, spuse el. Ştii, am avut impresia că văd un înger. Niciodată n-am avut această impresie despre cineva. Prima dată am crezut că e ireală. Dar nu este. Radiază ceva din ea.

— Da, am spus eu, în timp ce Ingrid continua să plângă cu capul ascuns în poala mea.

— Când intră într-o cameră, camera se schimbă. A cucerit-o şi pe Esther.

— Mulţumesc. Uneori mă întreb cum un individ stângaci şi necioplit ca mine a putut găsi o asemenea soţie.

Ingrid şi-a ridicat capul, dar eu i l-am împins cu tandreţe la loc.

— Ce face Fatma?

— E bine. Când am ajuns acasă am găsit-o jucându-se cu copiii, iar apoi a cinat cu noi. Se pare că s-a împăcat cu sine. Probabil că a luat o hotărâre în sinea ei, dar eu m-am ferit să-i dau vreun sfat.

— Nu-ţi face griji, am spus, oricum ea ştie ce ai vrea să facă.

— Spunea că ţi-a scris o scrisoare, dar încă nu e gata. O să ţi-o dea mâine după slujbă. Dar, Walter, te-am sunat cu un anumit scop: biserica este din nou plină. Oamenii dau buzna înăuntru. Trebuie să vii să ţii şi în seara asta o prelegere.

— N-ai anunţat că nu va fi slujbă astă-seară?

— Ba da, am anunţat. Şi totuşi, oamenii au venit. Poate n-am anunţat destul de clar. Sunt şi mulţi necunoscuţi. Nu pot să-i trimit acasă. Trebuie să vii, Walter!

— Dar chiar nu pot, Daniel.

— Încerci să mă înveţi cum să spun „nu”?

— N-ar putea veni Ingrid în locul meu? Cu o mişcare bruscă, Ingrid îşi ridică capul. Acum stătea drept în capul oaselor.

— Dă-mi voie s-o întreb. Ingrid a dat din cap cu violenţă.

— A aprobat, am spus eu, poţi să vii s-o iei într-un sfert de oră. Ingrid mi-a luat receptorul din mână, dar eu deja apăsasem clapeta şi întrerupsesem convorbirea.

— Dar nu am nimic pregătit, spuse Ingrid. O cunoşteam prea bine ca să fiu necăjit din cauza asta şi am tras concluzia, din vocea ei, că începea să cedeze.

— Lasă-i numai să-ţi pună întrebări, i-am spus eu. Sunt sigur că vor avea sute de întrebări o dată ce le-ai câştigat încrederea şi ştiu că aşa ceva nu e greu pentru tine. Dar grăbeşte-te şi îmbracă-te. În curând vor veni să te ia.

A privit camera de jur-împrejur.

— Patul acela vrea să fie de două persoane?

— Ingrid, îmi pare foarte rău. N-au avut nicio cameră cu două paturi liberă pentru la noapte, aşa că a trebuit să iau pentru tine o altă cameră cu un pat. E în celălalt capăt al holului.

N-a spus nimic, dar mi-am dat seama ce luptă se dădea în sufletul ei ca să accepte acest lucru.

— S-ar putea să fie chiar mai bine aşa, am spus eu, în caz că

cineva vrea să discute cu tine după slujbă.

— În regulă, a spus ea, nu contează. Apoi s-a dus în camera ei să se pregătească. Dar o cunoşteam eu. Tonul vocii ei îmi spunea că pentru ea contează chiar foarte mult.

După ce a plecat Ingrid, am încercat să lucrez la predica mea. Textul din Efeseni 5: 21 – 33: „Bărbaţilor, iubiţi-vă nevestele cum şi-a iubit Hristos Biserica” era versetul cheie. Cum a iubit Hristos Biserica? A slujit-o, m-am gândit. El nu a venit să i se slujească, ci ca să slujească El. S-a supus Bisericii, S-a dat pe Sine pentru ea.

Aceasta mi-a aruncat o nouă lumină asupra versetului pe care toţi bărbaţii îl salută şi pe care toate femeile îl urăsc: „Nevestelor, fiţi supuse bărbaţilor voştri”. Mi-am dat brusc seama că supunerea soţiei este doar răspunsul la supunerea bărbatului. „Fiţi supuşi unii altora”.

Da, dar cum? Cine a realizat vreodată acest echilibru? Pare să fie o îndatorire zilnică.

Telefonul sună iarăşi. Era telefonista, dar de data aceasta mă solicita chiar ea.

— Mi-aţi dat permisiunea să vă sun, domnule.

— Da, aşa e, care este problema dumneavoastră?

— Soţul meu bea.

— De ce?

— Nu ştiu.

— Ar trebui să ştiţi. Trebuie să existe un gol în viaţa lui.

— Un gol?

— Da, un beţiv întotdeauna încearcă să umple o gaură, un gol. Trebuie să fie undeva o deficienţă, un vid în viaţa lui.

— N-am nici cea mai vagă idee.

— Aveţi copii?

— Da, unul.

— Câţi ani are copilul dumneavoastră?

— Aproape patru.

— Soţul dumneavoastră nu vrea un alt copil?

— Ba da, dar eu trebuie să lucrez şi atunci nu-mi pot permite să mai am un copil.

— De ce nu faceţi un târg cu el?

— Un târg?

— Da, şi în căsătorie trebuie făcute târguri foarte serioase.

— Bine, ce târg să fac?

— El să nu mai bea, iar dumneavoastră să fiţi de acord să mai aveţi un copil.

— Mulţumesc, domnule, nu voi uita.

— Şi acum vreau să fac o nouă comandă.

— Da, spuneţi vă rog. – 413.

— Dar lipseşte o cifră; fiecare număr de telefon din acest oraş are patru cifre.

— Este un număr de telefon pentru dumneavoastră. Să sunaţi când aveţi nevoie.

— Pentru mine?

— Da, aveţi o Biblie?

— Îmi pot procura una.

— Atunci căutaţi la Filipeni 4: 13, în caz de nevoie: „Pot totul în Hristos, care mă întăreşte”. Se lăsă tăcere.

Am închis. Din nou am dat sfaturi, m-am gândit. Sunt un sfătuitor imposibil, un soţ slab şi un pastor fără predică. Stăteam în faţa unei coli albe de hârtie şi nu puteam scrie niciun cuvânt. Aveam acelaşi sentiment ca în seara când am sosit.

Când Ingrid s-a întors de la biserică nu aveam încă niciun cuvânt scris pentru predică. Aş fi putut la fel de bine să fi mers cu ea.

— Cum a mers? am întrebat-o.

— Foarte bine, ţinând cont de împrejurări. Daniel m-a prezentat ca soţia ta şi mamă a trei fii şi două fiice, iar apoi i-a încurajat să pună întrebări de tot felul. Le-a spus să nu le fie ruşine să spună lucrurilor pe nume, fiindcă nici lui Dumnezeu nu I-a fost ruşine să le creeze. Aşa au făcut. Întrebările s-au dezlănţuit ca un şuvoi. Am fi putut continua ore întregi.

— Despre ce au fost întrebările?

— În cea mai mare parte despre femei şi funcţiile lor biologice. Când le-am explicat ciclul ovarian şi schimbările pe care le aduce în corpul femeii, precum şi sentimentele ei, un bărbat s-a sculat în picioare şi a întrebat: „Oare de aceea soţia mea nu e niciodată aceeaşi două zile la rând?”

Un altul a dorit să ştie ce să facă atunci când soţia este însărcinată şi poftеşte lucruri ciudate, care uneori costă o grămadă

de bani. Ar trebui să râdă de ea sau să încerce să i le procure?

— Ştiu deja ce le-ai răspuns. Le-ai spus povestea cu merele, când eram în Camerun şi erai însărcinată cu Kathy. Şi le-ai descris cum soţul tău model a făcut o călătorie specială la aeroport să prindă avionul şi să cumpere 2 kilograme de mere scumpe.

— Da, şi…

— Şi că inima ta se topeşte de dragoste pentru mine de fiecare dată când te gândeşti la merele acelea şi…

— Şi cât de recunoscătoare sunt eu că am un asemenea soţ înţelegător.

— Aş putea să-mi imaginez ce ai spus. E bine că n-am fost şi eu acolo. Ce altceva te-au mai întrebat?

— Au vrut să ştie de unde vin gemenii, ce anume poate provoca un avort, dacă un bărbat poate avea relaţii sexuale cu soţia lui când este însărcinată, de ce mor aşa de multe mame la naştere; toate întrebările au fost interesante.

— Oh, soro, sunt bucuros că te-ai dus tu şi nu eu. Ai putut răspunde la toate?

— Din fericire, am avut planşele la mine. Am folosit-o pe acesta cu imaginea mărită a organelor de reproducere feminine, ca să explic cum e conceput un copil.

— Vrei să spui că ai agăţat-o în faţa lor?

— Desigur, Daniel a avut un suport şi am pus-o în faţa amvonului, unde toţi au putut-o vedea.

— Ştii, Ingrid, înainte de a ţine prima prelegere, Daniel m-a prevenit să nu folosesc cuvântul „sex” şi acum tu atârni un uter în faţa amvonului. Aş putea spune că am ajuns departe.

— Nu părea să-i deranjeze deloc. Daniel a trebuit să apeleze la Esther să traducă ceea ce spuneam eu despre organele feminine. După aceea mi-a explicat cum spusese în limba ei maternă: uterul l-a numit „casa copilului”, ovarelor le-a spus „depozitul ouălor”, iar vaginul l-a prezentat ca fiind „drumul spre naştere”.

După ce am vorbit despre zămislire şi naşterea copilului în uter, unul dintre bărbaţii mai în vârstă s-a ridicat în picioare. În mână ţinea un plic închis. A spus că are o întrebare ce arde ca un foc în inima lui. „Dacă v-aş da acest plic închis, a spus el, cu o scrisoare înăuntru, aţi putea să-mi spuneţi ce scrie în scrisoare atâta timp cât

plicul este încă închis?”

A trebuit să recunosc că n-aş putea. „Foarte bine, a spus el, atunci cum puteţi şti ce este în interiorul corpului unei femei, în «stomacul» unei femei?” Acesta a fost termenul pe care l-a folosit.

— Ai avut sentimentul că te-au crezut, că au acceptat ce ai spus?

— În general da, dar le-a fost greu când le-am vorbit de alăptat. Ei cred cu tărie că dacă o mamă care alăptează are relaţii sexuale cu soţul ei, laptele se va strica, iar copilul se va îmbolnăvi sau chiar va muri. Şi cum mamele alăptează copilul cel puţin până începe să meargă, relaţia sexuală este interzisă timp de un an sau chiar doi, după naşterea copilului.

— Da, ştiu. Am întâlnit această convingere peste tot unde am fost în Africa.

— Niciodată nu mi-am dat seama în ce măsură o concepţie biologică falsă poate avea urmări etice. Dacă soţul şi soţia nu îndrăznesc să aibă relaţii sexuale timp de doi ani după naşterea copilului, trebuie să devină poligami.

— Sau soţul merge la o prostituată şi capătă vreo boală. Atunci începe cercul vicios, am adăugat.

— Cred că aici e locul unde au eşuat mulţi misionari. În loc să fi moralizat, ar fi trebuit să dea informaţii.

— Ingrid, am spus, punându-mi mâinile pe umerii ei şi privind-o în ochi, îţi sunt recunoscător. Eşti o bună parteneră. Mă întreb dacă n-ai vrea să mă ajuţi să predic mâine.

— Vrei să spui, la amvon? Niciodată.

— Poţi să stai jos dacă vrei, dar ar fi minunat dacă ai putea spune povestea cu mama Gerda ca o parte a predicii mele.

— Am să văd. Apropo, am citit ceva minunat în avion şi mi-ar plăcea aşa de mult să-ţi împărtăşesc şi ţie.

— Ingrid, te rog, nu acum. N-am lucrat încă nimic la predică. Ingrid ezită, dar numai o clipă. Apoi spuse:

— Bine, regret că nu ai timp. Oricum, trebuie să plec. Mă aşteaptă o fată ca să vorbească cu mine. Spunea că-i logodită. O cheamă Miriam. Era foarte atentă la simptomele ovulaţiei şi vrea să-mi mai pună câteva întrebări în legătură cu aceasta. E bine să înceapă de pe acum şi să se familiarizeze cu ciclul ei, deoarece după

nuntă va fi prea târziu să înceapă calculul zilelor fertile şi nefertile.

— Sunt foarte fericit că faci asta, Ingrid. Eu n-aş putea, iată de ce am nevoie de tine ca tovarăşă de lucru.

— La ce oră trebuie să ne sculăm mâine?

— Cel târziu la ora 7. Serviciul divin începe la ora 9. Mi-ar plăcea mai întâi să revedem mesajul împreună. Trebuie şi să ne facem bagajele. Avionul pleacă exact la ora 12 la amiază. Nu vom avea timp să ne întoarcem la hotel după slujbă, ci va trebui să mergem de la biserică direct la aeroport. I-am spus noapte bună cu un sărut şi ea plecă.

Capitolul IX

În dimineaţa următoare m-am sculat la ora 6 şi mi-am împachetat lucrurile în cele două valize. Cu câteva minute înainte de ora 7 am cerut camera lui Ingrid, să văd dacă s-a trezit. Mi-a spus că va deschide uşa. Am intrat la ea şi m-am aşezat pe marginea patului. Ţinea ochii închişi, dar am văzut că obrajii îi erau uzi de lacrimi.

— N-ai dormit bine?

A dat din cap, dar n-a spus nimic.

— Dar, Ingrid, ce e cu tine? Am fost aşa de fericiţi aseară. Ai avut o seară aşa de minunată. Apoi te-am sărutat pentru „noapte bună”…

— Nu, n-ai făcut-o.

— Ba da.

— Acela nu a fost ceea ce eu numesc „sărut”, ci doar o simplă atingere. Speram aşa de mult că după aceea vei veni la mine în cameră…

— Ingrid, nu vorbi prostii. Ştiam că vorbeşti cu Miriam şi n-am vrut să vă deranjez. Şi, pe deasupra, am vrut să-mi termin predica.

— Aici ai dreptate: predica ta e mai importantă decât orice altceva.

— Dar trebuie să predic despre căsătorie astăzi.

— Mă întreb ce vei spune. Tu nu eşti capabil să înţelegi o femeie. Nu ştii ce e căsătoria. Dacă ai şti cât de greu e să fiu căsătorită cu tine! Uneori mă gândesc că nu am făcut nici un progres în aceşti optsprezece ani de căsnicie.

Acum tăceam eu. Ingrid continuă:

— Când ai spus că n-ai timp să asculţi ce am vrut să-ţi citesc, m-am simţit ca şi cum m-ai fi pălmuit.

A făcut o pauză. Când a văzut că nu spun nimic, a continuat:

— Am înţeles că vrei să-mi spui „Lasă-mă în pace”. Toată noaptea m-am luptat cu ispita de a crede că aproape orice şi oricine altcineva este mai important în viaţa ta decât persoana mea. Şi totuşi, nu-mi puteam învinge dorinţa de a fi pur şi simplu cu tine.

— Dar, Ingrid, ascultă-mă. Ai uitat cât de recunoscători trebuie să fim. Şi noi am fost minunat călăuziţi până acum. În dimineaţa asta biserica este plină de oameni care aşteaptă un mesaj despre căsătorie de la noi. Noi putem călători împreună, putem lucra împreună. Aminteşte-ţi cum ne-am început căsnicia.

— Da, într-o cameră mică la mansardă, cu un perete înclinat, unde abia aveam loc să stăm în picioare. Bucătăria noastră era un reşou pus pe spălător. Azi-noapte aş fi preferat să fim iarăşi în cămăruţa aceea, împreună, în loc să fim în două camere luxoase de hotel.

— Eşti de-a dreptul nerecunoscătoare.

— Nu, sunt doar femeie. Asta nu înţelegi tu. Poţi să scrii şi să vorbeşti despre căsătorie tot ce vrei, dar uneori cred că n-ai înţeles bine regulile de bază. Pentru tine, sunt doar o parteneră, o colegă, o piesă de expoziţie, dar nu soţia ta.

M-am ridicat de pe marginea patului, am mers la fereastră şi am privit afară, cu spatele spre ea. Fără să mă întorc am spus:

— Dar, Ingrid, în definitiv suntem căsătoriţi. Suntem împreună.

— Da, m-a întrerupt ea, suntem împreună, dar totdeauna „pe *drum*”, niciodată într-o atmosferă relaxată şi aproape niciodată la adăpostul casei noastre.

— Totul cere sacrificiu, am spus eu.

— Tot ce ştiu, a spus Ingrid, este că slujba noastră dă roade doar pentru că ne-a costat pe amândoi lacrimi şi trudă.

— Dar o spui cu amărăciune.

— Regret, dar sentimentele mele sunt paralizate. Nu am putere să mă bucur.

Continuam să privesc pe fereastră. Am descoperit turla bisericii. Clopotul bătea deja. Foarte curând urma să fim luaţi şi

conduşi la serviciul religios. Mi-e imposibil acum să predic, am gândit. Nu am niciun mesaj. Întotdeauna când sunt fericit, ea face câte ceva de felul acesta; dărâmă totul.

— Acum ai dori să fii preot catolic, spuse Ingrid. M-am întors valvârtej spre ea:

— Da, aş dori, am spus, fără a încerca să-mi ascund dispreţul din voce.

— „Monogamia poate fi o aventură captivantă”, a replicat Ingrid şi ştiam că era conştientă că acest lucru mă va răni.

— Ştii, am spus eu, dacă ai fi fost Esther, aş fi ştiut exact ce să-ţi spun, dar fiindcă eşti soţia mea, mă simt neajutorat.

— Şi dacă tu ai fi fost Daniel, aş fi ştiut şi eu ce să-ţi spun, dar pentru că… în loc să continue, o urmă de zâmbet i-a apărut pe faţă.

M-am aşezat din nou pe marginea patului. Minutele treceau. „N-am pe nimeni să-mi întindă cortul”. A fost o săptămână de victorie: Maurice, Miriam, Daniel, Fatma – şi acum stau aici ca un înfrânt. Cine ar putea să-mi întindă propriul cort?

În cele din urmă liniştea a fost întreruptă de telefon.

— Domnul care venea întotdeauna după dumneavoastră este aici, în hol.

Maurice venise la timp.

— Aş putea veni sus să vă ajut la bagaje?

— Ascultă, Maurice, noi nu suntem gata. Ingrid este încă în pat.

— E bolnavă?

— Nu, adică da. Într-un fel.

— Ce s-a întâmplat?

— Cortul nostru s-a dărâmat.

— Vrei să spui că…

— Da, am avut o criză familială.

— Glumeşti, cum e posibil pentru un expert în căsătorie să aibă o criză familială?

— E ca şi cum ai întreba: cum e posibil pentru un doctor să se îmbolnăvească?

— Ce pot face eu?

— Doar să aştepţi. Ai putea să comanzi cafea şi câteva chifle şi să le trimiţi în camera soţiei mele? Te voi suna cât mai repede posibil.

Am închis telefonul. Ştiam că Maurice se va ruga. Dumnezeu i-a ascultat rugăciunea făcută pentru mine odată, înainte.

Ingrid era liniştită acum. M-am aplecat şi i-am luat capul în mâini.

— Vreau să-mi împart lucrarea de slujire cu tine, dar asta face ca totul să fie mai greu, nu mai uşor. Dacă măcar n-ar fi trebuit să predic din acest verset: „Bărbaţilor, iubţi-vă nevestele, aşa cum Hristos a iubit Biserica!”

Ingrid încercă să zâmbească.

— La ce te-ai gândit când ai spus „cortul nostru s-a dărâmat?”

— Una din fetele care venea la biserică, în timpul prelegerilor, pe nume Fatma, mi-a văzut triunghiul. Ea mi-a zis că acesta îi aminteşte de un cort.

— Un cort? rosti Ingrid meditativ. Ce idee bună! Imaginea aceasta o poate înţelege fiecare femeie. Aproape că mă face să mă împac cu triunghiul tău foarte colţuros, cu toate unghiurile lui ascuţite.

— Ştiam că-ţi va plăcea.

— Îţi aduci aminte când am dormit odată în cort numai noi doi şi noaptea a venit o furtună care ne-a dărâmat cortul?

— Da, îmi amintesc. Ţăruşii cortului s-au rupt şi a trebuit să stăm noaptea acoperiţi numai cu prelata, în timp ce în jurul nostru se dezlănţuia furtuna.

— Exact. Cortul se dărâmase, dar noi eram totuşi acoperiţi, chiar dacă numai de un cort dărâmat.

— Dar acum? Nu am rămas acoperiţi şi acum? Nu suntem totuşi căsătoriţi?

În loc de răspuns, Ingrid spuse:

— Ştii, Walter, asta am vrut să faci aseară, să vii la mine în cameră şi să mă acoperi cu pătura.

Am oftat cu uşurare, deşi mă simţeam încă apăsat.

— Bine, Ingrid, aş fi putut s-o fac cu uşurinţă şi foarte bucuros. Dar ştii, exact asta mă face să mă simt nesigur şi temător: tu faci ca totul să depindă de un mic gest – căsătoria noastră, munca noastră, mesajul nostru, slujba noastră de slujire.

— Pentru mine nu este un gest mic. E ceva de mare însemnătate. M-ar fi făcut să mă simt adăpostită şi sigură de

dragostea ta. Fata îi aduse micul dejun lui Ingrid.

— Cine este acest Maurice cu care ai vorbit? întrebă în timp ce ne beam cafeaua.

— Lucrează la o companie de construcţii. Nu e nici psiholog, nici teolog. Pe lângă asta, e şi celibatar. Vrei să-l chem să fie arbitrul nostru? E foarte înţelept.

— Sunt de acord, spuse Ingrid, spre surpriza mea.

Era un act extraordinar pentru amândoi – să batem tot drumul ăsta, din Europa, ca să-i ajutăm pe africani în problemele lor de căsătorie, ca apoi să-i cerem unui african să ne ajute. Dar era bine pentru noi. Să fii ajutat este cel mai bun mod, dacă nu singurul mod, în care înveţi să-i ajuţi pe alţii.

Maurice a venit imediat. Intrând în cameră, ne-a privit curios. Probabil se aştepta la o scenă diferită. Nu părea a fi o criză serioasă. Eu şi Ingrid stăteam împreună pe canapea, iar eu o ţineam de mână.

Îşi luă un scaun fără să spună ceva. Era clar că nu ştia ce să zică.

— Aseară, am început eu, am făcut toate greşelile pe care i-am sfătuit pe alţi bărbaţi să nu le facă. Am vorbit numai despre munca mea. I-am spus soţiei mele să aducă un mesaj bisericii şi să pregătească un altul pentru dimineaţa aceasta. Am uitat să-i spun „noapte bună” sărutând-o cum se cuvine.

— Şi nu mi-a spus nici o singură dată că mă iubeşte.

— Are dreptate. Nu i-am spus că o iubesc şi nu am acoperit-o cu pătura.

— Ultimul lucru pe care mi l-a spus aseară, adăugă Ingrid, a fost că trebuie să mă scol la ora 7 şi să am toate bagajele gata înainte de slujbă.

În sfârşit, Ingrid reuşi să zâmbească.

— Şi a spus că nu are timp când am vrut să-i citesc ceva.

— Are dreptate. În schimb eu mi-am pregătit o predică despre felul cum bărbaţii trebuie să-şi iubească nevestele.

— Ştii, explică ea, m-a iritat faptul că a avut timp pentru toţi ceilalţi în afară de mine, că oricine altcineva a avut acces la el, chiar şi telefonista.

Maurice era încurcat. Apoi prinse din zbor cuvântul „telefonistă” şi-i spuse lui Ingrid cât se poate de blând:

— Am vorbit cu telefonista în timp ce aşteptam jos. Aseară

soţul dumneavoastră i-a spus că uneori căsătoria este o adevărată târguială dificilă. De ce nu faceţi şi dumneavoastră cu Walter un târg? Să vă asculte el în timp ce-i citiţi ceea ce aţi vrut să-i împărtăşiţi aseară şi apoi să fie rândul lui să spună ce vrea.

Fără vreun alt comentariu, Ingrid a luat o mică broşură de pe noptieră. Era tipărită de o frăţietate catolică din Elveţia şi era un eseu despre tandreţe, de un autor german, Karl Krolow1. Citi paragraful pe care-l subliniase:

Tandreţea este un pianissimo al inimii, mai liniştit decât bătaia pulsului în timpul somnului. Delicateţea nu doarme niciodată. Ea e trează, atentă la lumina zilei şi scufundându-se în apele negre ale miezului de noapte. Este neobosită şi frumoasă şi putem să-i încredinţăm cu bucurie sentimentele noastre lăuntrice…”

1” Zartlichkeir („Tandreţe”), *Ferment Jahrbuch*, 1969, Pallottiner Verlag, Gossau, Elveţia.

O priveam pe soţia mea şi simţeam că o iubesc. Deci asta voise să-mi împărtăşească.

— Acum e rândul lui Walter să spună ceva. Maurice îşi îndeplinise bine munca de arbitru.

Eu eram pregătit.

— Aş dori ca în dimineaţa asta să povestească bisericii despre mama Gerda.

Ingrid a fost de acord.

— Acum nu am destulă putere ca să înalţ din nou cortul nostru, spuse ea, pot doar să mă târăsc în cortul Lui şi El îmi va da adăpostul de care am nevoie.

— Este ora 9, spuse Maurice. Serviciul divin a şi început. Nu avem timp s-o aşteptăm pe Ingrid. Abia mai avem timp să ajungem pe când trebuie să începi predica.

— Atunci, du-mă mai întâi pe mine la biserică, Maurice, şi apoi te întorci s-o iei pe Ingrid şi bagajele noastre. Voi predica eu până când vine ea, apoi va vorbi ea.

Pe drum, Maurice a spus că mai are o întrebare, dar că mi-o va pune după slujbă, în drumul nostru spre aeroport.

Când am intrat în biserică, se cânta deja imnul care preceda predica. Din nou băncile erau pline, dar acum domnea o atmosferă

diferită de cea din timpul prelegerilor. Oamenii stăteau împietriţi, ţepeni şi drepţi, figurile păreau aproape solemne. Acesta era serviciul lor de închinare. Erau gata să vină înaintea lui Dumnezeu, pentru ca El să li se adreseze într-un mod special.

A trebuit să mergem imediat la amvon. Ce diferenţă faţă de prima seară! – mi-am zis – în timp ce priveam marea de catifea din păr negru. Am simţit o legătură între mine şi acea mulţime, ca şi cum am fi alcătuit o mare familie. Era un fel de deschidere şi de receptivitate, ceva în aer ca şi cum sute de mâini goale ar fi fost întinse, aşteptând să fie umplute.

Eram mai sărac ca niciodată. Totuşi, simţeam că am ceva. Eram purtătorul unui mesaj, dar în acelaşi timp mesajul mă purta pe mine.

M-am hotărât să aleg doar versetele 25 – 32 din Efeseni 5 şi am citit mesajul lui Pavel: „Bărbaţilor, iubiţi vă nevestele cum a iubit şi Hristos Biserica şi S-a dat pe Sine pentru ea, ca s-o sfinţească, după ce a curăţit-o prin botezul cu apă, prin Cuvânt, ca să înfăţişeze înaintea Lui această Biserică slăvită, fără pată, fără zbârcitură sau altceva de felul acesta, ci sfântă şi fără prihană. Tot aşa trebuie să-şi iubească şi bărbaţii nevestele, ca pe trupurile lor. Cine îşi iubeşte nevasta, se iubeşte pe sine însuşi. Căci nimeni nu şi-a urât vreodată trupul lui, ci îl hrăneşte, îl îngrijeşte cu drag, ca şi Hristos Biserica, pentru că noi suntem mădulare ale trupului Lui, carne din carnea Lui, os din oasele Lui. «De aceea va lăsa omul pe tatăl său şi pe mama sa şi se va lipi de nevasta sa şi cei doi vor fi un singur trup».

Taina aceasta este mare (vorbesc despre Hristos şi despre Biserică)”.

Daniel l-a citit şi în limba maternă, apoi mi-a tradus predica propoziţie cu propoziţie, calm şi fără efort. Era din nou ca şi cum ar fi vorbit o singură gură.

În ultimele patru zile am studiat triunghiul căsniciei: a lăsa, a se lipi şi a deveni un singur trup. În textul pe care l-am citit mai înainte, apostolul Pavel adaugă o nouă dimensiune acestui triunghi. El zice aşa: „Taina aceasta este mare”. Această afirmaţie se găseşte în partea de mijloc a textului. Ea se referă la versetul anterior şi în acelaşi timp îl indică pe următorul.

Pavel spune: când un om lasă pe tatăl său şi pe mama sa este o mare taină, un mare mister. Când un om se lipeşte de soţia lui, este o

mare taină. Când cei doi devin una, este o mare taină.

Într-adevăr, aşa este. Toţi am fost mişcaţi săptămâna aceasta. Am fost mişcaţi de profunzimea acestei taine. Am fost atinşi de puterea Cuvântului lui Dumnezeu. Versetul biblic pe care l-am studiat este ca un ciocan care sfarmă în bucăţi stâncile din minţile noastre. Dar el ne-a adus tuturor şi o nouă speranţă.

Fatma, Miriam, Esther stăteau împreună, de partea femeilor. N-am putut să mă stăpânesc să nu le arunc o privire. Se putea vedea o urmă de bucurie pe toate cele trei feţe: o nouă viziune şi profunzime pe faţa lui Esther, siguranţă şi hotărâre pe faţa lui Miriam, atingerea vindecătoare pe faţa Fatmei.

Într-adevăr, am continuat eu, aceasta este o mare taină. Dar apoi Pavel continuă: „… vorbesc despre Hristos şi despre Biserică”.

Pavel spune: omul lasă pe tatăl său şi pe mama sa – vorbesc despre Hristos. Omul se lipeşte de soţia sa – vorbesc despre Hristos; cei doi devin una – vorbesc despre Hristos.

Mi-am desfăcut din nou triunghiul de lemn.

Cu alte cuvinte, cea mai adâncă taină a cuvântului nostru este însuşi Iisus Hristos. Când v-am dat triunghiul – lăsarea, lipirea şi unirea într-un singur trup – ca un ghid pentru căsătorie, nu v-am dat altceva sau pe altcineva ca ghid decât pe însuşi Iisus Hristos.

„Omul va lăsa pe tatăl său” – vorbesc despre Hristos.

Fiindcă ne iubeşte, Hristos a lăsat pe Tatăl Său la Crăciun. A devenit om. Un copil în iesle. El n-a considerat că egalitatea cu Dumnezeu este o problemă de ambiţie şi disperare. S-a dezbrăcat de Sine însuşi, S-a smerit, a fost ascultător până la moarte şi încă moarte de cruce.

„Omul va lăsa pe mama sa” – vorbesc despre Hristos.

Fiindcă ne iubeşte, Hristos a lăsat pe mama Sa, în Vinerea mare, când a fost pe cruce, i-a dat mamei Sale un alt fiu şi i-a spus: „Femeie, iată fiul tău”, iar lui Ioan: „Iată mama ta”.

„Omul se va lipi de nevastă-sa” – vorbesc despre Hristos.

Fiindcă ne iubeşte, se lipeşte de noi, Biserica, Mireasa Lui, cu fidelitate, în mod inseparabil.

Biblia vorbeşte despre alianţa dintre Hristos şi Biserică, întocmai ca despre o căsătorie: „Căci a venit nunta Mielului; soţia Lui s-a pregătit… Şi au văzut… cetatea sfântă… gătită ca o mireasă,

împodobită pentru bărbatul ei”.1

Nici aceasta nu este o căsătorie fără probleme. Biserica este uneori o soţie dificilă. Noi suntem nerecunoscători, neascultători, infideli lui Hristos. Refuzăm să ne supunem Lui.

Odată El a trebuit să spună Bisericii din Laodiceea: „Fiindcă eşti călduţă, nici rece, nici în clocot, am să te vărs din gura mea” 2. Dragostea adevărată foloseşte câteodată şi cuvinte grele. Dar Hristos nu se desparte de soţia Sa, chiar dacă aceasta o merită de nenumărate ori, iar şi iar. El nu pleacă niciodată mai departe de uşă. „Iată, Eu stau la uşă şi bat; dacă aude cineva glasul Meu şi deschide uşa, voi intra la el, voi cina cu el şi el cu Mine” 3.

„Bărbaţilor, iubiţi-vă nevestele, cum şi-a iubit Hristos Biserica”. El este întotdeauna gata să ierte. El a sfinţit-o. A curăţit-o. A spălat-o, întocmai cum spală un sclav picioarele stăpânului. El a făcut-o să apară în toată splendoarea ei, fără pată şi fără zbârcitură. Fără prihană. Niciodată nu se poate vorbi de divorţ între Hristos şi Biserica Sa. El S-a dat pe Sine pentru ea. Pentru această nesupusă, dificilă soţie. El S-a dat pe Sine.

„Bărbaţilor, iubiţi-vă nevestele, cum şi-a iubit Hristos Biserica”.

Şi, de vreme ce Pavel se referă la Hristos când afirmă: cei doi vor deveni una, şi noi putem spune: „Nevestelor, iubiţi-vă bărbaţii cum Hristos şi-a iubit Biserica”. Pentru că, dacă ei sunt una în Hristos, ce este adevărat pentru unul este adevărat şi pentru celălalt.

„Cei doi devin una” – vorbesc despre Hristos.

Fiindcă ne iubeşte, devine una cu noi, întocmai cum capul şi trupul sunt una.

El împarte totul cu noi.

Apoc. 19: 7; 21: 2. Apoc. 3: 16. Apoc. 3: 20.

Orice este al nostru devine al Lui. Sărăcia noastră devine sărăcia Lui. Teama noastră devine teama Lui. Suferinţa noastră devine suferinţa Lui. Vina noastră devine vina Lui. Pedeapsa noastră devine pedeapsa Lui. Moartea noastră devine moartea Lui.

Orice este al Lui devine al nostru. Bogăţia Lui devine bogăţia noastră. Pacea Lui devine pacea noastră. Bucuria Lui devine bucuria noastră. Iertarea Lui devine iertarea noastră. Viaţa Lui devine viaţa noastră.

Triunghiul căsătoriei arată spre Domnul Iisus Hristos şi ne dezvăluie ce a făcut El pentru noi. V-am vorbit toată săptămâna despre căsătorie. Dar, într-un sens mai adânc, v-am vorbit de fapt toată săptămâna despre Hristos. Şi mi-ar plăcea să vă spun aşa ca Pavel în 1 Corinteni 2: 2: „Căci n-am avut de gând să ştiu între voi altceva decât pe Iisus Hristos şi pe El răstignit”.

Vocea lui Daniel devenea tot mai caldă. Simţeam cum trăieşte fiecare cuvânt pe care-l traducea. Era ca şi cum anticipa ce urma să spun, ca şi cum îmi sorbea cuvintele din gură, chiar înainte de a le pronunţa. Dorea din toată inima ca mulţimea să înţeleagă şi să prindă acest mesaj.

Poate veţi uita multe lucruri din cele pe care vi le-am spus, atât eu, cât şi soţia mea, dar un singur lucru vă rog să nu uitaţi: Hristos L-a lăsat pe Tatăl Său pentru voi, pentru că vă iubeşte, vă iubeşte pe voi personal.

Hristos şi-a lăsat mama pentru voi, fiindcă vă iubeşte pe fiecare din voi.

Hristos vrea să se lipească de voi, fiindcă vă iubeşte, în ciuda faptului că voi nu vă lipiţi de El.

Hristos vrea să devină una cu voi, într-un mod foarte intim şi personal, fiindcă vă iubeşte veşnic.

În biserică domnea o tăcere deplină. Dintr-odată, se întâmplă ceva neaşteptat. Un om din primele bănci se ridică în picioare şi începu să cânte de unul singur. Înainte de a-mi da seama ce se întâmplă, întreaga biserică i s-a alăturat, din adâncul inimii.

M-am uitat la Daniel.

— Vor să închei?

— Oh, nu, şopti Daniel, înseamnă că mesajul tău îi umple de bucurie. Trebuie să-şi exprime bucuria. În acelaşi timp vor să-ţi dea răgaz, să te odihneşti, pentru a continua cu noi puteri.

Într-adevăr, niciodată nu predicasem unei biserici aşa de atente şi de politicoase.

— Ce cântă? l-am întrebat pe Daniel.

— Îl laudă pe Dumnezeu pentru dragostea Lui, îmi răspunse. După ce au terminat, am reluat, rugându-mă în inima mea să primesc un cuvânt special pentru a o ajuta pe Fatma.

Cineva de aici şi-a imaginat triunghiul căsătoriei ca un cort.

Aceasta mi-a oferit o nouă perspectivă asupra tainei căsătoriei.

După ce pământul va dispărea şi orice lacrimă va fi ştearsă din ochii noştri, Biblia descrie noua creaţie. Atunci Dumnezeu şi poporul Lui vor locui împreună tot atât de aproape ca o pereche căsătorită, la adăpostul unui cort. „Iată cortul lui Dumnezeu cu oamenii. El va locui cu ei şi ei vor fi poporul Lui şi Dumnezeu însuşi va fi cu ei" 1. Dar, până va sosi ceasul acela, Hristos este cortul lui Dumnezeu printre noi: un cort cu trei ţăruşi: lăsare, lipire, unire într-un singur trup. Prin urmare, mesajul cortului nu este numai pentru cei căsătoriţi. În Hristos, şi cei necăsătoriţi sunt primiţi la fel de bine sub acoperişul cortului lui Dumnezeu. Pentru că Hristos şi-a părăsit Tatăl şi mama şi pentru ei. EI Se lipeşte şi de ei, devine una şi cu ei. În Hristos, viaţa lor primeşte un sens precis, împlinire, libertate şi bucurie. În Hristos îşi găsesc şi ei locul, cortul lor.

De când a venit Iisus Hristos în lume, oricine este în El îşi are cortul său.

Apoc21: 3.

În acel moment, uşa principală din spate s-a deschis şi au intrat Maurice şi Ingrid. Oamenii s-au întors să-i privească. Am profitat de pauză şi am spus:

— Aţi vrea ca soţia mea să vă spună o poveste? Au fost de acord.

— Ingrid, te rog, spune povestea cu mama Gerda, ca exemplu al unei căsătorii sub acoperişul cortului lui Dumnezeu.

Daniel i-a făcut semn lui Esther să vină să traducă cuvintele lui Ingrid. Cele două femei stăteau pe culoarul din faţa băncilor, în mijloc, în timp ce eu şi Daniel stăteam la amvon.

Am simţit imediat că Ingrid era din nou ea însăşi. Nu mai era pe faţa ei niciun semn al nopţii nedormite şi nicio urmă de lacrimă. Ochii ei au căutat contactul cu publicul şi se pare că l-au găsit. Trecuse prin vale şi aceasta părea că i-a dat o autoritate specială pentru acest moment.

Pastorul care a oficiat căsătoria mea şi a soţului meu avea şapte copii, începu ea. După treizeci de ani de căsătorie, soţia lui s-a îmbolnăvit foarte grav. Avea o tumoare pe creier, ceea ce înseamnă că uneori nu mai judeca limpede. O dorinţă ciudată o determina să

plece de acasă. De aceea, soţul ei trebuia să o supravegheze zi şi noapte. Treptat, boala i s-a agravat şi nu mai putea nici să umble, nici să vorbească decât cu mare dificultate. Soţul ei trebuia s-o ajute la toate, s-o hrănească, s-o spele, s-o îmbrace. Situaţia aceasta a durat cincisprezece ani.

Prin toată biserica trecu o rumoare puternică de uimire şi de compătimire. Ingrid continuă:

Ori de câte ori prietenii lui îi propuneau să-şi ducă soţia la azil sau la un spital pentru bolnavi incurabili, pastorul refuza. „Este soţia mea şi mama celor şapte copii ai noştri – spunea el. N-o pot lăsa la spital sau la azil”. Puţin timp înainte de moartea ei, i-am făcut o vizită. În ziua aceea a putut vorbi un pic. Iată ce mi-a spus: „Ingrid, ori de câte ori tu şi Walter veţi vorbi despre căsătorie, vreau să le spuneţi oamenilor că soţul meu mă iubeşte acum tot aşa cum m-a iubit când am fost mireasă”.

După aceste cuvinte, Ingrid şi Esther s-au aşezat pe prima bancă. Sala a răspuns cu o linişte adâncă.

După câteva clipe, am continuat eu de la amvon.

Aceasta este dragostea care reflectă dragostea lui Hristos faţă de Biserica Sa.

Este ca şi cum ai privi într-o oglindă. Când privim la dragostea lui Hristos, vedem chipul în care Dumnezeu ar vrea ca soţul şi soţia să trăiască împreună. Când soţul şi soţia trăiesc potrivit voinţei lui Dumnezeu, căsătoria lor devine ca o oglindă, o reflectare a dragostei lui Hristos.

Martin Luther a spus: „Căsătoria ne obligă să credem”. Amin.

Am coborât de la amvon şi m-am aşezat lângă soţia mea.

Daniel a încheiat serviciul divin cu rugăciunea Tatăl Nostru, o cântare şi benedicţia.

Am mai avut timp doar să dăm mâna cu oamenii în timp ce ieşeam din biserică. Apoi a trebuit să ne grăbim spre aeroport.

Maurice s-a oferit să ne ducă cu maşina lui, dar Daniel a insistat să mergem cu el şi cu Esther. În felul acesta mai puteam petrece o jumătate de oră doar cu ei doi. S-a hotărât ca Maurice să-i ia pe Timotei, Miriam şi Fatma. Spre surprinderea mea, băieţelul de trei ani al lui Daniel, care a fost şi el la biserică cu mama lui, a vrut să meargă cu Fatma. Deveniseră prieteni nedespărţiţi.

Eu și Ingrid ne așezaserăm deja pe locurile din spate în mașina lui Daniel, când Fatma a bătut în geam. L-am deschis și ea mi-a dat un plic gros, sigilat.

— Vă rog s-o citiți înainte de a ne despărți, a spus, apoi se întoarse și se îndreptă spre mașina lui Maurice.

Ne era adresată nouă, amândurora, așa că i-am înmânat-o lui Ingrid, s-o citească ea mai întâi.

— Cum a fost predica pe care am pierdut-o? l-a întrebat pe Daniel, în timp ce deschidea plicul. Evident, nu se gândea că scrisoarea cuprinde ceva important.

— Pe mine, răspunse Daniel în timp ce pornea mașina, m-a învățat că orice sfat referitor la căsătorie care exclude dimensiunea spirituală este nepotrivit, deoarece nu prinde natura adevărată a căsătoriei. Apoi adăugă: păcat că nu mai puteți sta.

— Regret și eu, Daniel, am spus. Am dori să putem sta mai mult. Dar ne stau în față zece zile în care trebuie să ținem conferințe împreună altundeva, iar prima prelegere are loc chiar în seara asta. Vor fi prezente aproape cincizeci de cupluri și vom avea întruniri dimineața și după-amiaza. Cele patru zile petrecute aici au fost înghesuite în programul nostru după ce am primit amabila ta invitație și n-am putut veni mai repede din cauza copiilor. Ar fi un adevărat paradox: copiii noștri să sufere din cauza muncii noastre de educație despre viața de familie.

— Înțelegem, spuse Esther. Vă rog, mulțumiți-le copiilor pentru că v-au lăsat să veniți.

— O vom face, am răspuns. Apoi mi-am dat seama că Ingrid nu mai urmărea conversația noastră. Am citit pe fața ei că era adânc mișcată de ceea ce citea. În tăcere, mi-a înmânat prima pagină. Din clipa aceea n-am mai vorbit până am ajuns la aeroport. Fatma își destăinuia tot trecutul în fața lui Dumnezeu.

Scrisoarea începea așa: „În ultimele zile mi-am văzut pentru prima oară viața în lumina ochilor lui Dumnezeu. Văd acum că tot ce am făcut a fost complet greșit. L-am uitat pe Dumnezeu. Am mers pe propriul meu drum. Cel mai important lucru în viața mea nu era Dumnezeu, ci eu însămi, iată de ce întreaga mea viață a fost o încurcătură”. Urma apoi o descriere detaliată a vieții ei. Era exact cum am gândit, căutase în permanență un loc, fără a-l găsi vreodată.

Când tatăl ei n-a lăsat-o să se căsătorească cu primul peţitor, a fugit cu el departe de satul ei. Tatăl său a încercat s-o facă să se întoarcă acasă, dar ea a refuzat cu încăpăţânare. Starea ei civilă în acel moment nu era prea clară. Fatma o descria cam aşa: „M-am căsătorit cu el, eu însămi fiind Dumnezeu”. După ce trăise cu el câteva luni, a descoperit că acesta avea deja un copil cu o altă femeie. Între timp rămăsese însărcinată şi n-a îndrăznit să-l părăsească.

Următorul paragraf arăta cum uneori căsătoria poate fi un iad. Nu era omis nimic – neîncredere, certuri, bătăi, necredinţă. „Am început să fumez haşiş, să beau şi să merg la vraci şi vrăjitori”.

În cele din urmă, l-a părăsit pe omul acela, dar el a oprit băieţelul. A umblat apoi din sat în sat, din oraş în oraş, întotdeauna căutând un loc, până când s-a oprit în acest oraş. Nu-şi mai putea aminti de toţi bărbaţii cu care a trăit înainte ca John s-o ia la el.

Scrisoarea se încheia aşa: „Nu-i învinovăţesc pe aceşti oameni. Iau toată vina asupra mea. Am călcat în mod conştient toate poruncile lui Dumnezeu. Nu mi-am ascultat părinţii şi i-am înşelat. Sunt o adulteră şi o criminală. Mi-am ucis copilul şi am vrut să mă sinucid. Ştiu că am meritat pedeapsa lui Dumnezeu.

Dar îi cer lui Dumnezeu iertare. Nu pot să mă eliberez prin propria mea putere. Dar cred că Hristos a murit şi pentru mine, aşa încât să pot trăi şi eu pentru El. Vreau să iau totul de la început.

Vă rog, ajutaţi-mă să-mi construiesc cortul”.

Tocmai terminam scrisoarea Fatmei când am ajuns la aeroport. Maurice ajunsese înaintea noastră. Miriam intrase deja înăuntru; era de serviciu. Fatma stătea între Maurice şi Timotei şi şi-a întors ruşinată capul când ne-a văzut.

Daniel parcă maşina lângă a lui Maurice. Ingrid coborî şi se îndreptă spre Fatma, îmbrăţişând-o cu căldură, ca pe o soră. Atunci Fatma izbucni în plâns şi-şi lăsă capul pe umărul lui Ingrid, plângând fără întrerupere.

— Cât timp mai avem? I-am întrebat eu pe Daniel.

— Este deja 11. Cam peste o jumătate de oră vor anunţa plecarea.

Perfect, Daniel, să continuăm munca împreună, chiar în ultima oră a şederii noastre. Aici sunt biletele noastre. Maurice şi Timotei ar putea să vadă de valizele noastre cele mari? Iar tu şi Esther aţi putea

lua bagajele noastre de mână să ni le daţi la intrare?

În timp ce ceilalţi s-au dus cu bagajele noastre la control, eu şi Ingrid am luat-o pe Fatma între noi şi am mers în sala de aşteptare. Era plină de oameni şi era multă gălăgie. Am găsit trei fotolii libere alăturate.

— Sunteţi şocat, pastore? întrebă Fatma.

— Nu, sunt fericit!

— Fericit?

— Da, fiindcă e o mare bucurie în cer atunci când un păcătos se pocăieşte.

Fatma părea uşurată că nu o condamnam.

— Credeţi că pot fi iertată? întrebă ea.

— Da, am răspuns eu. Dar, în primul rând, trebuie să-ţi dai seama că nu ne-ai scris nouă scrisoarea, ci lui Dumnezeu. Noi suntem doar martorii tăi.

— Da, ştiu asta.

— Eşti gata să accepţi cuvântul nostru de iertare drept cuvântul de iertare al lui Dumnezeu?

— Da.

— Atunci citeşte te rog din nou ultimul paragraf al scrisorii tale. I-am întins plicul şi şi-a desfăcut scrisoarea pe genunchi.

— Vreau să încep cu puţin înainte de ultimul paragraf, a spus ea.

Citea cu vocea pe jumătate, pronunţând clar fiecare cuvânt: …Am călcat toate poruncile lui Dumnezeu. Nu mi-am ascultat părinţii şi i-am înşelat. Sunt o adulteră şi o criminală. Mi-am ucis copilul…”

Vocea i se stinse, plângea cu suspine şi tot trupul îi tresaltă.

— Înţelegeţi că am ucis o viaţă? strigă ea. Avortul este crimă, indiferent ce spun ei. Cum aş putea eu să repar ceea ce am stricat?

Ingrid şi-a pus braţul stâng pe umărul Fatmei şi i-a spus:

— Fatma, există lucruri pe care nu le mai putem repara. Le putem doar pune sub cruce.

Auzind acest lucru, Fatma se linişti şi a putut continua să citească:

„… Am vrut să mă sinucid. Ştiu că am meritat pedeapsa lui Dumnezeu. Dar i-am cerut lui Dumnezeu să mă ierte. Nu pot să mă

eliberez prin propria mea putere. Dar cred că Hristos a murit şi pentru mine, astfel şi eu pot să trăiesc pentru El. Vreau să iau totul de la început. Vă rog, ajutaţi-mă să-mi construiesc cortul”.

Fatma a pus scrisoarea înapoi în plic. A aşezat-o pe genunchi, acoperind-o cu mâinile încrucişate. A închis ochii şi şi-a plecat puţin capul. Ştiam că se ruga.

Era o situaţie ciudată. Oamenii treceau încoace şi încolo, grăbiţi. Unii ne priveau, neştiind ce să creadă. Megafonul anunţa necontenit plecarea şi sosirea avioanelor.

Dar i-am uitat pe toţi cei din jurul nostru. Eram în faţa lui Dumnezeu. El nu este numai în biseric”, este pretutindeni.

Mi-am pus mâna stângă peste mâinile încrucişate ale Fatmei, iar Ingrid şi-a pus mâna dreaptă deasupra, lăsându-şi braţul stâng, ocrotitor, în jurul umerilor Fatmei.

Am spus:

— Doamne, îţi mulţumesc că mi-ai iertat păcatele, iar acum pot să transmit altcuiva ceea ce am primit şi eu.

Apoi mi-am aşezat mâna dreaptă pe capul Fatmei şi i-am spus:

— Aşa vorbeşte Domnul: 1 Fatma, nu te teme de nimic, căci Eu te-am răscumpărat. Fatma, te chem pe nume, Fatma, tu eşti a Mea. De-ar fi păcatele tale cum e cârmâzul, se vor face albe ca zăpada, de-ar fi roşii ca purpura, se vor face ca lâna. Îndrăzneşte, Fatma, păcatele îţi sunt iertate. Du-te şi să nu mai păcătuieşti.

Ilsa. 43: 1; 1: 18; Mat. 9: 2; Ioan 8: 11, 34, 36.

Oricine trăieşte în păcat este rob al păcatului. Dacă Fiul te face liberă, vei fi cu adevărat liberă. Iar Ingrid adăugă:

— Vreau să-ţi dau Ieremia 3: 14, într-o formă foarte personală, Fatma: „Întoarce-te, copil răzvrătit, spune Domnul… pentru că Eu M-am căsătorit cu tine”.

Nemişcată, Fatma stătea cu ochii închişi. Trupul îi tremura încet. Apoi spuse:

— Acum sunt în cortul lui Dumnezeu, nu-i aşa?

— Da, aici este locul tău. Aşa cum a spus Ingrid, Dumnezeu S-a căsătorit cu tine.

— Deseară îmi voi lua lucrurile de la John.

— Ia-o şi pe Esther cu tine.

— O voi lua. Voi mai sta la ea câteva săptămâni. Mi-a povestit şi

mie ce i-aţi spus dumneavoastră despre loc. Daniel va încerca să-mi găsească unul.

La difuzor tocmai se anunţa zborul nostru.

— Încă două lucruri, am spus eu. Primul: eşti liberă acum, absolut liberă. Trecutul este şters din amintirea lui Dumnezeu. Dacă continui să te împovărezi cu păcatele tale iertate, comiţi unul şi mai mare.

— Înţeleg.

— Al doilea: harul lui Dumnezeu este ca o lumină ce creşte într-o cameră întunecată. Dar acesta este un proces care continuă. Se poate foarte bine ca în zilele următoare să descoperi şi alte lucruri întunecate în viaţa ta, pe care azi nu le poţi vedea. Nu fi deprimată şi disperată dacă vei descoperi astfel de lucruri. Aceasta înseamnă doar că viaţa ta este expusă luminii lui Dumnezeu.

— Mulţumesc.

Daniel venea grăbit spre noi:

— Trebuie să veniţi chiar acum. Aici sunt biletele. Pasagerii s-au îmbarcat deja, iar vouă nu vi s-a făcut nici controlul paşapoartelor.

— Dar abia au anunţat avionul nostru.

— Au făcut deja al doilea anunţ, înseamnă că nu l-aţi auzit pe primul. Ne-am ridicat şi l-am urmat pe Daniel cât am putut de repede. Fatma stătea cu Ingrid, în timp ce eu prezentam paşapoartele la control.

— Cum te simţi Fatma? a întrebat-o Ingrid. Ea s-a gândit o clipă, apoi a răspuns.

— Ciudat, sunt singură şi totuşi nu mă simt singură.

— Aici e esenţa. Cred că numai aceia care sunt capabili să trăiască singuri se pot căsători. Dumnezeu doreşte să te pui tu singură la încercare.

I-am dat lui Ingrid paşaportul şi ne-am îndreptat spre uşa la care Miriam controla tichetele. Esther şi Daniel ne-au dat bagajele de mână. Nu mai aveam mâinile libere, aşa că prietenii noştri ne-au îmbrăţişat cu căldură.

— Dumnezeu v-a folosit pe amândoi, spuse Daniel.

— În ciuda nevredniciei noastre, am răspuns eu.

În timp ce mă întorceam să-i spun „la revedere” lui Maurice,

mi-am adus aminte că voia să-mi mai pună o întrebare.

— Te rog, scrie-mi întrebarea, am spus eu.

— Am făcut-o deja, a răspunse, vârându-mi scrisoarea în buzunarul jachetei.

Am ieşit pe uşă, Miriam era singura căreia i se permitea să ne conducă la avion. Cu sinceritatea ei obişnuită, a întrebat:

— Vă mai aduceţi aminte de prima mea scrisoare, în care v-am scris că mă temeam că sentimentele mele faţă de Timotei nu erau destul de adânci pentru căsătorie? Şi mi-aţi spus că trebuie să ascult de sentimentele mele, deoarece fetele simt de obicei mai repede decât băieţii. Acum, când lucrurile merg bine, mă întreb: tot fata este cea care simte înaintea băiatului?

— Tu ce crezi, Miriam?

N-a răspuns imediat. Când am fost la jumătatea scării, ea a strigat:

— Sunt sigură că aşa este. Eu am încuviinţat din cap.

Am fost ultimii care am urcat în avion. Stewardesa închisese deja uşa când ne-am aşezat unul lângă altul şi ne-am legat centurile de siguranţă. Nu după mult timp, avionul începu să se mişte şi făcu un tur spre pista de decolare. Ingrid îşi puse mâna peste a mea.

— Îmi pare rău, mi-e ruşine de ceea ce s-a întâmplat azi-dimineaţă! îmi spuse. Uneori am sentimentul că nu pot ţine pasul cu tine. Înţelegi?

— A fost o întâmplare menită să ne ţină smeriţi, am răspuns eu. Cred că Dumnezeu ne lasă să trecem prin aceste văi, ca să înţelegem mai bine problemele altor perechi.

Avionul accelera acum ca să decoleze. Betonul pistei dispăru. Avionul străpungea cerul deschis, pământul rămăsese departe. Eram din nou pe calea noastră – „la drum”.

— De ce nu deschizi scrisoarea lui Maurice? mă întrebă Ingrid.

— Ce crezi că e în ea, o altă mărturisire?

— Am sentimentul că e altceva.

— Ce te face să crezi aşa ceva, intuiţia feminină?

— Da.

— Spune-mi înainte de a o deschide.

— N-ai observat ce fericit era Maurice când s-a hotărât ca Fatma să meargă cu el la aeroport?

— Crezi că…

— Deschide-o şi vezi.

Nu mă gândisem la aşa ceva. Am deschis plicul şi am citit: „Şi Dumnezeu este un peţitor? Când mă rugam în maşină, pe pod, în timp ce vorbeai cu Fatma, o voce mi-a spus tot atât de clar ca un clopoţel: «Fata aceasta cu care vorbeşte Walter va fi soţia ta». Era o nebunie. Nu o mai văzusem niciodată. Nu aveam nicio idee cum e, cum arată. De-abia îi distingeam silueta în întuneric.

Ar putea fi vocea aceasta vocea lui Dumnezeu? Răspunde-mi, te rog, printr-o telegramă, da sau nu, de la primul aeroport”.

— Tu şi intuiţia ta feminină, i-am spus soţiei mele cu invidie.

— Nici nu era greu de ghicit, replică ea.

— Bietul Maurice, am murmurat eu. A vrut aşa de mult să se căsătorească cu o virgină. Şi iată că sfârşeşte cu Fatma.

Ingrid mă contrazise:

— Dar ea este virgină, Walter. Este curăţită ca mireasă a lui Hristos. „Fără pată. Fără zbârcitură. Fără prihană”.

Într-adevăr, Ingrid avea dreptate.

Am chemat-o pe stewardesă şi am întrebat-o dacă pilotul mai era încă în contact radio cu turnul de control.

— Da, dar nu pentru pasageri.

— Am un mesaj foarte important pentru un angajat al companiei dumneavoastră aeriene.

— A promis că va încerca.

I-am dat numele lui Miriam şi i-am spus:

— Iată mesajul, doar trei cuvinte: „Pentru Maurice: da!” Stăteam tăcuţi unul lângă altul. Apoi Ingrid şi-a întors capul şi m-a privit.

— La ce te gândeşti? am întrebat-o.

— Sunt fericită că m-am căsătorit cu tine, a răspuns cu un zâmbet.

— Şi eu!

Relatând întâmplările neobişnuite din timpul unei călătorii misionare în Africa, autorul ne confruntă cu absoluta actualitate a principiilor biblice în sfera vieţii de familie.

M-am căsătorit cu tine este o carte despre Viaţă. Fascinantă

pentru cei necăsătoriţi, nu este mai puţin interesantă pentru cei care – la fel ca Walter şi Ingrid Trobisch – redescoperă farmecul şi greutăţile relaţiei de căsnicie.

* * *

Walter Trobisch (1923 – 1979), fost pastor luteran, a lucrat mulţi ani ca misionar în Africa. În ultimii ani de viaţă a trăit în Austria, de unde, împreună cu soţia sa Ingrid, a desfăşurat o largă activitate de consiliere spirituală prin corespondenţă. Walter Trobisch este autorul cărţii *Am iubit o fată*. Ingrid Trobisch a scris *Bucuria de a fi femeie*, care va apărea în anul următor la editura noastră.